ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

* Antifaşist Direniş ve Demokratların "Demokratlığı"!

* Bilimsel Sosyalist Hareket ve Sosyal Demokrat Hükümet

* Afrika'nın Panoroması

Cilt/9 Nisan/1978 Sayı : 52

ilke

NİSAN / 1978
SAYI / 52

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sahibi : **Öner Ciravoğlu** / Yazılişleri Müdürü : **Yusuf H. Çebi** / Yazışma adresi : P.K. 71 - İstanbul / Yönetim ve havale adresi: **Öner Ciravoğlu**, Cağaloğlu Başmuhasip Sok. Tan Apt. No. 10/11 İstanbul / Abone Şartları: Yıllık: 200, altı aylık 100 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Dizgi: **Evren Matbaası** / Baskı: **Ören Basımevi** / İlân: Tam sayfa: 500 lira, diğer ilânlar santimi 25 lira / Basıldığı Tarih : **19 Nisan 1978.**

DÜZELTME

Geçen sayımızda yayınlanan «PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ TEORİSİ» başlıklı yazımızda imza bir tertip hatası sonucu düşmüştür. Yazıyı SOFIA PRESS Ajansından aldığımızı bildiriyor ve yanlışlık için okuyucularımızdan özür diliyoruz.

İLKE

21 Şubat 1978'den 21 Mart 1978'e

22 Şubat 1978

- İçlerinde TÖB-DER, TÜM-DER, Halkevleri, TÜTED, TMMOB başkanlarının da bulunduğu 27 demokratik kuruluşun başkanları yaptıkları ortak açıklamada, eğitim enstitülerindeki faşist militanların temizlenmesini istediler.
- Dört AP Milletvekili, Genel Başkan Demirel'e verdikleri muhtırada, Ankara il örgütü değişmezse istifa edeceklerini açıkladılar.
- Hazine, PTT, TPAO, TMO ve Ziraî Donatım Genel Müdürleri değişti.
- SSCB Devlet Başkanı Brejnev, Orta Doğu barışı için Cenevre'de bir konferans toplanması gerektiğini belirtti.
- Libya Başbakanı Callud, Türk hükümeti yetkilileriyle görüşmelerde bulunmak üzere Ankara'ya geldi.

23 Şubat 1978

- Citicorp temsilcileri, Maliye Bakanı Müezzinoğlu ile yaptıkları görüşmede, Citicorp'un katılmasıyla kurulabilecek bir bankalar konsorsiyumunun Türkiye'ye kredi sağlayabileceğini belirttiler.
- Başbakan Ecevit, «FKÖ ile dostça ilişkilerimizi resmileştirmeye hazırız» dedi.
- Sovyet ve Türk Heyetleri arasındaki Deniz Hukuku toplantısı Ankara'da başladı.

24 Şubat 1978

- Odalar Birliğinin hükümete verdiği genel ekonomik ve siyasal durumla ilgili raporda, «Hükümetin yabancı sermayeye karşı tutumunu değiştirmesi ve ihracatın geliştirilmesi için köklü tedbirlerin getirilmesi» istendi.
- Libya Başbakanı Callud: «Libya halkı Türk halkının yanındadır.»

25 Şubat 1978

- Gaziantep'te komando gösterileri sırasında iki kişi öldü.
- DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, «MC'nin düşmesine rağmen faşizm tehlikesi varlığını sürdürmektedir» dedi.
- Çalışma Bakanlığı'nda, 1. ve 2. MC dönemlerinde tüm atama, nakil işlemleri ile düzenlenen sınavlar hakkında soruşturma açıldı.
- ABD'de 81 gündür grevde olan Maden İşçileri Sendikası ile işverenler anlaştı.
- Çad hükümeti, 12 yıldır silâhlı mücadele yürüten Sosyalist «Çad Ulusal Kurtuluş Cephesi» (FROLINAT) ile anlaşma masasına oturmayı kabul etti.

26 Şubat 1978

- Ticaret Bakanlığı'nda çeşitli görevlere vekâleten atanan 43 MHP'li görevden alındı.
- Çalışma Bakanı Ersoy: «Sendikaların işçi haklarını sağlamak amacıyla birleşmeleri bizi memnun eder.»
- CHP İzmir Milletvekili Süleyman Genç, IMF'nin bugüne değin Türkiye ekonomisi üzerindeki etkilerinin ters sonuçlar doğurduğunu söyledi.

27 Şubat 1978

- Sayıştay Denetçileri Derneği Başkanı Musa Özdemir, ülkede yılda 60 milyar lira vergi kaçırıldığını açıkladı.
- İki aydır öğrenime kapalı bulunan Hacettepe Üniversite'sinde derslere yeniden başlandı.

28 Şubat 1978

- Genelkurmay Başkanlığına, Kara Kuvvetleri Komutanı Kenan Evren atandı.
- Kayseri'de silâh eğitimi yapılan komando kampı jandarma tarafından basılarak 9 komando tutuklandı.
- 1978 mali yılı bütçesi Millet Meclisi'nde kabul edildi.
- Banka mevduatlarına uygulanan ve kredilerden alınan faiz oranları yükseltildi.
- 1. ve 2. MC döneminde komando karargâhı durumuna getirilen Tariş İplik Fabrikası Müdürü ile 6 yönetici görevlerinden alındı.
- Nikaragua'da halkla ordu arasında çatışmalarda yüzlerce sivil öldürüldü.

1 Mart 1978

- Türk Lirasının değeri, çeşitli yabancı paralara göre ortalama yüzde 32.5 düşürüldü
- DİSK Genel Sekreteri Fehmi Işıklar, devalüasyon kararını şiddetle eleştirerek, «Bütün işçi sınıfımızın bu tür önlemlere karşı çıkacağından kimsenin şüphesi olmamalıdır» dedi.
- İstanbul'da tahrip gücü çok yüksek birbuçuk ton patlayıcı madde ele geçirildi.
- Fransız Sosyalist Partisi Lideri Mitterand: «Seçimleri kazanırsak Fransa Ortakpazar içinde kalacak.»
- ABD yönetimi, İsrail'e «Barış için gerekli cesur kararları alabilmesi amacıyla» 2 milyar dolarlık «güvenlik yardımı» yapılması için Kongre'ye başvurdu.

bir YORUM

«Darboğaz».. «Sıkılan Kemerler» ve Devalüasyon

Türkiye ekonomisi son üç yılda önemli açmazlarla karşı karşıya geldi ABD'nin uyguladığı askerî ambargo, kesilen dış kredi kaynakları ve başgösteren döviz sıkıntısı, ekonomiyi gerçekten de önemli sıkıntılara itti. MC iktidarları döneminde bu sıkıntılar had safhaya varmış ve 1978'e doğru yaklaşırken ekonomi tam bir çöküntüyle karşı karşıya kalmıştı.

Ekonomideki olumsuzluklar bütün toplum kesimlerini dolaysız olarak etkiliyordu. Başta tekelciler olmak üzere, çeşitli devlet kuruluşları, zorunlu harcamaları yapmak, acil hammadde-makina ihtiyaçlarını ithalât yoluyla gidermek ve yatırımlarını gerçekleştirmek olanağını bulamıyordu. Gerçi, belli başlı ithal mallarının yokluğu çekilmiyordu ama bu malların ithali için gerekli döviz transferleri, yerli ve yabancı döviz karaborsalarından temin edilen yabancı paralarla ve kaçak yollarla yapılıyordu. Bu olgunun halkın yaşamında gösterdiği etki ise, önü alınamayan fiyat artışları, hızlı bir enflasyon, yer yer mal sıkıntısı ve karaborsa olarak beliriyordu.

Öte yandan emekçi halk güçlerinin ekonomik demokratik mücadelesi hızla yükseliyor, işçilerin ücret, memurların maaş, üretici köylülerin taban fiyat istemleri önü alınamaz biçimde yükseliyordu. İşsizlik bir çığ gibi büyüyor, işsizler ordusuna çok sayıda yeni işsizler katılıyordu. Sınırlı kaynaklar ve yetersiz tasarruflar, «kıçıkırık» kapitalist ekonominin kan dolasımını gerçekleştirmekte yetersiz kalıyordu.

Dışa bağımlı kapitalist ekonominin kaçınılmaz kaderi olarak bu açmazın çözümü de dışarıda aranmak zorundaydı. Öncelikle dış kaynakların harekete geçirilmesi gerekiyordu. İçerde alınacak önlemler ise, mevcut bütün olanakların ve malî kaynakların tekelcilere sunulması ve onlar lehine seferber edilmesi olarak kendini gösteriyordu. İçinde, uyumsuz birtakım eğilimleri barındıran MC iktidarları, ne tekelcilere ne de dış finansman kaynaklarına bu güveni veremediler.

Şartlar bir hükümet değişikliğini zorluyordu. MC hükümetlerinin yapamadıklarını yapmaya ve ekonomik darboğazı tekelciler yararına aşmaya aday bir hükümet gerekiyordu. Mevcut olumsuzlukların üstesinden ise ancak, bir CHP-AP koalisyon hükümeti gelebilirdi. Ne ki, tekelciler bu iktidarın psikolojik şartlarını olgunlaştıracak olanağı ve zamanı bulamamışlardı ve gelişmeler sosyal demokrat ağırlıklı bir koalisyon hükümetinin oluşmasına yolaçtı.

Ecevit hükümeti, tekelcilerin ekonomik sıkıntılarına çözüm bulmak zorundaydı. Hükümet oluşunun sebebi ve proğram vaadleri ile kendini bu doğrultuda bağlamış bulunuyordu. Tekelcilere döviz bulmak, bunun için dış finansman kaynaklarını harekete geçirmek, IMF ile anlaşmak ve ona güven verecek «tedbirleri» almış bulunmak, içeride mevcut olanakları tekelcilere sunabilmek için emekçilere kemerleri sıktırmak, ilk yapılması gereken işlerdendi.

MC'nin ekonomideki tahribatları önemli boyutlara varmış bulunuyordu. «Savurganlığın» önlenmesi de yapılması gereken işler arasındaydı. İhracattaki tıkanıklığı gidermek, ithalâtı kolaylaştıracak önlemler almak, ihtai edilmiş ve edilecek mallar için döviz transferlerini gerçekleştirmeyi taahhüt etmek, geniş çaplı bir devalüasyonu gerçekleştirmek, hükümetin görevlerinin somut şekilleriydi.

Bu uygulamalar, dahili ekonomik hayatta yeni zamları, vergileri, ücretlerin sabit tutulmasını da beraberinde getirecekti. MC'nin devrettiğini «tedavi» edebilmek için her şeyden önce, onun belli başlı hatlarıyla korunması da zorunluydu.

1974 yılında resmi rakamlara göre işsizlerin sayısı 1 milyon 862 bin iken bu sayı 1977 yılında 2 milyon 117 bine çıkmıştı. Kimi işsizlerin iş bulmaktan umudunu yitirip adını «resmî» işsiz olmaktan çıkardığı da düşünülürse (500.000 kadar) sadece sanayi kesiminde artan işsizler, 820 bine yaklaşmaktadır. Tarım kesiminde azalan işsizlik oranı ise bu sayının resmî rakamlardaki düşüklüğünü ifade ediyor.

MC hükümetleri döneminde tasarruf potansiyelinin de alabildiğine düştüğü görülmektedir. Bunun bir sebebi, «savurgan» ekonomik uygulama ise öbür sebebi de, emekçi kesimde gerçek ücretlerin ve gelirlerin aşırı ölçüde düşmüş olmasıdır. Beş büyük bankanın 1977 yılında gerçek tasarruf mevduaları % 16 dolayında düşüş göstermesine rağ-

men bu bankaların blânço kayıtlarında ki mevduat hesaplarında % 23' den fazla bir artış görülmektedir. Bu da 1977 yılında % 46'ya varan bir enflasyonu ifade etmektedir.

Bütün bunlardan çıkan sonuç nedir?

Yeni Ecevit hükümetinin bir «enkaz» devraldığıdır. Ancak enkaz, tekelcilere kendini başka bir yüzüyle, geniş emekçi yığınlara ise başka bir yüzüyle göstermektedir. Her iki yan arasında ise sıkı bir bağlantı vardır. Bu bağlantı da, Ecevit hükümetinin **açmazı** olarak somut siyasal yaşamda kendini göstermekte gecikmemiştir.

Hükümet tekelcilerin taleplerini karşılamakla işe başlamıştır. Ancak bu girişimlerin başarısı IMF ile anlaşmaktan, IMF ile anlaşmanın sağlanabilmesi ise IMF'nin istemleri doğrultusunda **önlemler** almaktan geçiyordu Kapitalist dünyanın güven kapılarını açmanın başka bir yolu yoktu.

Ve sosyal demokrasinin de emperyalizme karşı **«ulusal»** bir inadı olamazdı. MC'nin, yerine getirmeye zaman bulamadığı «önlemleri» Ecevit hükümeti aldı ve bir güven mektubuyla IMF'nin kapısını çaldı.

İşte, 1 Mart 1978 günü yapılan devalüasyon bu **önlemlerin** başta geleniydi. Böylece Türk parasının değeri, yabancı paralar karşısında % 32,5 dolaylarında düşürülmüş oluyordu. Umulan; hem ihracaat artacak hem de döviz gelişi kolaylaşacaktı. Bu, ekonominin «sağlıklı» bir yola girmesi demekti ve dış finansman kaynakları bu güvence içinde kasalarının kapılarını Türkiye'ye açacaklardı.

Nitekim bunun ardından IMF ile anlaşma sağlandı. Henüz döviz «akışı» başlamadı ama bu sezonu atlatacak kadar dövizin bulunacağı umulmaktadır. Böylece tekelciler, yaptıkları ve yapacakları ithalâtlar için döviz transferlerini gerçekleştirme olanağına kavuşacaklar, fabrikaların azalan kapasitesi artacak, yatırımlar gerçekleşecek, işsizlik azalacak!..

Böyle olmayacağını geçerli ekonomik kurallar gösteriyor. Kapitalizmin yapısal sıkıntılarıdır tekelcilerin ve Türkiye ekonomisinin sıkıntıları. Bu krizlere, darboğazlara sosyal demokrat ağırlıklı Ecevit hükümetinin çözüm getireceğini ummak hayalcilik olur. Bu nedenle tekelcilerin sıkıntıları önümüzdeki dönemde artmaya devam edecek, bu sıkıntıların siyasal aşamdaki yansımaları görülecektir. Ecevit hükümetinin iddiası ise, sıkıntılara geçici bir süre çözüm bulmakla sınırlıdır ama görünen o ki, tekellerin hovardalığı ve tahammülsüzlüğü hükümete bu şansı dahi tanımayacaktır. Geniş emekçi yığınlarla tekellerin çıkarları arasına sıkışmış bir hükümetin tercihini yapması gerekiyor. Bu çıkarları uyuşturma «sihirbazlığı»nı gösterebilen olmamıştır ve yeni hükümet de bunu başaramayacaktır.

Daha şimdiden tekelciler çullanmaya başladılar. Devalüasyonun ar-

dından eski fiyatlarla ithalât yapmış ve döviz transferlerini gerçekleştirmek için sıraya girmiş sanayicilerden, devalüasyonla ortaya çıkan kur farklarını ödemeleri istenmektedir. Resmî rakamlara göre 13 milyar lira kadar olan bu farkı ödemeye tekelciler yanaşmamaktadırlar. Hükümet ise, başlangıçta koyduğu üç aylık ödeme şartından vazgeçerek bu süreyi 9 aya çıkarmıştır. Tekelci güçlerin talepleri karşısında hükümetin daha da gerilemesi ve süreyi çok geniş tutması muhtemeldir.

Bu kur farklarından tekelcilerin önemli kârı olacaktır. Yukarıda değindiğimiz gibi onlar, yaptıkları ithalâtın karşılığı olan dövizi iç ve dış karaborsa döviz piyasalarından büyük ölçüde sağlamışlar ve ödemelerini yapmışlardır. Onlar TL. olarak kur farklarını ödeseler bile oldukça kârlı çıkmış olacaklardır bu işten. Ne ki, tekel açgözlüğü ve kâr hırsı, devalüasyonla ortaya çıkan yeni durumdan onları azamî ölçüde yararlanmaya ve ödemeleri gereken farkları ödememeye zorlamaktadır. Böylece iki katlı bir kârı gerçekleştirmiş olacaklardır.

Hükümet devalüasyonla yetinemeyeceğini anlamış darboğazı aşabilmek için yeni vergiler ve zam tasarıları hazırlanmış ve Meclise sevkedilmiştir. Bu yeni vergilerin ise yine emekçi kesimlere ve dar gelirliler yötir. Bu yeni vergilerin ise yine emekçi kesimlere ve dar gelirlilere yöneldiği görülüyor.

Asgarî geçim indirimi uygulaması 1979 yılına ertelenmiş, kıdem tazminatlarındaki vergi muafiyeti azaltılarak işçi emeklilerinden daha çok vergi alınması yolu benimsenmiştir. Dayanıklı tüketim mallarına yapılan yüksek ölçüde zamlar, devalüasyonun «başarısı» için gerekli olan yan tedbirlerin hangi toplum kesimlerinin kıskaca alınarak gerçekleştirileceğini gösteriyor. Taban fiyatları son derece düşük tutularak, köylülere de ağır yükler bindirilmiş ve böylece tekelcilere yeni yeni kaynaklar sağlanması planlanmıştır. CHP genel sekreteri bu noktada işçileri fedakârlık yapmaya çağıracak kadar ipin ucunu kaçırmıştır.

Hükümet yaptığı bu devalüasyonun yetersiz olduğunu yakın zamanda görecek ve yeni devalüasyonların yolunu arayacaktır. Çünkü IMF'nin beklediği devalüasyon oranı daha fazladır. Öteki kredi kurumlarının istekleri de bu yöndedir. Zaten devalüasyon oranı resmî olarak % 32.5 olsa bile hükümet açısından gerçek oran bundan düşüktür. Çünkü zaten vergi iadesi yoluyla örneğin: 19 lira dolayında olan 1 dolar hükümete 22.60 lira dolayında malolmaktaydı. Hükümet vergi iadesini kısmak yoluyla bu yükten bir ölçüde kurtulacağını ummaktaysa da dış kredi kurumlarını ve yabancı ülkelerde çalışan ve elinde döviz bulunan işçileri ilgilendiren bu değildir. Onlar açısından Türkiye'nin ekonomisinin daha «güvenilir» olması gerekiyor. Bu da, yeni yeni kur ayarlamalarını zorunlu kılacak ve geniş emekçi yığınlar üzerindeki malî yükü daha da ağırlaştırmak demek olacaktır.

Hükümet bu perspektifi benimsemiş bulunuyor ve yolunu açabilmek için demokrasi güçlerini de karşısına almak zorunda kalacaktır. Emekçilerin her geçen gün kötüleşen hayat şartları, hükümetin benimsediği ekonomik doğrultuda daha da kötüleşmiş olacaktır. Buna dar gelirli kesimlerin gücü yetmediği gibi rızası da yoktur. Kemerleri halka kendi rızasıyla sıktırmak mümkün değildir.

Demokrasi güçleri hem tekellerin kabaran iştahını, hem de bu iştaha teslim olan sosyal demokrasiyi caydıracak uyanıklığı ve etkinliği göstermek zorundadırlar. Yaşanan ekonomik süreçlere tekabül eden siyasi süreçlerin demokrasi güçleri lehine biçimlenebilmesi için sosyal demokrasiyi de tekellerin etkisinden kurtarmaya çalışmak gerekiyor.

2 Mart 1978

- IMF, ortalama yüzde 32.5 dolayında yapılan son devalüasyonu «olumlu» karşıladı.
- İhracatta vergi iadesi oranları yüzde 5 düşürüldü, tarım ürünleri için kaldırıldı.

3 Mart 1978

- Antalya ve Gaziantepte'teki komando saldırılarında yaralanan üç kişi öldü.
- Dünya Bankasının Pakistan'a 875 milyon lira kredi vereceği açıklandı.

5 Mart 1978

- Fransız Sosyalist Partisi Lideri Mitterand, «Fransa'da Sol'un zaferi, Güney Avrupa'daki tüm sol güçlere katkıda bulunabilir» dedi.
- Nötron bombasının ülkesine getirilmesine karşı çıkan Hollanda Savunma Bakanı istifa etti.
- DİSK'e bağlı Genel-İş Sendikası ile Urla Belediyesi arasında toplu sözleşme imzalandı; işçilere, Türkiye'de ilk olarak tavandan emekli olmaları sağlandı.
- Mısır Devlet Başkanı Sedat, Orta Doğu sorunu için daha önce toplanması tasarlanan Cenevre Konferansı'na karşı çıktı.

6 Mart 1978

- ABD'de 91 günlük grevden sonra kömür işverenleri ile işçi sendikası arasında varılan anlaşma işçiler tarafından reddedildi ve Amerikan kömür işçileri greve devam etmeye karar verdiler.

7 Mart 1978

- IMF, Türkiye'nin aldığı son ekonomik önlemleri «cesur ve çok yerinde» bulduğunu açıkladı.
- Ankara Atatürk Lisesi önünde derse girmek isteyen öğrencileri komandolar engellerken, MHP'li iki milletvekili polise tabanca çekti.
- Milli Eğitim Bakanlığı, son üç yıldır can güvenliği yüzünden devamsızlık sonucu sınıfta kalan ya da kaydı silinen tüm öğrenciler, yeniden öğrenime devam olanağı sağlandığını açıkladı.
- Demir çelik ithalatının ve dağıtımının kamu kuruluşlarınca yapılmasını örgören ve fiyatlara kilo başına 3 lira zam getiren kararname yürürlüğe girdi.
- ABD Başkanı Carter, 3 aydır grevde bulunan kömür maden işçilerini mahkeme kararı ile işbaşı yapmaya zorlayacağını açıkladı.

8 Mart 1978

- Ülkücü Memurlar Derneği ve Ülkücü İşçiler Derneği genel merkezleri Ankara Valiliği tarafından kapatıldı.
- Kara Kuvvetleri Komutanlığına Orgeneral Nurettin Ersin atandı.
- Madenlerin devlet eliyle işletilmesini ve özel kişilerin elindeki madenlerin kamulaştırılmasına ilişkin ilkeleri kapsayan yasa tasarısı, Bakanlar Kurulunda kabul edildi.
- Cumhurbaşkanı Korutürk, İsmail Cem'in TRT'nin başına getirilmesini sakıncalı bulduğunu Başbakanlığa bildirdi.
- Başkan Carter, «Mareşal Tito, ABD'nin gerçek bir dostudur» dedi.
- Yeni Çin Anayasasında, Millet Meclisinin yetkileri artırıldı ve Meclis, Komünist Parti'nin yönetiminden çıkarıldı.

9 Mart 1978

- ABD, Türkiye'ye uygulanmakta olan silâh ambargosunun kaldırılmasına ilişkin bir girişimde bulunacağı konusunda bir güvence olmadığını belirtti.
- Ankara, İstanbul ve İzmir'deki olaylarda üç öğrenci öldü.
- Uluslararası Af Örgütü, Arjantin'de, 1976 yılının Mart ayındaki darbeden bu yana en az 15 bin kişinin hiçbir iz bırakmadan ortadan kaybolduğunu ve bunların hayatından endişe edildiğini açıkladı.

10 Mart 1978

- IMF ile Türkiye arasında anlaşmaya varıldı. IMF Türkiye'nin «kredi verilebilir bir ülke olduğuna karar verdi.
- Başbakanlar düzeyindeki Türk-Yunan zirvesi, Montrö'de yapıldı.
- Amerika'da 160 bin kömür işçisinin grevi mahkeme kararıyla durduruldu.

bir YORUM

Barışa Hizmet Eden Tüm Girişimler Desteklenmelidir

Orta Doğu'da, bölge barışı açısından önemli olan sorunlardan biri de Kıbrıs sorunudur. Ada'nın stratejik önemi ve bağımlı bulunduğu uluslararası statü dolayısıyla Kıbrıs sorunu değişik ülkeleri dolaysız, ve bütün dünya halklarını da, barış sorunuyla ilintisi açısından ilgilendirmektedir. Özellikle Türkiye ve Yunanistan hakim sınıflarının gerici ve işgalci gelenekleri, bu iki ülkenin Kıbrıs konusunda doğrudan taraf olmaları sonucunu doğurmaktadır.

1974'te adanın bir bölümünün Türkiye tarafından ele geçirilmesiyle Kıbrıs sorunu hem uluslararası politika sahnesinde birdenbire önemli bir gündem maddesi haline gelmiştir ve hem de Türkiye ile Yunanistan arasındaki sürtüşmeleri derinleştirmiş ve iki ülke arasına soğuk duvarlar çekmiştir. Halkların dostluk isteğine rağmen bugün bu iki ülke arasındaki soğukluk ve sürtüşmeler barış güçlerinin yakından ilgilendiği ve aşmaya çalıştığı bir sorun halini almıştır.

Türkiye ve Yunanistan'ın müdahaleci tutumlarından vazgeçmeleri ve Kıbrıs meselesinin, Kıbrıs halklarının kendi aralarındaki bir sorun olduğunu teslim etmeleri dünya barışı açısından önemli bir adım olacaktır. Bağımsız bir cumhuriyetin egemenlik haklarına ve toprak bütünlüğüne saldırı demek olan her iki ülkenin konumu da barış siyaseti açısından olumsuzluklar taşımaktadır. Üstelik adada fiilî şâgil durumunda bulunan Türkiye'nin «ileri» adımlar atması ve adanın bağımsızlığı doğrultusunda kendi üzerine düşeni yapması halkların ortak talepleri karşısında kaçınılmaz bir zorunluluktur.

Kıbrıs konusundan başka Türkiye ve Yunanistan'ın karşılıklı sorunlarıda vardır ve bu sorunlar çözümsüzlüğünü korumaya devam etmektedir. Bu ülkelerin, kendi sorunlarını, kendi aralarında gerçekleştirecekleri ikili görüşmelerle ve barış perspektifine uygun olarak çözmeye çalışmaları tüm barış güçlerinin de özlemidir. Barış çabaları açısından Türkiye ve Yunanistan'ın kendi aralarındaki sorunlarda insiyatifleri kendi ellerine geçirmeleri, ayrıca, emperyalizmin bölgedeki varlığına ve etkinliğine indirilmiş bir darbe olacağından ötürü ileri bir adım sayılacaktır. Buna bağlı olarak Türkiye ve Yunanistan'ın, Kıbrıs sorununun kendi dolaysız meseleleri olmadığını, bu meselenin uluslararası bir kon-

feransta ve Kıbrıs halklarının kendi çabalarıyla çözülebileceğine evet demeleri ve her şeyden önce bu alanda BM. kararlarının uygulanmasını benimsemeleri, Emperyalizmin bölgedeki müdahaleci tutumuna bir darbe, barış güçlerinin çabalarına ise bir katkı olacaktı.

Bu şartlar altında gerçekleştirilmiş bulunan 10 Mart Montrö görüşmesi, hiç bir somut adım atılmamış olsa da, iki ülke arasındaki dostane ilişkilerin başlatılması açısından önemli bir adım sayılmalıdır. Bu nedenle, Ecevit'in başlattığı ve Karamanlis'den cevap bulan görüşme isteği, dünya barış güçlerinin sempatisiyle karşılanmış ve bu görüşmenin iki ülke arasındaki barışçıl gelişmelerde başlangıç adımı olması temenni edilmiştir. «Dostane» bir hava içinde geçtiği belirtilen görüşmlerin bu havası, diplomatik bir yakıştırma bile olsa, bu tür gelişmelerden ABD emperyalizmin ne denli rahatsız olduğu, Orta Doğu'ya ilişkin sorunlarda bölge halklarının kendi insiyatifleriyle geliştirecekleri barış çabalarının emperyalistler tarafından hoş karşılanmayacağı, ABD' nin Ecevit-Karamanlis görüşmesi sırasında takındığı tutumdan anlaşılmıştır.

ABD dışişleri bakanı, görüşmeler sırasında yaptığı bir açıklamayla, Türkiye'ye uygulanan askeri ambargonun Kıbrıs sorunuyla olan dolaysız bağıntısını dile getirmiş ve ambargonun kalkmasının, Türkiye'nin Kıbrıs'da vereceği ödünlere bağlı bulunduğuna dikkati çekmiştir. Bu açıklamanın objektif bir gerçeği açıklamaktan öte sımarıkça ve saldırgan bir anlamı olduğu da açıktır. Böylece ABD, Kıbrıs sorununda kendisinin belirleyici rolü olduğunu ima etmek istemiş ve bu rolüne sadık kalınması gerektiğini ihtar etmiştir.

Ecevit'in bu açıklamaya karşı gösterdiği tepki ise olumlu karşılanmıştır. Bu tepki Türk ve Yunan halklarının bağımsızlıkçı eğilimleriyle **uyum** içinde olduğu için geniş destek bulmuş, dünya barış güçlerince benimsenmiştir. Çünkü ülkeler emperyalizm karşısında kendi sorunlarını kendi çabalarıyla ve kuvvete başvurmadan çözmeye çalıştıkça bundan kârlı çıkacak olan bizzat halkların kendileri olacaktır.

Ecevit-Karamanlis görüşmesi elbetteki ayağı yere basan barışçı bir diplomatik jest olmamıştır. Görüşmenin itici gücünü daha çok her ik. ülkenin kendi özgül siyasi hesapları oluşturmuştu. Türkiye açısından başlıca hareket ettirici saik ise ABD ile olan ilişkilerin normale dönüştürülmesi olmuştur. Ancak böyle bile olsa, önemli olan, görüşmenin güçlendireceği eğilimlerdir.

Bu nedenle Ecevit-Karamanlis görüşmesi;

Iki ülke arasındaki barışçıl görüşmelere bir balangıç adımı oluşturma şansına sahip olduğu için,

Halkların kendi aralarındaki sorunları, kuvvete başvurmadan da çözebileceklerine dair umutları beslediği için,

Emperyalizmin vesayeti dışında ve halkların insiyatiflerini öne çıkaran girişimlere örnek olması bakımından,

ABD'nin bölgedeki hesaplarını ve bu hesaplara karşı Ecevit hükümetinin, yetersiz ve soyut olsa bile, tavır alışını göstermesi bakımından bölge ve dünya barışından yana tüm güçlerin desteklediği ve olumlu karşıladığı bir girişim olmuştur.

Bu atmosfer, sosyalistlerin ve tüm barışçı güçlerin Kıbrıs sorununa bakışların ve önerdikleri çözümleri daha yaygın olarak apitasyon ve propoganda edebilmelerine de kolaylık sağlaması bakımından değerlendirilmesi gereken bir olanak olarak görülmelidir.

11 Mart 1978

- Malatya ve İzmir'de üç öğrenci komandolar tarafından öldürüldü.
- Montrö'de yapılan Ecevit-Karamanlis zirve görüşmesi ile ilgili Türk-Yunan ortak bildirisinde «Başbakanlar arasında bir diyalog kurulduğu ve bu diyaloğun sürdürülmesine karar verildiği» belirtildi.
- Portekiz'de yüzbinlerce işçi ve öğretmen, Mario Soares başkanlığındaki hükümeti protesto etmek amacıyla 24 saatlik grev yaptılar.
- Hint Başkanı Desai, «Çin ile ilişkilerimizi geliştirmeye hazırız» dedi.

12 Mart 1978

- Başbakan Ecevit, ABD yönetiminin Türkiye'ye uygulanan silâh ambargosuna ilişkin son tutumunu eleştirirken, «Gölge etmesinler, başka ihsan istemem» dedi.
- DİSK Genel Başkanı Baştürk, 12 Mart'ın yıldönümü nedeniyle yaptığı açıklamada, yeni bir 12 Mart benzeri faşist uygulamaya izin verilmeyeceğini söyledi.

13 Mart 1978

- Tariş'teki komandoların 1600 işçi hakkında tek tek dosya düzenledikleri saptandı.
- Fransa'da ilk tur seçimlerde Sosyalist Parti yüzde 23.3, Komünist Parti ise yüzde 18.9 oranında oy aldılar.
- Mısır dışındaki tüm Arap ülkeleri, Filistin gerillalarının Israil'e yaptığı baskını desteklediklerini belirttiler.

14 Mart 1978

- Fransa'da Sol Birliği oluşturan Komünist, Sosyalist ve Radikal Partiler, ikinci tur seçimlere ortak programla girmeye karar verdiklerini açıkladılar.

- ATAŞ rafinerisini işleten yabancı petrol şirketleri, petrol ithalini durdurdular.
- Başbakan Ecevit'in Sovyetler Birliği'ne çağrıldığı ve çağrının olumlu karşılandığı açıklandı.
- İsrail'in Güney Lübnan'a saldırısının Filistin halkını imha etmeyi amaçladığı ve 30.000 İsrail askerine 5-6 bin Filistinli gerillanın karşı koyduğu açıklandı.
- FKÖ, İsrail saldırısını Güney Lübnan'daki Araplara yönelmiş barbarca ve siyonist bir tecavüz olarak niteledi.

YORUM: İsrail'in Güney Lübnan'a saldırısı.

bir YORUM

İsrail'in Irkçı ve Yayılmacı Politikası Azgınlaştı

25 Mart 1978 sabahı 30 bin kadar İsrail askeri hava kuvvetlerinin ve ağır silâhlarla donatılmış birliklerin desteğinde Güney Lübnan'da bulunan Filistin kamplarına saldırdı. Bir hafta önce Filistinli komandoların İsrail'de düzenledikleri ve bir yolcu otobüsünü havaya uçurmak şeklinde cereyan eden sabotaja karşı misilleme olduğu açıklanan İsrail saldırısı, aslında misilleme eyleminin sınırlarını çok aşıyor ve bir toplu katliama dönüşüyordu. 6000 kadar Filistinli mültecinin yaşadığı bu kamplara karşı girişilen saldırı, İsrail devletinin ırkçı, yayılmacı karakterinin ve Orta Doğu'da üstlendiği özgün görevin tartışmasız yeni bir örneğini oluşturdu.

6000 Filistinli'yi toptan imhaya yönelik bu soykırımcı saldırı, öte yandan bağımsız Lübnan devletinin egemenlik haklarına ve toprak bütünlüğüne yönelen açık ve hayasız bir saldırı niteliği de taşıyordu. Böylece, bölge barışı açısından İsrail saldırganlığının ve emperyalist planların ne denli büyük bir tehlike oluşturduğu' bir kez daha anlaşılmış oldu.

Anlaşılan bir başka mesele de. İsrail'in saldırganlıkta cüretini artıran şartların arap ülkeleri tarafından henüz aşılamamış olduğudur. Zaten, gerici arap rejimlerini dışlarsak bile, ilerici arap rejimleri, arap halklarının özlemlerini karşılayacak birlik ve dayanışmadan yoksun bulunuyorlar. Emperyalizmin planları ve saldırıları, arap halkları arasındaki dayanışmayı yaralıyor, varolan gedikleri derinleştiriyor. Enver Sedat'ın İsrail'le yakınlaşması ve emperyalizmin gölgesindeki sahte barış formüllerine sarılması İsrail saldırganlığı için elverişli şartlar yarattı.

Ne ki İsrail saldırısı, karşısında üstün bir özveriyle direnen Filistin'li savaşçıları ve topyekün bir demokrat dünya kamuoyunu buldu. Bütün gücüyle saldırmasına rağmen Israil birlikleri Filistin'li gerillaları mevzilerinden sökmeyi başaramadılar.

İsrail'li saldırganlar, bu çirkin saldırılarına ABD'nin bile desteğini sağlayamadılar. Artık günümüzün değişen koşullarında saldırgan, yayılmacı, ırkçı politikalara ABD emperyalistleri dahi açıktan arka çıkma cesaretini gösterememektedirler. Nitekim İsrail kamuoyu bile böylesine haksız ve gerekçesiz saldırı karşısında sessiz kalamamış, Begin yönetimine karşı en geniş demokrat kesimlerden, bölgedeki ilişkilere yeni bir düzen vermekten yana olan siyonistlere kadar uzanan geniş bir yelpazeden eleştiriler yükselmiştir. Israil'in de dünyada ve bölgede değişen güçler ilişkisini ve beliren yeni şartları hesaba katmak zorunda olduğu böylece açığa çıkıyor. Muhalefet Begin'i, saldırganlığın **yeni kurallarına** uymaya ve yeni bir **ulusal hükümete** evet demeye zorluyor.

Artık Filistin halkının mücadelesi kapitalist dünyada bile dayanacak meşru bir demokrat burjuva zemin bulmaktadır. Tüm barış ve ilerleme güçleri Filistin davasına omuz vermekte, politik ve maddi destek sağlamaktadır. Israil'in ırkçı ve yayılmacı siyaseti, artan bu destek karşısında her geçen gün biraz daha tecrit ve mahkum oluyor. Filistin halkının haklı mücadelesi, başarısının güvencelerine dayanarak ve yeni güvenceler yaratarak ilerliyor.

Bu aşamada Israil, işgal ettiği Lübnan topraklarının bir bölümünü «güvenlik koridoru» bahanesiyle elinde tutmak ve işgalini sürdürmek niyetini açığa vurmaktadır. Bu gerekçenin ardında yatan niyetin ise, işgalin meşrulaştırılması olduğu artık çok iyi bilinmektedir. Çünkü Israil, daha önce de işgal ettiği arap topraklarını, BM kararlarına rağmen terketmemekte direnmiş ve direnişinin gerekçesini her zaman «Israil'in güvenliği» demagojisine bağlamıştır. Bugün İsrail, birçok arap ülkesinin toprakları üzerinde işgalci durumundadır ve BM kararlarına uymak bir yana, bu toprakların geri verilmesini **ikili barış görüşmelerini** gündem maddesi yapmaya dahi yanaşmamaktadır. Hattâ Israil bu topraklarda yerleşme merkezleri kurmakta ve her geçen gün bu yerleşim alanlarının sayısını artırarak, buraları İsraillileştirmeye çalışmaktadır.

Aynı yolun, son saldırıda ele geçirilen Lübnan toprakları konusunda da izleneceği anlaşılıyor. «Güvenlik koridorları»nın sonradan Israil topraklarına dönüştüğü bilindiğine göre, bu bölgeye barış gücü askerlerinin yerleştirilmesi de İsrail'in tutumu hakkında yanıltıcı iyimserliklere yol açmamalıdır.

İsrail'in, sadece son saldırıda işgal ettiği Lübnan topraklarından değil Enver Sedat'ın ihanetine ve emperyalizmle uzlaşmasına rağmen, iş-

gal ettiği tüm arap topraklarından kayıtsız şartsız geri çekilmesi ve BM kararlarının uygulanması için çaba göstermek ve bu çabaya uygun düşen tüm girişimleri desteklemek dünya barış güçlerinin başta gelen görevidir.

16 Mart 1978

- İstanbul Üniversitesi öğrencileri okullarından çıktıkları sırada komandolar tarafından üzerlerine bomba atıldı. Beş kişinin öldüğü patlamanın ardından panik halinde kaçışan öğrencilerle yaralıların üzerine saldırganlar tarafından otomatik silâhla ateş açıldı. Olayda yüzden fazla öğrenci yaralandı.
- İsrail askerî birliklerinin Güney Lübnan'dan çekilmeyeceği açıklandı.
- İtalya'nın eski başkanlarından ve Hıristiyan Demokrat Parti lideri Aldo Moro kaçırıldı. Kaçırma olayının sorumluluğunu «Kızıl Tugaylar» adlı gerilla örgütü üstlendi.

bir YORUM

Tedhiş ve Bireysel Terör Kurtuluş Yolu Değildir

16 Mart günü «Kızıl Tugaylar» adlı «sol»cu bir örgütün militanları eski Italya Başbakanı Aldo Moro'yu kaçırarak rehin aldılar. Örgüt, yaptığı bir açıklamayla, elindeki rehinenin serbest bırakılmasına karşılık hapisteki örgüt üyelerinin salıverilmesini talep etti. İtalya hükümeti ise, tedhişçilerin tekliflerini geri çevirdi ve teröristlerin yakalanması için ülkede geniş çaplı bir insan avı başlatıldı. Arama faaliyetleri geniş halk yığınlarını o denli rahatsız etti ve hayatın bütün birimlerine o ölçüde yayıldı ki, ünlü tedhiş örgütü Mafia bile «sol» tehhiş gruplarına karşı savaş ilân etti.

İtalya hükümetinin tedhişçilerle pazarlığa yanaşmamasının genel geçerli sebepleri yanında özgün psikolojik faktörleri de vardı. Çünkü hükümet, Aldo Moro'nun kaçırılmasından bir gün sonra güven oyu alarak göreve başlamış bulunuyordu. Ardarda hükümet krizlerinin yaşandığı bir ülkede burjuvazi kendi görüş açısından yeni bir hükümet bunalımının doğmasına yolaçacak siyasal bir yıpranmayı göze alamazdı kaldı ki, tedhiş olaylarına karşı tüm dünya halklarının ve devletlerin git-

tikçe çakışan eğilimleri herkes tarafından bilinmektedir. Sınıf mücadelesinde hiç bir zaman çıkış yolu olamamış ve bilimsel olarak olması da mümkün olmayan silâhlı tedhiş hareketleri, burjuva devletin otoritesini zayıflatmak ve emekçilerin mücadelesine katkıda bulunmak bir yana, burjuvazinin otoriter eğilimlerinin güçlenmesine ve demokratik mücadelenin yara almasına yolaçmaktadır. Bu yanıyla halklardan tasvip görmeyen bireysel terörizm, demokrasi güçlerine saldırmak için pusuda bekleyen gericilik için de bulunmaz değerde elverişliliği olan imkânlar yaratmaktadır.

Bu tür terör eylemleri, işçi sınıfının ve emekçi halk güçlerinin sosyal kurtuluş mücadelesine gerçekten de büyük zararlar vermektedir. Bunun yanında bu «sol» grupların, eylemlerden umdukları amaçlara varmaları da hiç bir zaman mümkün olmadı. Özellikle gelişmiş kapitalist ülkelerde üretimden kopuk ve lumpen unsurlar üzerinde yükselen, öğrenci gençlik kesimleri arasında da kısmen yankı bulabilen bu tür örgütlenmeler, kaçınılmaz akıbetlerini her gün yeniden ve yeniden kendi elleriyle üreterek yaşamaktadırlar. Ne ki, onların bu açmazın temellerinde objektif sınıfsal nedenler yatmaktadır ve kapitalizm varoldukça bu sınıf temelini yenilemeye devam edecektir.

Genel olarak «sol» maceracılığın, sömürü düzenini, ya da en azından tekellerin bunaltıcı baskısını inkara yönelik olması bakımından ilerici bir özü vardır. Ancak, günümüz şartlarında ve güdümlü olarak emperyalizmin ve gericiliğin hizmetine koşulmuş olan bireysel terör örgütlerinde bu öz dahi kaybolmaktadır. Çünkü, gelişmiş kapitalist ülkelerde kendiliğinden yığınsal öfkeyi ya da bireysel çöküntüye karşı tepkileri dışavuran «sol» maceracı akımlar yanında —ki bunların işçi sınıfının hoşgörüsüne sığınma hakları bir ölçüde vardır— tedhiş programları etrafında örgütlenmiş profesyonel cinayet şebekeleri de boy vermektedir. İşçi sınıfının mücadelesiyle bir ilgisi olmadığı kadar onun mücadelesine ilgi ve sempati de duymayan, buna mukabil kendi ekonomik açmazına çözüm yerine ahlakî çöküntüsünün faturasını, herhangi bir sınıfsal hedef gözetmeden önüne gelene ödetmeye çalışan bu gruplar, objektif olduğu kadar, bilinçli ve organik bağlarla emperyalizmin gizli servislerinin çizdiği alanda faaliyetlerine devam etmektedirler. İtalya'daki «Kızıl Tugaylar» adlı tedhiş örgütü ve Aldo Moro'nun kaçırılması olayı da bu açıdan değerlendirildiğinden anlaşılır olmaktadır.

İtalya gibi gelişmiş bir kapitalist ülkede mevcut ekonomik yapının küçük burjuva katmanlar üzerindeki yıkıcı etkisi açıktır. Bu nedenle toplumun orta katmanlarının çözüm bekleyen yığınla sorunu vardır. Bunun yanında, faşist ideolojinin anavatanı olan bu ülkede faşist gruplar giderek örgütlülük düzeylerini artırmakta ve uluslararası emperyalizmin desteğinde emekçi halk güçlerine saldırmakta, kan dökmektedirler

Ama bunun yanında İtalya halkının sosyal kurtuluş mücadelesinin başını çeken örgütlü bir işçi sınıfı ve onun öncü siyasi hareketi vardır. İşçi sınıfı siyasi hareketinin öteki toplum kesimlerinin mücadelesine ilgi duymadığı asla söylenemez. Bir «sol» maceracı gencin öldürülmesi halinde bile genel grev silâhını kullanacak ve demokratik tepkisini ülke düzeyinde duyuracak kadar olgun olan işçi sınıfı hareketi karşısında bu «sol» tedhiş gruplarının durumları gerçekten ilginçtir ve bilimsel önderlikten yoksun küçük burjuva siyasi hareketlerin yuvarlanacağı çukurun açık bir örneğidir.

Türkiye'de de benzeri örgütlenmeler vardır ve bunlar zaman zaman sahneye sürülmektedirler. Faşist ve gerici güçler demokratik harekete saldırmak için bu grupların terör eylemlerinden de yararlanmayı asla ihmal etmemektedirler. 12 Mart günlerinde bu tür eylemlerin burjuva ajanları eliyle nasıl ustaca kotarıldığını yaşayarak öğrenmiş bulunuyoruz. Aynı örgütlenme biçimleri, aynı sloganlar ve aynı eylem proğramları günümüzde de uygulanmak isteniyor. Demokrasi güçlerine düşen görev, sadece burjuvazinin saldırılarına karşı değil, aynı zamanda onun sol hareket içindeki kolları olan terörcü örgütlenmelere ve eğilimlere karşı da uyanık olmaktır.

17 Mart 1978

- DİSK Genel Başkanı Baştürk, DİSK üyesi işçilerin pazartesi sabahı faşist saldırganları protesto etmek için işi bırakacaklarını açıklayarak, Türk-İş'i, bütün yurtseverleri ve demokratik kuruluşları eylem birliğine çağırdı.
- TSİP Başkanlık Kurulu yaptığı açıklamada, Beyazıt Meydanı katliamının, demokrasiye kastetmek isteyen faşistlerle onların arkasındaki yerli yabancı karanlık mihrakların tertibi olduğunu bildirerek, saldırganların kaynağı olan MHP'nin, onun yan kuruluşlarının ve kontr-gerillanın üzerine ciddi bir şekilde gidilmedikçe, faşist zorbalığın önünün alınamayacağını ifade etti.
- TÖB-DER Genel Başkanı Gazioğlu, «Hükümetin, faşist yuvaları dağıtması, onların devlet kadrolarındaki destekleyicilerini, tertipçilerini ayıklaması şarttır» dedi.
- Ankara Üniversitesi'ne bağlı DTCF, Fen Fakültesi, SBF, BYYO, Hukuk Fakültesi ve Hacettepe Üniversitesi ile ODTÜ öğrencileri bir günlük boykot yaptılar.
- Türkiye ile Küba arasında diplomatik ilişki kurulacağı açıklandı.

18 Mart 1978

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, ATAŞ rafinerisini işleten şirketlere çektiği ihtarname ile, ATAŞ tam kapasiteyle üretime geçirilmezse rafineriye el konulacağını

bildirdi.

- TSİP Genel Sekreteri Yusufoğlu, «Son katliama karşı demokrasi saflarının gösterdiği büyük tepkinin hükümete bir uyarı olmasını» bildirerek, DİSK'in işi bırakma çağrısını desteklediklerini açıkladı.
- Aralarında TÖB-DER, TMMOB, ve Halkevlerinin de bulunduğu 24 demokratik örgüt yöneticileri yaptıkları ortak açıklamada tüm emekçileri DİSK'in 2 saatlik işi bırakma eylemine katılmaya çağırdı.
- İstanbul'da kurşunlanarak öldürülen beş işçi cesedi bulundu.
- Ulaştırma Bakanı Öngüt, Denizcilik Bankası'nın Hacı Ali Demirel'e 12 milyon lira usulsüz kredi verdiğini açıkladı.

——— 19 Mart 1978 ———

- Başbakan Ecevit, Pakistan Devlet Başkanı Ziya Ül-Hak'a bir mesaj göndererek, Butto'nun idam cezasının bağışlanmasını istedi.
- İstanbul'da ölü bulunan beş işçi ile ilgili olarak 1 Mayıs Mahallesinde yapılan aramaya çok sayıda polis ve jandarma katıldı. 80 kişi gözaltına alındı.
- Fransa'da genel seçimlerin ikinci turu yapıldı.

——— 20 Mart 1978 ———

- DİSK tarafından düzenlenen iki saatlik «Faşizme ihtar eylemi», ülke çapında uygulandı. Direnişe TÖB-DER ve diğer ilerici kuruluşlar da geniş çapta katıldı. DİSK Genel Başkanı Baştürk, «Direnişimiz bir ihtardır. Bilinmelidir ki işçi sınıfı, faşizme ve kanlı teröristlerine izin vermeyecektir» dedi.
- İstanbul Atatürk Öğrenci Sitesinde görevli bir toplum polisi komandolar tarafından öldürüldü.
- Ecevit, DİSK'in direnişini yasa ve Anayasa dışı olarak niteledi.
- Komandolar İstanbul'da liseleri bastılar, vapurları ve trenleri işgal ettiler.
- Fransa'da sağcı koalisyon partileri yeniden iktidara gelirken, Komünist ve Sosyalist Partiler Meclisteki sandalye sayılarını arttırdılar.
- İsrail, Güvenlik Konseyi'nin, İsrail birliklerinin Güney Lübnan'dan çekilmesi ve BM'e bağlı birliklerin gönderilmesine ilişkin kararına uymayacağını açıkladı.

bir YORUM

Fransız Seçimleri ve Sol Birlik İçin Tarihsel Olanaklar

20 Mart 1978 günü Fransa'da genel seçimlerin ikinci turu yapıldı. Fransız seçmeninin ve özellikle orta tabakaların geleneksel siyasi tavırları, 1. tur seçim sonuçlarından ikinci turun sonuçlarını yaklaşık ola-

rak çıkarma olanağı veriyordu. Bu nedenle, bir bütün olarak Fransız seçimleri, bu ülkedeki sınıf mücadelesinin geçerli biçimlerini ve sol güçlerin gelişme eğilimlerini verirken, seçimin 2. turu sol Birlik olgusunun kendi iç dinamiği ve bu dinamiğin Fransız emekçilerinin yaşamında oynamaya aday olduğu rolün mutevası hakkında bilgi verdi.

Fransa'da seçim sonuçlarından objektif sonuçlar çıkarmak ve seçimlere bakarak Fransız işçi sınıfı hareketinin göstereceği gelişmelere ilişkin çözümlemelerde bulunmak, zorunlu olarak, genel geçerliliği olan evrensel çözümlemelerin yol göstericiliğini gerektiriyor. Bu çözümlemeler sadece Fransa halkının mücadelesini değil, empryalist metropollerde sınıf mücadelesinin strateji ve taktiklerini de açıklamak bakımından en sağlıklı yoldur.

Gelişmiş bir sanayi ülkesi olan, yani ileri kapitalist bir ülke olan (aynı zamanda emperyalist) Fransa'da işçi sınıfının siyasi hareketinin çok köklü bir geleneği vardır. Emperyalizmin bağrında, kendi devrimi için yorulmaz bir mücadele veren Fransız proletaryası bugün sadece Paris Komünü geleneğiyle övünmüyor. Dünya ve toplumlar değiştikçe işçi sınıfının iktidar mücadelesinin biçimleri değişiyor ve Fransa değiştikçe, Fransız işçi sınıfının, ittifaklarından özgül sınıf proğramına kadar, tarihsel yolunu etkileyen ögeler tümden ya da tek tek değişime uğruyor.

Fransa'da işçi sınıfı bilimsel siyasi hareketi Fransız Komünist Partisi'nde (FKP) somutlanır. Halkın sömürüye ve tekelllerin egemenliğine karşı özlem ve taleplerinin derece derece savunucusu durumunda olan öteki partiler, FKP'nin önderliğinde ortak bir proğramla seçimlere girmektedirler. Fransız solunun en geniş birliğini ifade eden bu ittifak örgütü, ülkede oyların yarısına yakınına sahiptir. Hattâ zaman zaman bu oylar ilk tur seçimlerinde sağın oylarını geçmektedir. Nitekim son seçimlerin birinci turunda sol partilerin aldıkları % 49.4 oya karşılık sağ partilerin oy yüzdesi 46.3 olarak kalmıştır. Bu sayılar halkın büyük çoğunluğunun mevcut ekonomik ve siyasi koşullardan hoşnutsuz olduğunu ve değişiklik istemlerini açığa vurmaktadır.

Ancak birinci turda oy çokluğuna sahip olan Sol Birlik, sahip olduğu çoğunluğu ikinci tur seçimlerinde koruyamamakta ve mutlak sayisal üstünlüğünü seçim sonuçlarına yansıtmakta başarısız kalmaktadır. Bunda rol oynayan koşullar üzerinde durulmaya değer.

Sol'un üç temel siyasi gücünü komünistler, sosyalistler ve radikaller oluşturmaktadırlar. Bunların dışında çeşitli sol ve goşist gruplar ve grupçuklar da sol potansiyel içindedirler. Ancak bunlardan ilk üçü bir ortak proğram etrafında toplanmış bulunuyorlar. Fransız Solunun

Ortak Proğramı, halkın büyük çoğunluğunun ekonomik ve siyasi taleplerini içeriyor. İLERI DEMOKRASI diye adlandırılan ve tekellerin egemenliğini kırmayı, devleti ve toplumsal hayatı en geniş şekilde demokratlaştırmayı, emekçilerin en geniş kesimlerinin yönetme ve yönetime katılma insiyatiflerini geliştirmeyi, böylece, kapitalizm çerçevesi içinde, bile olsa sosyalizme geçişi olanaklı kılacak olan elverişli şartların yaratılmasını amaçlayan dönüşümlerin gerçekleştirilmesi olarak özetlenebilecek olan bu proğram, halktan büyük destek ve tasvip görmektedir. Nitekim 1973 seçimlerinde halkın % 49.5'i bu proğrama evet diyerek özlem ve taleplerinin muhtevasını açığa vurmuştur.

Ne ki, Fransız solunun böyle bir ortak proğram etrafında kenetlenmesi ve halktan büyük destek görmesi, emperyalistleri ve Fransız egemen sınıflarını alabildiğine korkutmaktadır.

Bu nedenle emperyalistler ve Fransız tekelci burjuvazisi, sol birliğin seçimlerde kazanacağı bir başarıyı engellemek için elinden gelen çabayı göstermektedirler ve son seçimlerde bu çabalar büyük boyutlara ulaştı.

Sol birliğin Fransız halkı üzerindeki etkisinin 1973 yılından buyana yükseldiği gözleniyor. Nitekim Mart 1978 seçimlerinde bu durum açığa çıktı. İlk tur seçimlerinde sol partilerin aldıkları oyların genel oya oranı % 49.4'ü bulmaktaydı. Halbuki 1973 seçimlerinde sol partilerin oy oranları % 46.3 dolaylarındaydı. Fransız solu son 5 yılda oyların % 3.2 gibi önemli bir oranda yükseltmiş ve halkın demokratik istemlerini seçim başarılarıyla somutlamıştır. Tekelci kapitalizm altında geniş emekçi yığınlarının hoşnutsuzluğu her geçen gün artmakta ve düzeni değiştirme iradesi güçlenmektedir.

Ancak sol birliğin **kesin** başarısı için şartlar henüz yeterince olgunlaşmış değil. Bu, Fransız toplumunun sınıfsal yapısından, dünya konjüktüründeki konumundan ve bizzat sol partilerin oluşturduğu birliğin bünyesindeki zaaflardan geliyor. Birinci turda gösterilen başarının seçim sonuçlarına aynen yansıtılamaması ise biraz da Fransız seçim sisteminin, mevcut toplumsal yapıya uygun düşen ve sağın gücünü korumasına yardım eden kurallarından kaynaklanmaktadır.

Sol birliğin yapısından kaynaklanan nedenlerin başında, birlik programının geniş kitleler tarafından yeterince benimsenip kavranmamış ve kararlıca savunulacak ölçüde onlara maledilmemiş olmasıdır. Gerçi yığınların hoşnutsuzlukları onların ortak konumlarıdır ama seçmenler, kendi partilerinden olmayan adaylara oy vermek durumunda kaldıklarında, siyasi yönlendiriciliğin kesin belirleyici rolü, komünistler dı-

şında ortadan kalkmakta ya da zayıf kalmaktadır. Örneğin: Sosyalist parti seçmenleri, komünistlerin tek aday kaldıkları yerlerde komünistleri desteklememek, oy kullanmamak gibi eğilimler göstermişlerdir. Komünistlerin, sandalye sayısını en çok artıran parti olmaları ise bu gerçeği örtbas etmiyor. Çünkü genel olarak işçi sınıfının yoğun olduğu bölgelerde komünist adaylar başarı göstermişlerdir ve bu başarılarının çok büyük bölümünü kendi seçmenlerine, daha doğru bir deyimle, birinci turda gösterdikleri başarıya borçludurlar. İkinci tura kalan 144 komünist adaydan sadece 82'sinin seçilmiş olması da bunun kanıtı olarak değerlendirilebilir. Bunun yanında seçim sonuçları, aşırı sol grupların komünistlere oy vermediklerini ortaya koymaktadır.

Seçim sonuçlarını sol birlik alehine etkileyen bir başka faktör de, seçimler öncesinde ve hattâ ilk tur seçimlerinin yapıldığı sıralarda komünistlerle sosyalistler arasında başgösteren ihtilâf oldu. Devletleştirilecek işletmelerin sayısı ve alanları konusunda boy veren bu anlaşmazlık, iki parti arasında sürtüşmelere ve seçmen üzerinde ise olumsuz etkilere yolaçtı. Gerçi her iki tur seçim arasında komünistlerin özgün çabalarıyla birliğin korunması mümkün olduysa da seçim başarısızlığında bunun oldukça dikkate değer bir payı vardır.

Öte yandan sermaye çevrelerinin yoğun propagandası sol birlik içindeki sürtüşmeleri derinleştirmeye yönelik olmuştur. Emperyalizmin başsözcülerinden D'estaing seçimler sırasında yaptığı radyo ve televizyon konuşmalarında, komünistlerin başarısı halinde Fransan'ın «ulusal» çıkarlarının tehlikeye düşeceğini ekonominin altüst olacağını, bankalardaki küçük mevduatların bile devletleştirileceğini konu edinmiştir. Daha çok küçük burjuvaziye ve toplumun orta tabaklarına seslenen bu konuşmaların ne denli etkili olup olmadığını ise borsalardaki değer dalgalanmalarından izlemek mümkündür. Seçimler öncesinde sol birliğin başarı kazanacağına kesin gözüyle bakılmaktaydı. Ve bu atmosfer içinde yukarıda sözünü ettiğimiz propaganda özellikle orta katmanlar üzerinde bariz şekilde etkili oldu. Fransız frangının değeri uluslararası borsalarda olduğu kadar ulusal borsalarda da hızla düşmeye başladı. Bazı toplum kesimleri, mevcut ekonomik ve siyasi yapıdan hoşnutsuz olsalar da sol birliğin iktidarını kendileri için güvence olarak görmediklerini hiç değilse bu konudaki tereddütlerini büyük ölçüde açığa vurdular. Fransız halkı büyük çoğunluğuyla düzenin değişmesinden yana olduğunu ama bunun için yeterince cesur olmadığını, seçimlerdeki tercihiyle kanıtladı.

Fransız solunun başarısı bu olumsuzlukların aşılmasına bağlıdır ve görünen gelişme bunun başarılacağı doğrultusundadır.

21 Mart 1978

- DİSK'in faşizmi protesto amacıyla yaptığı iki saatlik genel direnişle ilgili olarak soruşturma açıldı.
- Demiryollarında yüzde 300 zam yapıldı.
- Cinayet ve saldırı olaylarından sanık 6 komando tutuklandı.
- DİSK Genel Başkanı Baştürk, «Faşizme ihtar eylemi»nin yasalara uygun, anayasal bir hak olduğunu belirterek, «Bazı çevreler bu eylemin yasalara aykırı olduğunu öne sürerek başlattıkları baskı ve tehditlerden vazgeçmelidirler» dedi.
- TSİP Başkanlık Kurulunun yaptığı açıklamada, Ecevit'in «Faşizme ihtar eylemi»ne karşı tavır alması eleştirilerek, CHP'nin, demokrasi saflarına ters düşeceği yerde onlarla işbirliğine yanaşması gerektiği, bunun anti-faşist mücadelenin vazgeçilmez koşulu olduğu belirtildi.

ooOoo

Bilimsel Sosyalist Hareket ve Sosyal Demokrat Hükümet

M. SÜREYYA ÖNGEN

Türkiye'de yaşanılan ortama etkeyen sosyal ve siyasal süreçlerin çok değişik ve karmaşık konumları, bugünkü toplumsal kargaşayı belirliyor. Bu kargaşanın en belirgin biçimde dışa vurumu ise politik arenada kendisini gösteriyor.

Türkiye'de temel sınıf kutuplaşmalarının ve mücadelelerinin politik ortama aynıyla yansımaması, bir başka deyimle işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesinde, işçi sınıfının siyasal arenada henüz güçsüz ve yetersiz kalması, böylelikle diğer halk güçlerini siyasal bakımdan kendi etrafında birleştirememiş durumda bulunması kargaşanın büsbütün artmasına yol açıyor.

GÜNCEL KUTUPLAŞMANIN GERÇEK ODAĞI NE?

Sık sık belirttiğimiz gibi, sosyal sınıflar planında temel kutuplaşma ve mücadele genel anlamda işçi sınıfı ve müttefikleri ile tekelci sermaye ve müttefikleri arasında geçtiği halde, politik arenadaki kutuplaşma CHP ile MC partileri ve özellikle CHP ile AP - MHP ittifakı arasında geçici ve zahiri önemini korumaktadır.

Siyasi platformdaki kutuplaşmanın geçici ve görüntüsel yanını teşkil eden CHP- MC kutuplaşması reel değil, yanıltıcı bir odaktır.

Bu odak yanıltıcıdır, çünkü Türkiyede temel sınıfsal kutuplaşmayı yansıtmadığı gibi, şu anda ülkede de, aktüel olan genel sosyal mücadelenin de tümü değildir. Bu nedenle, küçük burjuvalardan farklı olarak, bu olguya bilim açısından baktığımızda, yani sözkonusu yanıltıcı odağı değil, gerçek olanı gördüğümüzde, bugün güncel olan, aktüel olan sosyal kutuplaşmanın genel

anlamda *demokrasi güçleri* ile *anti-demokratik güçler* arasında somutlandığını görürüz.

Kuşkusuz ki, bu mücadelede sosyal demokrasi de, demokratik güçler arasında yeralmaktadır. Fakat, İşçi sınıfı politik hareketi başta olmak üzere, bugün sosyal demokrasinin ilersinde bulunan toplumsal ve siyasal güçler, demokrasi güçlerinin *asıl dinamikleridir*. Ne var ki, sosyal demokrasinin solundaki güçlerin özellikle siyasal arenada dağınık bulunması ve düşük örgütlenme düzeyini sürdürmesi, demokratik güçler ile anti-demokratik güçler arasında kıyasıya sürmekte olan sosyal mücadelenin politik yansımalarında CHP'yi avantajlı kılmış ve geçici de olsa, geniş kitlelerin dikaktini bu odağa çekmiştir. Gene kitlelerin bilinç, örgütlenme ve politikleşme düzeyinin henüz yeterince gelişkin olmaması sonucunda, parlamento ve genel oy'un kitleler gözünde başlıca siyaset platformu gibi görülmesi olgusunu sürdürmüştür.

GERİCİLİĞİN ASIL DÜŞMANI KOMÜNİZM'DİR

Oysa kitlelerin en dinamik kesimleri mücadelelerini fiilen parlamento dışında sürdürmektedirler. Halk düşmanlarının en fazla saldırdıkları, en fazla kan döktükleri siyasal güçler parlamentonun dışındadırlar. Dikkat edilecek olursa, faşist ve faşist işbirlikçisi güçler, bir yandan, esas olarak CHP'nin solundaki güçlere ve akımlara saldırırlarken, CHP'ye yönelttikleri başlıca siyasal eleştiri, CHP'nin kendi solundakileri «koruduğu», onlarla işbirliği yaptığı ithamıdır. CHP'ye yönelen bu siyasal iddia, MC partilerinin ve yandaşlarının adeta tek siyasal silahı hâline gelmiştir. Bu silâh ise, hiç kuşkusuz gericiliğin anti-komünist karakterinin bir sonucu ve anti-komünist propagandasının CHP'yi hedef alan parçasıdır. Böylece, halk düşmanı güçler, esas olarak CHP'den değil, CHP'nin solundaki güçlerden, özellikle işçi sınıfı politik hareketi ile onun yandaşı akımlardan çekinmektedirler. Sağcı basın yıllardır Ecevit'i en fazla Kerenski'ye ve Allende'ye benzetmektedirler. Bunların bir kısmı, bir «Ecevit iktidarının», Kerenski dönemi olacağını ve «komünistlerin iktidara gelmesini» önleyemeyeceğini söylemekte, diğer bir kısmı ise CHP'nin fiilen komünistlerle ve diğer ilerici güçlerle işbirliği yaptığını, böylelikle Türkiye'de bir Allende işlevi gördüğünü iddia etmektedirler.

Görülüyor ki, faşistlerin ve faşist işbirlikçilerinin asıl çekindikleri, asıl saldırdıkları CHP değil, onun solundaki ve parlamento dışındaki güçlerdir. Ve onların CHP'ye yönelttikleri asıl eleş-

tiri CHP'nin demokratik bir parti olmasıdır, CHP'nin batıdakine yakın bir demokrasi anlayışı taşımasıdır.

Anti-demokratik güçlerini, yalnızca, Parlamento içindeki CHP ile kısıtlamak ve öyle görmek tutumunda değildirler. Kendileri için asıl düşmanın parlamento dışında ve CHP'nin solunda olduğunu bilmektedirler. Onlar, demokratik bir ortamın, toplumun ve devletin demokratikleşmesinin, kendi sınıf düşmanlarının, —yani işçi sınıfının ve müttefiklerinin— işine yarayacağını görerek telaşlanmaktadırlar. Faşistlerin ve işbirlikçilerinin bugünkü hükümeti bir an önce düşürmek istemelerinin esas nedeni budur.

DEMOKRATİK MÜCADELE VE SİYASİ DEMOKRASİ

Bu olgu ise demokrasi güçleri ile demokrasi düşmanı güçler arasında geçen güncel mücadelenin en önemli noktalarından birisinin, hatta birincisinin şu anda *siyasi demokrasi* konusu olduğunu göstermektedir.

Bugün Türkiye'de kısıtlı bir demokrasi vardır. İşçi sınıfı politik hareketi başta olmak üzere, toplumun en ileri, en dinamik kesimleri, bir yandan uzun vadede işçi sınıfı öncülüğündeki iktidar için mücadele ederlerken, öte yandan, bugün siyasi demokrasiye yönelmiş faşist tehdide ve saldırılara karşı direnmekte, burada da durmayıp, siyasi demokrasiyi genişletmeye, yeni demokratik mevziler elde etmeye çalışmaktadırlar. Leninizmin, sosyalist ve demokratik hareketin birlikteliği, ikincisinin birincisine bağımlı kılınması ilkesinden hareket eden işçi sınıfı politik hareketimiz, bu amaçla, bir yandan sosyalist propaganda ve örgütlenmeyi yaygınlaştırıp, güçlendirmeye ve sağlamlaştırmaya çalışırken, yani İKTİDAR mücadelesi verirken, sosyalist mücadele sürdürürken, diğer yandan, demokrasi güçlerinin başını çekmekte, siyasi demokrasi taleplerine önderlik etmekte, demokratik mevzilerin pekiştirilip, yenilerinin elde edilmesi, siyasal demokrasinin yığınsal mücadelelerle genişletilmesi, ayrıca emekçilerin yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi için uğraş vermektedirler.

Bazı terörist küçük gruplar dışında, «sol»-revizyonist akım dahi, lafzen söylemeyi kendisine yetiremese bile, fiilen demokratik bir mücadele vermekte, demokratik mevzilerin geliştirilmesi için çalışmaktadırlar. Siyasi demokrasiyi sözde küçümseyenlerin bile, eylemde, kendine özgü yöntemlerle de olsa, demokratik mücadeleye katılmaları, faşizme, işsizliğe, pahalılığa karşı birtakım demokratik

sloganları kabul etmeleri, genel grev ve benzeri demokratik hakları savunmaları, can günvenliği ve öğrenim özgürlüğü, üniversite özerkliği istemeleri, 141 - 142'nin kaldırılmasını, açık faşist örgütlerin kapatılmasını talep etmeleri, bütün bunlar, *demokratik* taleplerdir.

CHP DEMOKRASİ GÜÇLERİNİN ODAĞI DEĞİLDİR

İşte demokrasi güçleri ile anti-demokratik güçler arasındaki mücadelede, *bugün için*, en önemli âcil konunun siyasi demokrasi noktasında düğümlenmesi, CHP ile MC arasındaki politik mücadelenin görüntüsel olarak kitleleri yanıltmasına ve onun esas odak gibi görülmesine yol açan nedenlerden bir diğeridir. Esasen, şu anda aktüel sosyal kamplaşmayı, «demokrasi güçleri» ve «demokrasi düşmanı güçler» diye adlandırmamızın güncel gereği de buradan gelmektedir. Aksi halde, gayet iyi biliyoruz ki, sosyal demokrat harekete egemen olan sağ kanat, bir burjuva akımıdır, üstelik de tekelci sermayenin ekonomik programını uygulamaya talip olmuştur, sağ sosyal demokrasinin varacağı en ileri nokta, tekelci burjuvazinin reformcu kesimlerinin programı olabilir. Bu ise, sık sık belirttiğimiz gibi, prekapitalist sömürünün kısıtlanması, aracıların tasfiye edilmesi, tarım ekonomisinin modern kapitalist anlamda örgütlenmesi şeklindedir. Böylece, dün 12 Mart faşizmini CIA ile birlikte kotaran birtakım finans gruplarının, bugün CHP'yi desteklediklerini biliyoruz ve CHP'nin ardındaki sosyal güçlerin hepsini birden demokratik görmüyoruz. Ne var ki, şu anda dış ve iç koşullar gereği faşist bir diktatörlüğü getirmeyeceklerini gören bazı tekelci gruplar, CHP iktidarı aracılığıyla birtakım ivedi sorunlarını çözmeye *mecbur kalmışlardır*. Bir başka deyimle, CHP gibi demokratik bir tercihte bulunması, sözkonusu tekelci grupların iradeleri dışında gelişen iç ve dış sosyal süreçlerin bir sonucudur, onların isteği değildir. Onların CHP hükümetine yeşil ışık yakmaları, gerçekte, CHP'nin solunda olan toplumsal dinamikler karşısında, yani ileri halk güçleri karşısındaki bir gerilemedir. Emekçi halk güçlerinin MC'ye karşı kararlı bir mücadele sürdürmesi sonucunda, MC, tekelci sermayenin ihtiyaçlarını yerine getirememiş, onun sorunlarını çözememiş, genel olarak hakim sınıfların içindeki çelişkileri de önleyememiştir. Bu durumda, birtakım tekelci gruplar, faşist bir diktatörlüğü de getiremediklerinden, bu «darboğazı» CHP ile geçmek ve böyle bir tercihte bulunmak zorunda kalmışlardır. Bu yolla bir yandan em-

peryalist ağababaları ile olan ilişkilerinin düzeltilmesi, öte yandan zor yoluyla bastıramadıkları sınıf mücadelesini «sosyal barış» yoluyla yavaşlatılması görevini sağ sosyal demokrasiye vermişlerdir. Aynı yolla, tekelci sermayenin diğer sömürücü zümreler üzerindeki gücünün artmasını da ummuşlardır.

CHP'nin ardında böyle bir tekelci destek olmasaydı bile, sosyal demokrasinin demokrasi anlayışı —onun burjuva ideolojik karakterinden ötürü— kendi solundakilerden farklı ve geri olurdu.

İşçi sınıfı politik hareketi de hiç kuşkusuz güncel demokratik mücadelede, mevcut demokrasinin sınırlarının genişletilmesini ister. Ama işçi sınıfı politik hareketi, bu talebini, *sosyalist demokrasi* uğruna verdiği mücadeleye bağımlı kılar. Sağ sosyal demokrasi ise burjuva demokrasisini mutlaklaştırır, onun varacağı demokrasi anlayışı bir «İsveç modeli»nden öteye gidemez.

Böylece, müttefikleri ile birlikte işçi sınıfı bilimi temelinde bir halk demokrasisi kurmak ve sosyalizmi inşa ederek, sosyalist demokrasiyi tümüyle egemen kılmak isteyen işçi sınıfı politik hareketinin güncel planda dile getirdiği ve uğruna mücadele ettiği demokratik talepler ile burjuva demokratizminin mutlaklaştırılması, biribirinden nitel anlamda çok farklıdır. Birincisi, işçi sınıfının iktidarını ve sonuçta sınıfsız toplumu amaçlar; ikincisi ise burjuva iktidarının reformcu yoldan onarılmasını ve burjuva demokrasisinin yaşarlılığının uzatılmasını diler.

ANTİ-FAŞİST MÜCADELENİN EKSENİ İŞÇİ SINIFI POLİTİK HAREKETİDİR

Bugün genel anlamdaki siyasal mücadelenin siyasi demokrasi noktasında yoğunlaşması, bir başka deyimle uzun yıllardır toplumu en fazla etkileyen siyasal mücadelenin anti-faşist güçlerle, faşist ve onun işbirlikçisi güçler arasında geçmesi ve CHP'nin de anti-faşist mücadelede yer alması ve politik arenada güçlü durumda bulunması sosyal demokrasinin devrimci-demokratik hareket içinde eksen olduğu anlamına gelmez. Çünkü, anti-faşist mücadele, herşeyden önce sınıfsal bir mücadeledir. Ve anti-faşist mücadelenin aslî unsuru, işçi sınıfı başta olmak üzere emekçi halk güçleridir. Ve özellikle işçi sınıfı, anti-faşist mücadelede sonuna kadar tutarlı olan biricik sosyal güçtür. Bu nedenle, anti-faşist mücadelenin ve dolayısiyle demokrasi güçlerinin ana ekseni işçi sınıfıdır, onun en ileri koludur. Bugün Türkiye'de işçi sınıfının politik arenada gelişmemiş örgütlenme düzeyinde bulunması bu

gerçeği değiştiremez. Ve faşizmin asıl yöneldiği düşmanı ise gene işçi sınıfıdır, onun öncü kolu olan komünist harekettir.

Sosyal pratik göstermiştir ki, faşizme karşı sosyal demokrasi komünistlerle birlikte olabilir ve onunla bir süre yol alabilir. Fakat sosyal demokrasinin bütün kanatları, sonuna kadar komünistlerle birlikte gitmez. Farklı bir aşamaya gelindiğinde, sosyal demokratların ileri kesimleri, sol kanatları, komünist hareketle ittifakını sürdürebilir, tutucu kanatları ise karşı-devrim cephesine geçer. Buna yakın tarihten bir örnek verecek olursak, Portekiz'de Suarez'in başkanlığındaki sosyal demokrat parti (Sosyalist Parti) gösterilebilir. Faşist diktatörlüğe karşı Komünist Partisiyle işbirliği yapan ve faşizm yıkıldıktan sonra onunla koalisyon kuran Sosyalist Partisi, işçi sınıfının, proletarya diktatörlüğü için tırmandığı aşamada karşı-devrim saflarına geçmiş, ABD emperyalizmi ve yerli gericilikle işbirliği içine girmiştir. Demek ki, faşist güçlerle çelişkisinin hakim planda olduğu dönemde, Komünistlerin yanında davranabilen bir sosyal demokrat parti, kendisinin bağlı bulunduğu burjuva demokrasisinin ve düzenin yıkılacağını, yerini işçi sınıfı iktidarının alacağını anladığı anda, anti - komünist saflara tereddütsüz geçebilmektedir.

Salt bu örnek bile, demokrasi güçleri ile anti-demokratik güçler arasındaki kamplaşmayı ve mücadeleyi belirtirken, bu mücadelenin *ana sınıfsal temellerini gözönünde* bulundurmamızın birinci derecede önem taşıdığını göstermektedir. Kaldı ki, bugün yerli sağ sosyal demokrasi faşizme ve gericiliğe karşı komünistlerle işbirliği halinde bile değildir.

CHP ve CHP'nin SOLUNDAKİ GÜÇLER

Bugün demokrasi saflarında yeralan CHP'nin hükümete gelmiş olması, işçi sınıfı ve emekçi halk güçleri, —özellikle işçi sınıfı politik hareketi— önüne bir paradoks çıkarmıştır. Bir yandan, işçi sınıfının uzun erimdeki amacı sosyalist demokrasidir, işçi sınıfı öncülüğündeki sosyal devrimdir, dolayısiyle bu hedef, özellikle sağ sosyal demokrasiyle çatışmaktadır. İşçi sınıfı politik hareketi, burjuva üstyapı mekanizmasının hükümet, parlamenter çoğunluk vb. gibi önemli mevzilerini elinde tutan sağ sosyal demokrasiye karşıdır; öte yandan, bu toplumda CHP'nin sağındaki birtakım güçler, özellikle faşistler ve onların işbirlikçileri, CHP'nin bu konumunu bile hazmedememekte, demokratikleşme sürecini önlemek için çaba göstermekte ve bu amaçla işçi sınıfının ilerlemesini

önlemek yolunda bu hükümeti devirmeye çalışmaktadırlar. Yani bugün Türkiye işçi sınıfı, kendi nihai hedefleri doğrultusunda daha güçlü yürüyebilmek için, anti-faşist mücadelenin önemini ve aciliyetini bilerek davranmak zorundadır. Böyle olunca, işçi sınıfı politik hareketine düşen görev, *hem hükümetin yanında olmak, hem de karşısında olmaktır.*

Sosyalist mücadele açısından, işçi sınıfı politik hareketi bu hükümetin, onun başını çektiği burjuva baskı mekanizmasının karşısındadır. Ama anti-faşist mücadelede, genel anlamda, sosyal demokrasinin yanındadır. İşçi sınıfı politik hareketi hiç kuşkusuz, demokratik mücadelede de sosyal demokrasi ile çelişmektedir. Sosyal demokrasi faşizme karşı tutarsız ve uzlaşmacı davrandığı sürece ve bu noktalarda, işçi sınıfı politik hareketi, sadece sosyalist mücadelede değil, aynı zamanda demokratik mücadelede de hükümetin karşısında dikilmektedir. Bırakınız sosyalist mücadeleyi ve sosyalist demokrasiyi, acil ekonomik - demokratik haklar bile ancak işçi sınıfının ve emekçi halk güçlerinin aktif mücadelesiyle elde edilebilir. İktidardaki sosyal demokrat parti ise, bu acil ekonomik demokratik hakları kendiliğinden vermeyeceği için, kitleler bu alanda dahi ona karşı mücadele etmelidirler ve etmektedirler.

Öte yandan, yukarıda da belirttiğimiz gibi, sosyal demokrasi anti-faşist mücadelede tutarsızdır. Zikzaklı ve yer yer uzlaşmacı siyasetler izlemektedir. Bu nedenle, anti-faşist mücadelede de CHP üstyönetimi ile işçi sınıfı politik hareketinin karşı karşıya gelmesi kaçınılmaz olmaktadır. Örneğin; Eğitim Enstitülerinde hükümetin Danıştay kararlarını uygulamakta aciz kalması, faşizme ödün vermesi, Türkeş ve hempalarının kuru gürültüsüne pabuç bırakarak, Türkeş'in önerisini kabul etmesi bunlardan birisidir. Kontrgerilla ve benzeri örgütlerin üzerine bitmemek bir başkasıdır. CHP ile solundaki güçler arasında çıkan ayrılıklar ve karşı karşıya gelmeler zincirinin bir diğer halkası üniversitedeki katliam üzerine DİSK ve TÖB-DER'in koyduğu genel grev ve genel boykot eylemidir. Bu noktada da, CHP ile onun solundaki güçler arasında sert polemikler geçmiştir. Fakat zincirin halkaları burada bitmemektedir. Hükümetin Akdeniz Gübre sanayiinde başvurduğu son grev erteleme kararı, sosyal demokrasinin işçi sınıfı mücadelesine yöneltttiği bir baskıdır. İstanbul Valiliğinin 1 Mayıs eylemini kısıtlamak amacıyla, Taksim, Beşiktaş vb. gibi meydanları yürüyüş ve mitinglere kapatan anti-demokratik kararı bir başka ihtilaf noktasıdır.

CHP ile onun solundaki güçleri karşı karşıya getirecek olay-

lar ve CHP'nin olumsuz tutumları burada da biteceğe benzememektedir. CHP Genel Sekreteri Mustafa Üstündağ, verdiği bir demeçte «işçilerden fedakârlık» beklemiş, aynı gün onunla görüşen Halil Tunç da bu «fedakârlığı» onaylamıştır. CHP üstyönetiminin işçi sınıfından istediği «fedakârlık», tekelci sermaye adına istenmiştir. İşçi sınıfı elbette toplumun en fedakâr sınıfıdır. Fakat işçi sınıfı, ancak kendi sınıf çıkarları için veya müttefik halk güçlerinin çıkarları doğrultusunda fedakârlık yapar. İşçi sınıfının, kapitalist düzen için, burjuva çıkarları için yapacağı hiç bir fedakârlık yoktur. CHP'nin yeni «fedakârlık» talebi, belli ki, somutta ücretlerin direkt veya dolaylı yoldan dondurulması, grevlerin kısıtlanması, ekonomik mücadelenin çeşitli yollardan askıya alınması, işçi sınıfı mücadelesinin yavaşlatılması gibi amaçları içermektedir.

Bütün bu ve benzeri sosyal demokrat eğilim ve girişimlerine karşı, sosyalist siyasal hareket başta olmak üzere, CHP'nin ilerisindeki tüm güçler, CHP iktidarına karşı mücadele edeceklerdir. Bir ayağı tekelci sermayede olan sosyal demokrasinin bu tutumu karşısında, özellikle işçi sınıfı politik hareketine, işçi sınıfı sosyalistlerine, işçi sınıfının bağımsız politikasını kararlıca uygulamak görevi düşmektedir.

Şu halde, görünüşte paradoks olarak gözüken durum, bilimsel yöntemlerle sosyal pratik içinde ve netçe kitlelere anlatılabilir. Sosyalist güçler faşizme karşı, —ve emekçilerin yaşama, çalışma koşullarının iyileştirilmesi için— CHP ile işbirliği yapmaya ve bu yolda yürüdüğü taktirde bugünkü hükümeti desteklemeye hazırdırlar. Gene faşist güçlerden gelen ve bu hükümeti yıkıp, yerine şu veya bu anti-demokratik formülü amaçlayan girişimlere karşı da kararlı bir biçimde direnecek toplumsal dinamikler, CHP'nin ilerisinde olanlardır.

İŞÇİ SINIFININ POLİTİKASI ESASTIR

Ama bu olgu, özellikle sosyalist siyasal hareketimizin CHP'ye karşı gözü kapalı bir politika izleyeceği, onun peşine takılacağı, kendisini CHP'ye göre ayarlayacağı anlamına gelmez. Sosyalizm adına CHP'nin peşine takılanların bu kuyrukçu politikalarının hazin sonu herkesin gözü önündedir ve o politikaların şampiyonları, herkesten fazla ders alması gerekenler arasındadır.

İşçi sınıfı devrimcilerinin sosyal demokrasi ve onun hükümeti önündeki politikası son derece açık ve nettir. İşçi sınıfı politik

hareketi, faşizme karşı, ekonomik-demokratik doğrultusunda CHP ile işbirliği yapmaya hazırdır. Ama demokrasi mücadesinin CHP' nin tekelinde olmadığının da bilincindedir. CHP'nin faşizme karşı daha tutarlı olabilmesi, demokratik süreçte işlev kazanabilmesi, faşizme karşı başarılı olabilmesi için, kendi solundaki güçlerle ortak hedefler için ortak davranışa girmesi gerekir. CHP'nin kitlelerle diyalog kurmasının ve demokratik süreçte aktif kitlelerin desteğini kazanabilmesinin biricik yolu da buradan geçmektedir.

DİSK ve TÖB-DER'in gerçekleştirdiği ve bütün sosyalistlerin aktif olarak katıldığı diğer, demokratik yığın örgütlerinin de kendi ölçülerince omuz verdikleri son direniş eylemi göstermiştir ki, demokratik mücadelede en ileri ve en dinamik kitleler CHP'nin dışındadırlar ve CHP'nin onları kontrol etme hevesleri boşunadır. CHP'nin bu gerçeği görmesi gerekir.

CHP, sosyalist siyasal güçlerin bugünkü bölünmüşlüğüne ve dağınıklığına bakarak, kendi solundaki sınıfsal güçleri önemsemezlikten gelirse, kendi solundaki güçlerin CHP'yi takip edeceğini sanırsa ve demokrasi mücadelesini kendi tekelinde görmeğe devam ederse fazlasıyla yanılmış olur. CHP, asıl toplumsal dinamık leri kendisinin kontrol etmediğini ve edemeyeceğini 20 Mart'taki «Faşizme İhtar» eylemiyle görmüş olmalıdır.

Gene, CHP üstyönetimi, Eğitim Enstitüleri ve benzeri konularda uzlaşmacı siyasetler izlemiştir. Bu siyasetlerin bedeli daha bugünden demokratik güçler tarafından bir bir ve pahalı bir biçimde ödenmektedir. CHP'nin öteden beri kendisini kendi solundan tenzih etme politikası, genel demokrasi güçlerine zarar vermiştir. Tüm karşı-devrimci güçler, CHP'ye asıl bu zaaf noktasından yüklenmekte ve CHP'yi kendi solundaki güçlerin karşısına dikmeye çalışmaktadırlar. Bir ayağı tekelci sermayede olan sosyal demokrasinin bu zaafı sürdüğü müddetçe, onun iktidarda başarılı olmasına olanak yoktur. Faşist ve diğer gerici güçlerin sahip oldukları imkânlar ve burjuva baskı mekanizmasında işgal ettikleri önemli mevziler de gözönüne alınırsa, CHP'nin durumunun ne denli kritik olduğu anlaşılır. Sosyalist siyasi hareket, CHP ağırlıklı hükümeti yıkmak isteyen faşist ve faşist işbirlikçisi güçlerin işini kolaylaştıran bir tutumda değillerdir. Siyasi maceracılık olarak nitelenebilecek herhangi bir davranıştan titizlikle kaçınan sosyalist güçler, karşı - devrimin kurduğu tuzakları bozmak için CHP ile dayanışma ve güçbirliği içinde bulunmayı gerekli görmektedirler. Fakat bu tuzakların en büyüğü, CHP'yi, kendi solundaki örgütlerle karşı karşıya getirmektir, CHP'yi sağa kay-

dırmaktır. Bu tuzağa düşen de CHP'nin kendisidir. Burjuva siyaset arenasında binbir türlü politik denge hesabına boğulmuş durumdaki sosyal demokrat yönetim, faşizme karşı biricik ve gerçek desteği, ancak kendi solundan bulabilir. Bu nedenle, sözkonusu denge hesapları ile gerici güçlere ödün üzerine ödün vermekle faşizme karşı başarı kazanılmaz.

SOSYAL DEMOKRASİ GERİCİLİK KARŞISINDA GERİLİYOR

Politik mücadelede güç dengelerini hesaplamak elbette zorunludur. Fakat bu güç dengeleri hesaplanırken, taraflar kendi güçlerini arttırmayı da en önemli amaç bilirler. Sosyal demokrasi, bugün siyasi alandaki güç dengelerinde kendisini yeterince güçlü görmüyorsa, iki tercihle karşı karşıyadır: Ya kendisinin güçsüz olduğu yerde, güçsüz olduğu noktada karşı güçlere ödün verecektir, onlara teslim olacaktır. Veya, kendi gücünü arttırmak için çareler arayacaktır.

Sağ sosyal demokrasinin bugün seçtiği yol ağırlıklı olarak birincisidir. Kendisini güçsüz hissettikçe karşı güçlere taviz vermekte, onlara teslim olmaktadır. Oysa yapması gereken ve onu güçlendirecek olan şey, yığınların desteğini sağlamaktır. Bu ise, kendi solundaki güçlerle beraberlikten, halkın demokratik talepleri doğrultusunda cesaretle adım atmaktan geçer. Böyle bir politikanın maceracılıkla ilgisi yoktur. Çünkü faşist ve faşist işbirlikçisi güçler, kendilerini ne denli güçlü tanıtırlarsa tanıtsınlar, sanıldığı kadar güçlü ve etkili değillerdir. Zaten bu denli hırçınlaşıp, büsbütün saldırganlaşmaları da bundandır. Fakat CHP'nin mütereddit, bocalamalı durumu onları cesaretlendirmektedir. CHP'nin kendi solundan kaçması, dolayısiyle kitle desteğini yitirmesi, en aktif dinamik kesimleri bu denge hesapları ile karşısına almaya kalkışması, CHP'nin değil, sağcı güçlerin başarısıdır. Şayet Demirel ve Türkeş sesini her geçen gün biraz daha yükseltiyorlarsa, küçük burjuva kitlelerini etkileyebilecek birtakım ölüm rakamları verebiliyorlarsa, CHP'yi «düştü düşecek» gibi gösteriyorlarsa ve daha üç ay içinde, yeni bir hükümetten söz edebiliyorlarsa, CHP'nin kendi solundaki güçlerle arasında tutmaya ve hatta büyütmeye çalıştığı mesafenin bunda önemli bir payı vardır. Kaldı ki, örneğin; CHP, 20 Mart eylemlerine karşı çıkarak, DİSK ve TÖB-DER'e çatmıştır da, kendisini sağcı güçler gözünde tenzih edebilmiş midir? Tersine, onun sağa verdiği bu ve diğer tavizler, karşı-devrimci güçlerin işine yaramıştır, onları yüreklendirmiş-

tir. Demokrasi güçlerine zarar vermiştir. Aynı şekilde, Demir Çelik ithalâtı konusunda tekelci sermayeye verdiği tavizde, ilk kararından bir geri adım niteliğindedir. Aynı taviz, kur farklarının takside bağlanması konusunda da kendisini göstermiştir. Bütün bunlar, gerici güçleri hükümete daha fazla yüklenmeye sevketmiştir. Onlar yüklendikçe, CHP geri çekilmekte, geri çekildikçe kendi solundaki güçlerle olan mesafesi büyümekte, demokrasi güçleri içindeki ayrılıkçı tutumunu derinleştirmekte, sonuçta desteği zayıflamaktadır.

ANTİ-FAŞİST MÜCADELENİN KADERİ SOSYAL DEMOKRASİYE BIRAKILAMAZ

CHP'nin solundaki güçler ise, «eh ne yapalım, durum kritik, biz de CHP ile birlikte geri çekilelim» diyecek değillerdir. Sınıf mücadelesinde geri çekilmenin de bir taktik olduğu doğrudur. Ama işçi sınıfı politik hareketi, bu taktiği, hiçbir zaman CHP mantığıyla uygulamaz. Sosyalist hareket, bugün faşizm ve gericilik karşısında geri çekilmenin demokrasi güçlerine kayıp getirdiğini, kitleleri eli kolu bağlı bekletmenin karşı-devrimci güçlere yaradığını bilmekte ve görmektedir. Ayrıca CHP'nin solundaki güçler, demokrasi mücadelesini CHP'nin tekelinde görmemekte, tersine, kendilerinin demokrasiye sahip çıkmalarının esas belirleyici olduğunu, faşizm karşısındaki en etkili gücün kendileri olduğunu bilmektedirler. Gene CHP'nin solundaki güçler, geçmiş dünya pratiğinden, sosyal demokrasinin faşizm karşısındaki mütereddit tutumlarının ağır bedellerini ve sonuçlarını bilmektedirler. Faşizme karşı halkın kaderinin asla sosyal demokrasiye bağlamayacağının bilincinde olan sosyalist ve diğer ilerici güçler, sağ sosyal demokrasinin teslimiyetçi politikasını paylaşamazlar.

SOSYALİST HAREKET MACERACILIK DEĞİLDİR

Gericilik karşısında tutarsız ve bocalamalı bir tutum izleyen sağ sosyal demokrasi, kendi solundaki güçleri «provokasyona gelmek»le suçluyor. Oysa birtakım maceracı gruplar ile sosyalistlerin siyaseti aynı değildir. Sosyalist siyasal hareket sorumluluk duygusuyla davranmakta ve maceracı bir yol izlememektedir. Fakat, gericiliğe karşı asıl barikatın ancak örgütlü kitlelerle olacağını bilmekte, faşizme karşı kitleleri diri tutmaya, anti-faşist mücadeleyi, kapalı kapılar ardında değil, yığınsal yöntemlerle güçlendirmeye

çalışmaktadır. CHP üstyönetimin dinamik kitlelerden istediği ise «sus - otur», «bekle - gör» politikasıdır. Böyle bir tavrın, kitlelere neler kaybettirdiğini dünya anti-faşist mücadele tarihi göstermiştir. Sosyalist siyasal hareketimiz, bugün, kitleler açısından en büyük tehlikelerden birisinin rehavete kapılmak ve bekleyiş içine girmek olduğunun bilincindedir. Çünkü böyle bir rehavet faşist ve ortağı güçleri cüretlendirir. Anti-faşist mücadelede kitleleri pasifleştirir. Sonuçta ise faşist tırmanış yılgınlıkları, bezginliklere yol açar. Şayet kitleler CHP'nin «umut» olmadığını daha geniş bir şekilde kavrayacak olurlarsa, onun solunda güçlü bir alternatif bulamazlarsa, sosyalist hareket, bu yığınları bilinçlendirip, örgütleyemezse asıl felâket o zaman gelir. Kitleleri bilinçlendirip örgütlemek ise soyutta gerçekleşmez. Bu görev ancak somut mücadele pratiğinde kitlelerin aktif sınıf mücadelesinde başarılabilir. Böylelikle işçi sınıfı politik hareketi, bir yandan sınıf mücadelesi içinde sosyalist propaganda ve örgütlenme yapacaktır, CHP'nin solundaki güçlerin işçi sınıfı politik hareketi öncülüğünde merkezileşmesine çalışacaktır, öte yandan anti-faşist ajitasyonla yetinmeyecek, sınıf mücadelemizin en önemli güncel görevlerinden olan anti-faşist mücadelede kitleleri seferber edecektir.

Böylece, sosyalist mücadeleyle demokratik mücadele hem bir bütündür ve sosyalistler açısından demokratik mücadele, uzun erimdeki sosyalist hedeflere bağımlı kılınır, hem de güncel planda ekonomik-demokratik hareketin başını çekmek, herkesten önce sosyalist siyasal hareketin görevidir. Sosyalist hareketin güçlenmesi, sosyalist örgütlenmenin yaygınlaşıp sağlamlaşması, ancak yığınların güncel mücadelesine öncülük ederek, onlara güven vererek mümkündür. İşçı sınıfı partisinin önderliği lafla olmaz. Kitleler bu önderliği ancak ve ancak kendi günlük yaşamlarında, kendi sınıfsal mücadele süreçleri içinde deneyimle kavrarlar. Sosyalizmi benimsemeye ancak aktif pratik içinde başlarlar ve kendi öncü partilerin çatısı ve bayrağı altında şaf tutarlar.

ULUSAL SORUNDA SOSYALİST VE SOSYAL DEMOKRAT POLİTİKALARININ NİTEL FARKI

İşçi sınıfı politik hareketi ile sosyal demokrasi arasındaki en önemli sosyal ve politik ayrılıklardan bir diğeri, dün olduğu gibi bugün de ulusal sorunda kendisini göstermektedir.

İşçi sınıfı devrimcileri, ulusal baskılara, egemen milliyetçiliğe ve şovenizme karşı mücadeleyi sadece enternasyonalist bir ödev

olarak görmezler, bunu aynı zamanda demokratik mücadelenin önemli bir parçası sayarlar.

Bütün ulusal toplulukların hak eşitliğini ve gönüllü bağlarını savunan, ulusal topluluklar arasında zora dayalı bağlara karşı çıkıp, self-determinasyon ilkesini ulusal sorunda birinci planda tutan işçi sınıfı devrimcileri, mazlum milletin ulusal demokratik gelişimi üzerindeki sosyal demokrat politikanın da karşısındadırlar.

Yerli sosyal-demokrasi bu konuda batıdaki fikirdaşlarının bile fersah fersah gerisindedir. Karşı-devrimci güçlerin «bölücülük» edebiyatı onun da dilindedir.

Sosyalistler ise, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Roma Sözleşmesi ve Helsinki Belgesi'ndeki konuyla ilgili ilkelerin tümünün Türkiye'de de hayata geçirilmesini savunmaktadırlar. Bu ilkelere kapitalist devletler ve bu arada Türkiye Cumhuriyeti de imza koymuştur. Dolayısıyle, bu ilkelerin tek savunucusu sosyalistler değildir. Bu ilkeler, çok uluslu ülkelerde, ezilen ulusların ulusal ve demokratik taleplerini dile getirmektedir. Hiç kuşkusuz, işçi sınıfı ulusal sorununa, *enternasyonalist* yani *bilimsel* açıdan bakar. Ama bu haklar demokratik haklardır ve onları savunmak sadece işçi sınıfı politik hareketinin kapsamında değildir. Diğer ilerici güçler ve gerçek demokratlar da artık günümüzde bu demokratik talepleri benimsemişlerdir. Örneğin 40 yılı aşkın süre, İspanyol Faşizmi tarafından gaspedilmiş bulunan Katalonya ve Bask halklarının hakları, bugünkü demokratik hükümet tarafından «özerkliğin verilmesi» şeklinde somutlanırken, hiçbir İspanyol demokratı buna karşı çıkmamıştır. Ne muhalefetteki sosyal demokrat parti, ne de iktidardaki liberal hükümet ve yandaşları, Bask ve Katalonya'nın özerklik taleplerine karşı direnmemişlerdir. Böylelikle, bu ulusal topluluklar ulusal demokratik yönde ve Cumhuriyet hükümeti zamanında elde etmiş oldukları, fakat faşizm altında yitirdikleri özerkliklerini, geçen yıl, egemen ulustan önemli bir direnç görmeden yeniden elde etmişlerdir.

Hiç kuşkusuz sosyalist güçlerimiz ve mazlum milletin demoktik güçleri oturup sosyal demokrasiden böyle bir lütuf bekleyecek değillerdir. Şayet İspanya'da liberal Adalfo Soares hükümeti Katalonya ve Bask bölgelerine özerklik verdiyse, şayet Portekiz'de demokratik devrimden sonra sömürge ülkelerin bağımsızlık protokollerini o zamanki Dışişleri Bakanı —şimdiki başbakan— sosyal demokrat Suarez imzaladıysa, bu sonuçlar sözkonusu burjuva liderlerinin veya güçlerinin bir lütuf ve icazeti değildir. Ne Portekiz

ve İspanya Komünist Partileri ulusal baskılara seyirci kalmışlardır, ne de sözkonusu ezilen ulusların ulusal ve demokratik güçleri, Komünistler başta olmak üzere, ulusal baskılara boyun eğmişlerdir. Ve gerek ezen-ezilen ulusun Komünistleri, gerekse ezen-ezilen ulusların diğer devrimci-ilerici güçleri ulusal baskılara karşı mücadele etmişlerdir ve sözkonusu ulusal toplulukların halkları, kendi ulusal demokratik haklarını kendi öz mücadeleleriyle elde etmişlerdir.

BAĞIMSIZLIK VE BARIŞ GÖREVLERİMİZ ÖNÜNDE SOSYAL DEMOKRASİ

Sosyalist ve diğer ilerici güçler ile sağ sosyal demokrasi arasındaki önemli ayrılıkların birisi de, kendisini sürekli olarak dış politika alanında göstermektedir.

Biricisi, işçi sınıfı politik hareketi, sosyal demokrat yönetimin NATO'cu, CENTO'cu politikasına karşıdır.

İkicisi, sosyalist siyasal hareketimiz, Ecevit hükümetinin Kıbrıs politikasının da karşısındadır. Kıbrıs'da öncelikle Birleşmiş Milletler kararlarının uygulanmasını, işgalci birliklerin geri çekilmelerini, Kıbrıs'ın bağımsızlığına, toprak bütünlüğüne ve egemenliğine yönelmiş saldırının kaldırılmasını ve göçmenlerin evlerine dönmesini savunan, sonra da meseleyi sosyalist sistemin ve üçüncü dünyanın da temsil edildiği bir uluslararası konferansta çözüme ulaştırmayı amaçlayan sosyalist hareketimiz, bu konuda sosyal demokrasiden tümüyle farklı bir politika izlemektedir. Hükümetin de aynı doğrultuda davranacağını ummak hayalciliktir. Emperyalist güçler dahi, Türk birliklerinin adadan çekilmesini isterken, hükümet buna hiç yanaşmamaktadır. Kaldı ki, Birleşmiş Milletler kararları uygulansa bile, sorun sosyalist hareket açısından çözüme kavuşmuş olmayacaktır. Bu sadece ilk adımdır. Çünkü birinci adım olarak dünya devrimci sürecinin bu talebini savunmak zorunda kalan emperyalistler, ikinci adımda, tümüyle kendi çıkarları doğrultusunda bir «çözüm» getirmek istemektedirler. Sosyalistler ise sorunu, sözünü ettiğimiz türden bir uluslararası konferansta çözüme bağlamayı savunmaktadırlar.

Böylece Kıbrıs politikasında hükümetle Türkiye sosyalistleri karşı karşıyadırlar.

Sosyalist siyasi hareketimiz ile sosyal demokrasi arasındaki en önemli ayrılık noktalarından birisi de silahlanma konusudur. Türkiye'nin sosyalist ve gerçek barışsever güçleri, Türkiye ile Yu-

nanistan arasındaki silahlanma yarışına karşıdırlar. Gene silah ambargosu konusunda sosyal demokrasiden tümüyle farklı düşünmektedirler. Silâh ambargosunun kaldırılması yolundaki «anti-Amerikan» çıkışları, bağımsızlıkçı diye yorumlamaya olanak yoktur. Çünkü bu «çıkışlar», emperyalizmin güdümünde silâhlanmak ve ABD'ye bağımsızlık ilişkilerini yeni koşullarda düzenlemek içindir. Böyle bir silâhlanmanın ise ilerici ve bağımsızlıkçı hiçbir yanı yoktur. Şayet Türkiye ile ABD anlaşırsa, ABD üsleri konusundaki yeni anlaşma yürürlüğe girecek, ayrıca, ABD Türkiye'ye silah verecektir. Şu halde böylesi bir silahlanma, Türkiye'nin kendisini emperyalist bir saldırıya karşı koruması için değildir. Bu silâhlanma, başta sosyalist ülkeleri hedef alacak, ayrıca Türkiye ile Yunanistan arasındaki silâhlanma yarışına hizmet edecektir. Türkiye-Yunanistan arasındaki çelişkilerin ise barışçıl şekilde, görüşmeler yoluyla çözümlenmesini, silâhlama yarışına son verilmesini talep eden sosyalistler, bu iki ülke arasındaki gerginliğin iki ülkenin hakim sınıfları tarafından belirlendiğini, iki ülkenin biribiriyle savaşa hazırlanmasının (silâhlanmasının), emperyalist (haksız) bir savaşa hazırlanmak niteliği taşıdığını bilmektedirler.

İşte bu önemli genel veya güncel konularda, işçi sınıfı politik hareketi ile sosyal demokrasi karşı karşıyadır. Ve bu noktalar iki hareketin uzaklaşma noktalarıdır.

Buna karşılık, MC iktidarlarından farklı olarak, sosyalist hareketin bu hükümete dış politikada «hayırhah» davranmasının nedenleri de vardır. Kabul etmek gerekir ki, bu hükümet, *detant* koşullarına daha yatkındır. Ve böyle bir yönetim altında, detant politikasının Türkiye'de güçlenmesi olasıdır. Barış içinde birlikte yaşama politikasının bugünkü somutlanışı olan detant'ın ülkemizde de güçlenmesi, Türkiye ile sosyalist ülkeler arasındaki, özellikle SSCB ile Türkiye arasında ekonomik-teknolojik, bilimsel ve kültürel işbirliğinin gelişmesine yol açacaktır. SSCB ve Bulgaristan gibi iki sosyalist komşumuzla iyi komşuluk ve dostane ilişkilerin gelişmesi, hiç kuşkusuz hem bölge ve dünya barışı yolunda olumludur, hem de Türkiye'de toplumsal ilerleme yolunda, Türkiye'nin sanayileşmesi, emperyalist sömürünün Türkiye'de geriletilmesi doğrultusunda büyük değer taşımaktadır.

Sosyalist ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi yolunda çaba göstermek, bağımsızlık, demokrasi ve barışla sınırlı değildir, aynı zamanda genel olarak toplumsal ilerleme, özel olarak emekçilerin yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi ile ilgilidir.

Sosyalistler, CHP hükümetinin detantı güçlendirme, sosyalist

ülkelerle işbirliği geliştirme yolundaki her çabasını destekleyeceklerdir. Aynı şekilde Türkiye'nin anti-emperyalist üçüncü dünya rejimleri ile bağlarını geliştirme yolundaki CHP çabaları da sosyalist siyasal hareketten destek görecektir. Hükümetin, İsrail işgalci eylemine vakit geçirmeden karşı çıkması, Butto'nun idam kararının kaldırılmasını talep etmesi, 21 Mart'ta Birleşmiş Milletler Irk Ayırımıyla Mücadele Komisyonuna mesaj göndermesi gibi olumlu tutumlar, işçi sınıfı politik hareketi tarafından memnunlukla karşılanmıştır. Aynı şekilde, Türk-Sovyet ekonomik, teknolojik ilişkilerinin gelişeceğine değin ilerlemeler vardır ve bu da memnunluk vericidir.

Bu konuda, işçi sınıfı politik hareketi, sadece hükümeti desteklemekle kalmayacak, aynı zamanda bu politikalara sert bir şekilde karşı koyacak olan maoist ve faşist güçlere karşı da en önde mücadele edecektir.

Özetle, bağımsızlık yolunda, bölge ve dünya barışı doğrultusunda atılacak adımlar, arkasında etkili bir politik destek bulacaktır.

SONUÇ

Görüldüğü gibi, işçi sınıfı politik hareketi ile sosyal demokrasi arasında sayısız sorunlar ve ayrılıklar vardır. Bilimsel komünizm ile sosyal demokrasi arasındaki derin ideolojik ayrılık yüzünden varolan ve sosyal demokrat harekete sağ kanadın hakim olması nedeniyle önemlerini daha fazla koruyan bu farklılıklar, komünist hareket açısından sosyal demokrasi ile komünistleri karşı karşıya getirdiği gibi, bağımsızlık, demokrasi ve barış mücadelesinde de komünistlerle sosyal demokratlar arasına önemli ayrılıklar koymaktadır.

Bütün bu faktörleri gözönüne alan, bir yandan sol sosyal demokrasinin Komünizme olan uzaklığını ve karşıtlığını bilen, öte yandan sosyal demokrat hükümete karşı bile yönelmiş olan, fakat her şeyden önce onun solundaki güçleri hedefleyen faşist komplo ve tehdidi de bilen işçi sınıfı politik hareketi, politikasını, işçi sınının bağımsız siyaseti esası üzerinde, titiz ve akıllı bir şekilde çizecektir. Bir yandan politikasınının bağımsızlığını korurken, öte yandan maceracı politikalara düşmeyecektir. Hem sosyalist mücadele verecek, sosyalist örgütlenme ve propaganda yapılacak, hem de bağımsızlık, demokrasi, barış ve ilerleme uğraşı sürdürü-

lecektir. CHP gerekli yerlerde desteklenecek, gerekli yerlerde uyarılıp eleştirilecek, gerekli yerlerde ise karşıya alınacaktır.

Ve bağımsızlık, demokrasi, barış mücadelesinde, sosyal ilerleme yolunda, komünistler faşizme ve gericiliğe karşı sosyal demokrat hareketle ittifak ve işbirliği yapmaya her zaman hazırdırlar. Ve tekelci sermayeyle olan bağlarını kesmiş anti-tekel politikasını kanıtlamış sosyal demokratlarla (sol sosyal demokrasiyle) komünistler daha uzun erimli ve daha geniş kapsamlı işbirliğine ve ittifaka hazırdırlar. 1969 Konferansı Ana Belgesi, Komintern kararları ışığında, sosyal demokrasi karşısında komünistlerin bugünkü politikalarını net ve kesin bir dille ifade etmiştir. Türkiye işçi sınıfı politik hareketi ise sosyal demokratlar karşısında bu ilkeyi Türkiye'ye uygulamak zorundadırlar.

——— ooOoo ———

Beyazıt Katliamı Antifaşist Direniş ve Demokratların «Demokratlığı»

HASAN ŞERİF

Ecevit hükümeti kurulduğundan bu yana faşist saldırı ve cinayetler, dozunu artırarak devam ediyor. MC iktidarları döneminde kendilerine sunulan olanakları sonuna kadar değerlendirip örgütlenmesini yaygınlaştıran gizli ve açık faşist örgütler, öteden beri, öğrenim özgürlüğü ve can güvenliği açısından önemli bir tehlike olmaya devam ediyorlar. Bu örgütler demokratik güçlerin yükselen mücadelesini ezmek ve emekçi halkımızın dayattığı ileri talepleri sindirmek konusunda her zaman yedek bir araç olarak görüldü ve son aylarda göreve koşuldu. İşlenen cinayetlerin ve demokrasi güçlerine yönelen saldırıların düzenlenişinden, katillerin «barınak»larına kadar her şey, saldırıların kendi iç mantığını sistemini, siyasi amaçlarını ve dayandığı sınıf güçlerini ele veriyor. Ve bu, demokrasi güçlerinin mücadelesindeki zorunlu tutum ve taktikleri de yakından etkiliyor, hatta bu aşamada belirliyor.

Ecevit hükümetinin işbaşına gelmesini izleyen günlerde sosyal demokrasinin üstlendiği görevlerin *ikili* karakterini gördük ve gösterdik. Bunun yanıda, demokrasi güçlerinin hükümet karşısında takınmaları gereken tutumun *ikili* karakterine de dikkati çektik. Sorun, sosyal demokrasinin ekonomik ve siyasi konumuyla, demokrasi güçlerinin sosyal demokrasi ile aralarındaki ilişkiden kaynaklanıyordu. Tekeller yararına gerçekleştireceği tüm dönüşümlerde sosyal demokrasi emekçi halkımızın talepleriyle ve demokrasi güçlerinin tepkisiyle karşılaşacaktı. Öte yandan demokrasi güçleri, faşizmin ve gericiliğin mevzilerinden sökülüp atılması girişimlerinde de sosyal demokrasiye omuz vermeyi gözardı etmiyeceklerdi. Görevlerinin bu kurallara bağlı olarak şekillenmesi ise, sosyal demokrasinin gerici saldırılar karşısında demokrasiyi geliştirmek için takınacağı tutuma sıkıca bağlı olacaktı.

Ancak; sosyal demokrasinin demokrasi mücadelesinde yalpalayacağıda her zaman hesaba katılıyordu. Nitekim, çok geçmeden Ecevit hükümetinin uygulamaları bunu gösterdi.

Hükümet, faşizm tehlikesine karşı gerekli dinamizmi göstermek bir yana, meselenin önemini dahi kavramaktan uzak kaldı. Faşizmle mücadele yerine, onunla uzlaşma yolunun seçilmesi, belki sosyal demokrasinin tarihi alışkanlığı olabilirdi ama, demokrasi güçleri böyle bir yakınlaşmaya asla izin veremezdi. Emekçi halkın çıkarları faşizmle uzlaşmayı değil, onun başını ezmeyi zorunlu kılmaktadır ve bu çakarları ise, toplumun etkin güçleri olan demokratik güçler temsil etmektedir.

Gerici faşist mihraklar, kendi kanlı diktatörlüklerini gerçekleştirmek için, saldırı ve cinayet şebekelerinin eylemlerine umut bağlamaya başladılar. Her şeye rağmen onlar, günümüz koşullarında önlerine dikilen en büyük engelin, demokrasi güçlerinin birliği olduğunu biliyorlar. CHP ile demokrasi güçleri arasında; sosyal demokrasi ile sosyalistler arasında, demokrasi mücadelesine ilişkin bir görüş birliğinin doğması, gericiliğin en büyük korkusunu teşkil ediyor. CHP'yi toplumun dinamik unsurlarından yalıtmak ve hatta onlara karşı tavır almasını sağlamak, MC'cilerin ve onların arkasındaki sınıfsal güçlerin işlerini kolaylştırabilirdi.

Gerici siyasi çevrelerin kurulduğundan bu yana Ecevit hükümetine karşı tutumu bu doğrultuda oldu. Anarşiyi önlemek için en *uygun* yollar, ve başvurulacak en *etkin güçler*, gericiliğin baş sözcüleri tarafından sürekli olarak gösterildi ve «gemilerin yakılması» halinde sosyal demokrasinin «başarılı» olacağından sözedildi. Faşist örgütler ise alttan alta bu gerici siyasetin zeminini kanla örmek için vargüçleriyle çalıştılar.

16 Mart günü, İstanbul Üniversitesinden çıkmakta olan ilerici öğrencilerin üzerine bomba atıldı. 7 öğrenci katledildi. Saldırganlar «yakalanamadı». Ve bu olayın ardından sökün eden gelişmeler, halk düşmanı güçlerin politik manevraları için hiçte elverişli olmıyan şartlar oluşturdu. Ancak bu elverişsiz şartları gericiler için *elverişli* hale getiren bazı olgular da su yüzüne çıktı ve geniş yığınlar açısından netlik kazandı. Sosyal demokrasi, gericiliğin politik tuzaklarına düşmeye her zaman hazır olduğunu, demokrasi mücadelesinde her zaman yalpayabileceğini açıkça gösterdi.

Olayların iç mantığını daha iyi kavrayabilmek için sorunu, köşe taşlarını yerine koyarak ve belgeliyerek ele almak gerekiyor.

Beyazıt katliamına ilişkin olarak toplum zabıtası, amirliğin-

ce, ilgili polis birliklerinin olaydan önce uyarıldıkları öğrenildi. POL-DER'in yayınladığı ve İçişleri Bakanlığınca da doğrulanan bir belge bunu gösteriyordu. İşte belge:

İSTANBUL İLİ EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ:

8 Mart 1978

Top. Zab. Müd. Kalem A. Vaz. Md.
SAYI: 1297
KONU: Güvenlik Tedbirleri Hk.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde 8. 3. 1978 günü ülkücü gruba mensup öğrencilerin karşıt görüşlü öğrencilere Anfi 1'de saldıracakları, sol gruba mensup öğrencilerin fakülteye gelmeye devam etmeleri halinde 8 - 10 gün içinde bu grup üzerine dinamit atılacağı Em. Müdürlüğü'nün 7. 3. 1978 gün ve Plan ve Hrk. Şb. Ks. 1 - 892 sayılı yazılarıyle bildirilmiştir.

Bilgi edinilmesini ve herhangi bir olay vukuunda gerekli emniyet tedbirlerinin alınmasını rica ederim.

Murat NAİBOĞLU
Toplum Zabıtası Müdür V.

DAĞITIM: Müd. Mna.-Nöb. Amirliğine 9-10 ve Üniversite Brl. A. İsthb. A.

Faşist saldırıları önleme savındaki hükümetin, bunu hangi araçlarla başaracağını bu belge açıkça belgeliyor! Emniyet örgütünün demokratikleştirilmesi yolunda hiç bir dişe dokunur çabası bulunmayan hükümetin, faşizmle mücadeleyi ne ölçüde ciddiye aldığı, böylece bir kez daha anlaşılmış oldu. Faşist militanlar çeşitli devlet kademelerinde ve özellikle emniyet örgütünde, küçümsenmiyecek gizli örgütlenmeler ve saldırı odakları oluşturmuş bulunmaktadırlar. Olaylar bu gerçeği daha da pekiştirdi ve ardından Ankara savcı yardımcısı Doğan H. Öz'ün öldürülmesiyle, hükümet, örgütlü bir cinayet şebekesinin varlığından şüphe etme imkânına kavuştu!

20 Mart Pazartesi günü DİSK'e bağlı işçiler, iki saatlik bir işi bırakma eylemiyle, faşist saldırganlığa ve hükümete «ihtar»da bulundular. Başta TÖB-DER olmak üzere, tüm demokrasi güçleri bu direnişe, destek sağlayarak omuzladılar. Üretim büyük ölçüde aksadı; hayat «olumsuz» yönde etkilendi.

İşverenler, grev öncesi bağırıp çağırmalarına rağmen grev sonrasında *politik* görünmeye çalıştılar. Onlara göre grev, işçiler tarafından gerekli ilgiyi görmemişti. Halit Narin şöyle dedi :

«Çok az işyerinde DİSK Genel Başkanı'nın dediği süreye yakın iş durdurulmuştur. Anayasa'ya ve kanunlarımıza uymayan, uyarı niteliğinde olduğu iddia edilen bu hadisenin ileride büyüklerinin yapılmak istendiği günlerde muhataplar bu sefer hükümetler mi olabilir, ekonomik düzenin değiştirilmesi mi olabilir veya sosyal yaşantımızın değiştirilmesi mi olabilir? Bu, hükümetlere, cemiyete, kanunlara karşı harekete asla müsade edilmemelidir. Tedbirler bu açıdan değerlendirilerek alınmalıdır.»

İşverenlerin üslubu her zaman bu mealde olur ama, üretimin durmasından ve işçi sınıfının üstün *iradesini* göstermesinden dolayı duydukları korku ve dehşeti de gizlemeyi bir türlü başaramazlar.

Direnişe ilk karşı çıkan ise, Başbakan Bülent Ecevit oldu. Daha sonra kendi partisi içinde ağır eleştirilere hedef olan konuşmasında Ecevit, şunları söylüyordu:

«Bugünkü yasa ve Anayasa dışı aktif direnişe öncülük edenler hangi ideolojik davranışın içinde bulnurlarsa bulunsunlar, hangi kuruluşun yöneticisi olurlarsa olsunlar, davranışlarının demokratik hukuk devleti kuralları içindeki sonuçlarına katlanacaklardır. Biz iktidar oluşumuzu özgürlükçü demokrasiyi yaşatmak, iç barışa kavuşmak isteyen halkımıza borçluyuz. Başka hiçbir kimseye ve hiçbir kuruluşa borcumuz yoktur. İktidarda kimseye ödeyecek diyetimiz yoktur. Daha önce başka ülkelerde başkalarının düştüğü tuzaklara düşmeye veya demokrasimizi ve ülkemizi o tuzaklara düşürmeye de niyetimiz yoktur.»

Ecevit'in demokrasi güçlerine karşı aldığı bu olumsuz tavır demokrasi güçleri arasında yoğun eleştirilere hedef olurken sağ ve gerici güçler de bu tutumdan aldıkları cesaretle, bir yandan CHP'ye ve öte yandan DİSK'e TÖB-DER'e ve direnişten yana olan tüm demokrasi saflarına saldırmaya başladılar. Gerçekten de, Ecevit'in direniş karşısında aldığı tavır, gerici-faşist güçlerin politik hesaplarına uygun ve elverişli ortam yaratmış bulunuyordu.

İktidardaki sosyal demokrasinin tepelenebilmesi için, gerici güçlerin hesapları, onu kendi solundaki güçlerden yalıtmak ve dinamik toplumsal güçlerle CHP'nin arasını açarak zayıf düşür-

mek noktasında toplanıyordu. Onlara göre, önemli bir destekten yoksun kalan CHP'yi vurmak, öte yandan, önemli bir müttefikinden koparılmış demokratik güçleri «ezmek» çok daha kolay olacaktı. Ecevit'in tutumu ve bir anlamda sosyal demokrasinin faşizme karşı tarihsel zaafı, gerici güçlere küçümsenmiyecek olanaklar sundu. 20 Mart eylemi etrafında gelişen tartışmalar, çeşitli toplum kesimlerinin siyasi platformdaki sınıfsal konumlarını; demokrasi mücadelesi karşısındaki tutumlarını açığa çıkardığı kadar, sosyal demokrasiye bakış açısı *sakat* olan kimi ilericileri ve sosyalistleri de, olayları bilimin prensiplerine uygun bir açıdan değerlendirmeye zorladı. Ve «direngen» olgular, işçi sınıfı sosyalistlerinin öteden beri savuna geldikleri bilimsel tesbit ve tahlilleri bir kez daha doğruladı.

Gerici-faşist güçler, direnişi takibeden günlerde bütün güçleriyle DİSK'e ve TÖB-DER'e çullanarak bu iki demokratik kuruluşu halk düşmanı saldırılarının boy hedefi haline getirdiler. «Eylemin hukuki sonuçlarına katlanacak» olan kuruluşlara karşı, hükümeti, görevini yapmaya çağırdılar.

Tercüman'ın «başkalarının nefesiyle öten borazanı» Nazlı Ilıcak, 23 Mart tarihli Tercüman gazetesinde şunları yazdı:

> *«Ecevit ise şimdi hükümetin başıdır. İktidarda ağız değiştirmiş ve DİSK ile TÖB-DER'in eylemlerini yasa dışı olarak nitelemiştir.*
>
> *Ecevit artık kanundan yanadır, bizim gibi düşünenlerin cephesine iltihak etmiştir. Bizim savunduğumuz fikirleri benimsemiştir.*
>
> *Başbakan, kanundan taraf oldukça, bizi her zaman yanında bulacaktır.»*

Ardından bu yazar daha da heveslendi. Ertesi gün aynı sütunda bu hevesini kusuyor. Geç kalmış! Çünkü zaten, direnişe katılan işçiler için koğuşturma, öğretmenler için idari tahkikat ve diğer demokratik güçler üzerindeki baskılar başlamış bulunuyordu. Ama o verdiği sözde durmak ve «safına» katılanlara yardım etmek konusunda kusur etmiyeceğini gösteriyor. 24 Mart tarihli Tercüman'da Nazlı Ilıcak'ın yazdıkları şunlar:

> *«20 Mart'ta «Faşizmi telin direnişinde» TÖB-DER amacının dışına çıkmıştır. Ama bu onun, kanunları ilk çiğnemesi değildir. Devlet otoritesinin zaafına, bugünkü iktidarın müsamahası da eklenince, TÖB-DER kendisini, ya-*

saklar karşısında daha güçlü ve dokunulmaz hissetmektedir.

TÖB-DER, F.İ.S.E'nin üyesidir. FİSE'nin üyeleri, ya komünist ülkelerdeki derneklerdir, veyahut kapitalist memleketlerdeki komünist kuruluşlarıdır. F.İ.S.E, W.F.T.U.'ya (Dünya İşçi Sendikaları Federasyonu'na) bağlıdır. Başkanı Kersten'in geçenlerde Türkiye'yi ziyaret ettiği ICFTU, hür sendikaları toplayan bir federasyonken WFTU (D.S.F) komünist ülkelerdeki veyahut kapitalist ülkelerdeki komünist sendikaların birliğidir.

Temmuz 1977'de, FİSE'nin Moskova'da yapılan 2. olağan genel kurul toplantısına, TÖB-DER adına bir heyet katılmıştır. Bu heyet içinde bulunan Genel Sekreter Mustafa Düzgün. Rusya'dan dönüşünde, «Özgürlük Yolu» adlı derginin suallerini cevaplandırmıştır. (29 Ekim 1977)

Mustafa Düzgün, FİSE'nin, ilerici demokrat ve sosyalist tüm dünya öğretmenlerini ve mücadelelerini bütünleştiren bir kuruluş olduğunu belirttikten sonra, suç unsuru ile dolu konuşmasında, Moskova toplantısını şöyle anlatmıştır: "Sosyalist ülkelerin eğitim ve öğretmen sorunları diye dertleri yoktu. Onların kendi devletiyle başı dertte değildi. Emperyalist-kapitalist ülkelerin öğretmen temsilcileri de emperyalizmi ve sömürüyü lanetlediler."

TÖB-DER tarafından düzenlenen Demokratik Eğitim Kurultayı, 4-11 Şubat 1978 tarihleri arasında Ankara'da toplanmıştır. Bu kurultayda alınan kararların bir bölümünün, Derneğin amacıyla ilgisi yoktur.

TÖB-DER Anayasayı çiğnemiş, bölücülük suçu da işlemiştir: —Halkların eşitliği ve kendi geleceklerini tayin ilkesi doğrultusunda, herkese kendi anadilinde öğrenim yapma hakkının tanınması öngörülür— şeklindeki kurultay kararı bunun delilidir.

23 Mart Tarihli Cumhuriyet gazetesinde İlhan Selçuk —hükümeti rahat bırakın, faşistleri bir kere temizlesin— diyerek TÖB-DER, DİSK gibi kuruluşları uyarıyor ve bugünkü iktidarın, bilerek veya bilmeyerek alet olduğu hedefi açığa çıkarıyor.

Faşistler temizlenecek ve devlet müesseseleri komünistlere teslim edilecek...

— Aşırı sağ ve aşırı solun üzerine tarafsızlıkla gidiliyor— beyanları safsatadan ibaret kalmaktadır. Ülkücü-

lere ait dernekler, amaç dışına çıktıkları gerekçesiyle kapatılırken, TÖB-DER'e dokunulmaması buna bir örnektir.

Hükümet anarşiyi kaynağında kurutacağını beyan ediyordu. İşte kaynakları. Tarafsız bir kararlılıkla hadiselerin üzerine gidilirse ancak anarşi önlenir.

Aksi halde, bu anarşi seli, sadece biz milliyetçileri değil, gaflet içinde uyuklayan sosyal demokratları da sürükleyip götürecektir.

Olayları «sağ - sol çatışması» olarak değerlendiren ve «tarafsızlığını ilân eden hükümete gösterilecek *anarşi kaynağı* da bu olur, DİSK ve TÖB-DER!

— İşçiler ön safta

Direnen demokrasi güçlerine *hadlerini* bildirmek için bundan daha güzel fırsat olmazdı. Soruşturmaların somut hedeflerini gösterenler her gün çoğalmaktadır. Sonhavadis'de Selçuk İrdem «ha gayret!» diye soyunuyor:

«DİSK'çiler, TÖB-DER'ciler, siz kimsiniz de, direnme hakkını kullanmaktan söz ediyorsunuz? Önüne gelen, Anayasanın başlangıç bölümündeki direnme hakkını kullanıyorum diyerek sokaklara dökülecek olursa, ne olur, söyler misiniz? Ortada devlet mi kalır?

Hele siz TÖB-DER'ciler, üstelik öğretmensiniz. Devlet memurusunuz. Böylesine anarşik eylemlerin içinde olursanız, biz, evlatlarımızı sizlere nasıl teslim ederiz?

Cumhuriyet Savcılarımız, yargıçlarımız, bu adamların yakalarını bırakmayınız.. Demokratik hukuk devletinin ne olduğunu, adil ve süratli kararlarınızla, bunlara öğretiniz. Başkalarının hürriyetine kasteden bir hürriyet anlayışının ne Cumhuriyet Anayasasında ne de İnsan Hakları Everensel Beyannamesinde bulunmadığını bunların kafalarına çakınız.»

Gayet doğal, yolunu şaşırana yol gösteren çok olur!

Tabii, bütün sağ beyinler niyetlerini ilk satırda açığa vura-

cak kadar amatör değil. Akıllı olanları da var! Tercüman'ın «rapor»cusu Güneri Civaoğlu, çıplak dille saldırmak yerine sosyal demokrasiye yol gösteriyor! Şöyle yazıyor:

«Başbakan Bülent Ecevit, —her profesyonel politikacının özenle kaçındığı— çok cephede savaş verme durumundadır.. Anarşi, döviz darboğazı, dış politika konularında verilecek mücadele ve yanlardan muhalefetin darbeleri bilinen şeylerdi... Ecevit, bu bilinen mücadelelere göre vaziyet almıştı.

Ancak şimdi, sırtından da iki darbe gelmiş bulunuyor... Bu darbelerden birinsici, ikitidara tırmanışına bir ölçüde omuz veren iş çevrelerindendir... Yasa dışı, haksız bir «zorba» *uygulamayla istenen kur farkları, özel sektör doruklarında* —biri hariç— *büyük tepki ve kuşku yaratmıştır. 13-20 milyar tutarında bir parayı, hiç hesapta yokken üç ay içinde ödeme zorunluğunun tebessümle karşılanmayacağı açıktır. Ve böylesine akıl almaz bir uygulama özel sektörün çökertilmesi kuşkusunu yeniden gündeme getirmiştir...*

DİSK ve TÖB-DER'in, CHP'nin ötesindeki solun tepkileri ise CHP'nin sırttan aldığı ikinci darbedir..

Bildiğimiz kadarıyla hükümetin «öncelikler stratejisinde» özel sektöre böyle bir darbe yoktu. Olamazdı da.. Yüzde 30 devalüasyondan sonra, fiat artışlarının fırtına gibi geleceği bir dönemde, sanayi üretimini düşürmenin, sağlıklı bir düşünce sisteminde yeri yoktur..

Gene bildiğimiz kadarıyla, CHP kendi ötesindeki solu, «denetim altında» tutmak çabasındaydı. O kanatta bir sancı, bir çatışma çıkmaması için özen gösteriyordu. DİSK'i CHP'lileştirme operasyonu, bu düşüncenin ürünüydü.. Öyle görünüyor ki, bu denetim henüz sağlanamamış, CHP hükümeti, DİSK ve TÖB-DER direnişleri ile açık düşmüştür..

Ecevit şimdi çok cephede savaş verecektir.. Kavgalarından galip çıksa da, bu «PİRUS ZAFERİ» olabir.. Kavganın sonunda birkaç adım atım düşebilir...

Bize göre, bu durumda Ecevit'in arayışı hükümetini ve CHP'yi mücadelenin tam merkezindeki konumundan (mevkiinden) *çıkarıp başka* «konuma» *oturtmak olmalıdır...*

O konum (mevki) Anayasa doğrultusundadır. Meşru güçlere toplumun ezici çoğunluğuna dürüst işadamı ve sanayiciye, sabah kepenklerini ürpererek açmak istemeyen huzura susamış esnafa, yavrusunu örgüt militanı olmaya değil, öğrenim yapmaya göndermeyi özleyen anaya babaya sırt verebilecek bir yeni mücadele alanıdır...

Ecevit ile CHP'nin ötesindeki sol ile bölücülük hareketi arasında uç veren «diyet» tartışması bu doğrultuda bir yer değişikliği için ilk adımlar olabilir...

Devletin, ülkesi ve milletiyle bütünlüğüne yönelen hareketlerle mücadele, tutarlı bir «öncelik programıdır.»

Bütün bunlardan, Ecevit'in, demokrasi güçlerine karşı takındığı tavırdan gerici ve faşist güçlerin ne denli umuda kapıldıkları görülmektedir ve bu umutlarında da haksız değildirler. Ancak, demokrasi güçleri, eylemin amaçlarını direnişten önce belirleyip açıkladıkları, bunun, faşizme *«İhtar»* ve faşizme karşı demokrasi mücadelesinde kararsızlığından dolayı da hükümete *«uyarı»* niteliğinde bir girişim olduğunu ilân ettiler. Aslında demokrasi güçlerinin gerici saldırılar karşısında özgürlükler için güvence olarak

— Hayat onların ellerinde.

gördükleri direniş, sosyal demokrasinin gerici saldırılar karşısında tutunabilmesinin de önkoşuludur. Nitekim, direnişe katılan örgütler ve eylemi destekleyen kişi ve kuruluşların açıklamaları, soruna gereken netliği kazandırıyordu.

TÖB-DER Genel Başkanı Gültekin Gazioğlu 22 Mart günü yaptığı açıklamada, örgütünün direnişe katılmasının gerekçelerini belirtti. Gazioğlu şöyle diyordu:

«Türkiye'de çocuklar bile faşist zorbalıklara karşı çıkacak duruma gelmişlerse, bu öğretmenlerin çocukları kışkırttığına değil, faşist tehlikenin sınırlı bazı çevrelerinin faşist eğilimlerini çoktan aştığına bağlanmalıdır»

«Hükümet öğrenim özgürlüğü ve can güvenliğini sağlamak çabasındadır. Faşizme ihtar grevi bu çabalara asla karşı değil, tüm demokrasi güçlerinin yararına sonuçlanmış bulunuyor. Bu gelişmeler karşısında hükümete düşen görev, faşist cinayet şebekelerinin mihraklarını dağıtarak can güvenliğini kesin olarak sağlamaktır.»

«Demokrasi mücadelesinde 28 şehit veren, faşist saldırı ve zorbalıklardan toplumun bir an önce kurtulmasını isteyen öğretmenlerin demokratik eylemini ve gösterdikleri duyarlığı sadece derneklerinden aldıkları direktife bağlamak haksızlıktır. Hiç bir demokratik dernek örgüt içi disiplini ne olursa olsun, kitlesini inanmadığı bir eyleme sürükleyemez. Öğretmenler inanmadıkları bir görüşün, davranışın, işaretin arkasından gitmezler.

Biz Sayın Başbakan'ın faşist ve karanlık güçlerin ülkemizde birtakım tuzaklar kurdukları yolundaki teşhislerine katılıyoruz. O tuzaklara düşmemek konusundaki dileğine ve düşüncelerine de katılıyoruz. Ancak kurulan tuzaklardan birinin de mevcut hükümetle, demokratik kitle örgütlerini karşı karşıya getirmek olduğunu biliyoruz. Herkesin de bu gerçeği görmesini ve bilmesini istiyoruz, TÖB-DER'in hiç bir partiyle ya da hükümetle organik ilişkisi yoktur. Olmasını da istemeyiz. Böyle bir ilkeyi savunmayız da. Ancak şu dönemde MC döneminde kıyıma uğratılan öğretmenlerin aldıkları Danıştay kararlarının uygulanması söz konusudur.»

Görülüyor ki TÖB-DER, eylemin siyasal muhtevası kadar, tuzakların da farkındadır ve eğitim emekçileri tuzaklara karşı mücadele ederken sosyal demokrasi, bizzat kendisi bu tuzağa düşmüştür.

Gazioğlu'nun gördüğü ve gösterdiği bu olgu, önümüzdeki mücadeleyi etkileyeceğe ve bu arada Ecevit hükümetinin de geleceğini belirleyeceğe benzer.

Aynı gün DİSK Genel Başkanı Abdullah Baştürk, eylemin amaçlarına bir kez daha değinerek, Bülent Ecevit'in tutumunu eleştirmiş ve faşizme karşı mücadelede işçi sınıfının kararlı olduğunu belirtmiştir. Baştürk'ün açıklaması şöyledir:

«Eyleme karar verirken ve uygularken sorumluluk bilinci içinde davrandık.»

«Bu nedenle ne işçi sınıfımız ne de DİSK ve ne de onun yöneticileri, kimseden bugüne kadar koruyuculuk beklemedi, bundan böyle de beklemeyecektir. İşçi sınıfının ve emekçi halkımızın, çıkarları açısından olaylara bakan DİSK herhangi bir diyet bekleyerek demokrasi mücadelesi vermez.»

«Olaylara gerçekçi açıdan bakan işçi sınıfımız, faşizm tehlikesine de bilimsel olarak bakmakta ve faşizme karşı

— Faşizme geçit yok.

mücadelesini buna göre vermektedir. DİSK yöneticileri demokrasi mücadelesini verirken, anti-demokratik uygulamaları göze alarak vermektedir. DİSK, demokratik hak ve özgürlükler konusunda işçi sınıfımıza ve emekçi halkımıza söz vermişlerdir, bu sözlerinde durmalarını ısrarla bekleyecektir. Bu bakımdan atılacak adımlar dikkatle izlenecektir. Demokraside görüşlerini başkasına zorla kabul ettirme ilkesi yoktur. Hele öldürerek hiç yoktur.»

«Sayın Başbakan'ın bunu aktif direniş biçimi sayması yanlıştır. Faşizme karşı dünya işçilerinin nasıl direndiklerini bilmemeye imkân yoktur. Faşizm, işçi sınıfının şanlı direnişleri ile yuvalarından sökülebilmektedir. 'Biz sağa da sola da karşıyız' diyerek faşizmi önlemek mümkün değildir. Asıl tuzak budur. Bu tuzağa düşmemek lâzımdır»

«Tuzak, meseleyi böyle ele almaktan doğmaktadır İşçi sınıfının böyle bir karanlık dönemde, faşizmin azgınlaştığı bir dönemde hükümeti beklemesi mümkün değildir»

Baştürk'ün demeci işçi sınıfının *bağımsız doğrultusunu* yansıtıyor ama sosyal demokrasinin saldırısına net bir teşhis konulduğunu söylemek mümkün değil. DİSK yönetimi, sosyal demokrasiyle ilişkileri sıcak tutmanın ve diyaloğu sürdürmenin yolunu, direnişin yasallığını savunmakta değil, sosyal demokrasinin direniş karşısındaki tutumunun anti-demokratikliğini belirtmekte görmelidir.

Demirel ise CHP'yi, direniş karşısında aldığı tutumu derinleştirmeye zorlayacak tahriklerle, ortaya çıkan «elverişli» koşulları azami ölçüde değerlendirmeye çalışıyordu. Aynı gün yaptığı açıklamada şunları söylüyordu:

«22 Mart sabahında Türkiye nerede duruyor? Her şeyden evvel bunu tespit etmeliyiz. Bugünün baş meselesi gene anarşidir. Takriben 70 günde 190'a yakın vatandaş öldürülmüş, 1500 civarında vaka Türkiye'nin 180 yerinde yaygın bir hal almış, canlarını kaybeden öğrenci adedi 80'in, öldürülen emniyet mensubu adedi ise 15'in üstüne çıkmıştır. Emniyet mensuplarına yönelen zanlar bunları görevlerini yapamaz hale getirmiştir. Ölen emniyet mensupları dışında 57 adedinin de yaralanmış olduğu ve bu arada 35 emniyet merkezine saldırıda bulunulduğu öğrenilmiştir. Devletin vezneleri, depoları, fabrikaları güpegündüz soyuldu. Üniversiteden çıkan vatan evlâtlarına bombalı saldırılar yapıldı. Ümraniye'de 5 vatandaşımız hunharca öldürüldü. 20 Mart günü Ankara CHP'nin parlamento dışı iktidar ortakları, DİSK, TÖB-DER ve bazı memur teşekkülleri tarafından işgal edildi. Her derecede okullar zorla kapatılarak yavrularımız bu hareketlere katılmaya zorlandı. Bütün bunlara karşı CHP Genel Başkanı, ben kimseye diyet vermeye mecbur değilim diyerek bir nevi ikrarda bulundu. İstanbul'daki 15 Haziran hadiselerinde DİSK'in yaptıklarına sahip çıkan ben de olsam böyle yapardım diyen CHP idarecileri 20 Mart'ta devletin polisini taşlattılar. TRT hadiseler sukünet içinde geçti demek suretiyle CHP'nin âdeta yalancı şahidi haline geldi. Faruk Karakaya adlı bir polis memuru kalçaları kırık hastanede yatıyor. Hadisesiz geçti dedikleri gün Başbakan dahil, bakanlar makamlarına gidemedi.»

«Polisin taşlattırıldığını, belediyelere rejim sabıkalılarının sokulduğunu» öne sürmüş, «Devlet 20 Mart günü DİSK ve TÖB-DER'e teslim edilmiştir. Bütün bu olayların başında TÖB-DER vardır. Fakat hükümetin TÖB-DER hakkında yapacağı, alacağı bir tedbir yoktur. Çünkü ona borçludur.»

Hem sosyal demokrasiye ve hükümete «destek» olmayı ve hem de demokrasi güçlerine saldırmayı başaran «hünerli»lerde, tartışma alanında boy göstermekte gecikmediler. Demokrasi düşmanlı-

— **Faşizme karşı en güçlü silâh genel grev.**

ğıyla demokrası «yandaşlığı»nı ustaca birleştirmesini bilenlerden (!) Halil Tunç yaptığı açıklamada şunları söylüyordu:

«Demokrasinin anarşi haline dönüşmesi halinde peşinden diktatörlüklerin geleceğini Türk-İş topluluğu bilmekte ve şiddet hareketlerine karşı bütün vatandaşlarımızın uyanık olmaları gerektiğini açıklamayı bir yurtseverlik görevi saymaktadır.

Şu husus kesinlikle bilinmelidir ki, yurdumuz, aşırı akımların kasıtlı olarak sürüklediği bir uçurumun kenarına getirilmiş bulunmaktadır, ekonomimizin ve demokratik rejimimizin en buhranlı bir dönemde bulunduğu bu sırada, aşırı akımlar ortamı kendi yararlarına daha uygun bir düzeye getirmek amacı ile eylemlerini hızlandırmışlardır. Nitekim uzun bir süredir gençlik üzerinde sürdürülen eylem hızlandırma çabaları, dün (İşçi-Gençlik Elele) sloganı ile işçi kesimine de bulaştırılmak istenmiş, işçilerin de anarşinin içine çekilmeleri arzulanmıştır. Daha açık bir deyişle ulus düşmanı aşırı akımlar gençlik üzerinde bugüne kadar oynadıkları oyunu işçi üzerinde de oynamaya kalkışmışlardır...

Türk-İş topluluğu bugüne kadar olduğu gibi dünkü oyuna da gelmemiş ve olayların dışında kalmıştır. Bu vesile ile de, Türk-İş İcra Kurulu anarşiye kesin olarak karşı olduğunu, nereden gelirse gelsin tüm anarşik eylemler karşısında hükümet tarafından alınacak her türlü tedbiri desteklemeye ve bu tedbirlerin başarıya ulaşması için, gerekeni yapmaya bütün teşkilâtı ile birlikte hazır olduğunu açıklamayı yararlı görmüştür...

Türk-İş, yurdumuzu bir sınıf kavgasına sürükleme çabalarının başladığı günden beri, sınıf şuuru yerine, Ana-

yasa'mızda da yer almış bulunan millî şuur ilkesinin benimsenmesi gerektiğini görüşünü savunmuş, sorumluluğunun gerektirdiği ağırbaşlı tutumla bugünkü bunalımlara işçilerimizin de sürklenmesini önlemiştir. Hedeflerine varabilmek için, toplumun patlamasından hattâ bir kardeş kavgasından medet uman aşırı uçlar, Türk-İş'i bu vatanperver tutumu yüzünden boy hedefi olarak seçmiş ve her türlü vesile ile ona hücum etmeye başlamışlardır. Türk-İş, bütün bunlara rağmen, bundan sonra da bugüne kadar izlediği yolda devam kararındadır. Çünkü bu yol, Atatürk'ün çizdiği yoldur. Türk-İş topluluğu, Türkiye için en geçerli yolun Batı uygarlığını hedef olarak, göstermiş bulunan büyük Kurtarıcı'nın izinde yürümek olduğu inancındadır.»

Millî Birlik Gurubu da yaptığı bir açıklamada demokrasinin güvencesi olarak sosyal demokrasiyi ve onun sınırlı gücünü gördüğünü gösteriyor, demokratların «demokratlığı»na örnek oluyordu: Açıklama şöyledir:

«Ülkemizin bütünlüğünü parçalamaya yönelik anarşik olayların son günlerde kitle halinde cinayetlere dönüştürülmesini esefle kınıyoruz»

«Hükümet olayların derinliklerine inerek anarşi odaklarına yaklaştıkça umutları azalan bu örgütler endişe içinde faaliyetlerine hız vermeye çalışmaktadırlar.

Kendilerini demokratik kuruluşlar olarak nitelendiren bazı örgütler ise, rejimimize ve devletin varlığına kasteden bu hareketler karşısındaki yasa dışı davranışları, ancak özgürlükçü demokrasiye bağlı halkımıza yönelik girişimler olarak tanımlanabilir.

Hükümetin devlet ve milletimizin bütünlüğünü ve özgürlükçü demokrasimizi korumada gerek aşırı sağ, gerek aşırı sol mihraklara karşı eğimli tutum ve davranışını olumlu bulduğumuzu ve bütün kuruluşlar tarafından desteklenmesi gereğini bir kez daha belirtmek isteriz.»

«Aşırı sağ ve aşırı sol» mantığı demokrasi mücadelesi verme konusunda ve iddialarında olanlar arasında zaten güçlü bir eğilim olarak varlığını koruyagelmektedir. Sosyal demokrasinin direniş karşısındaki olumsuz tutum ve manâları bu eğilimleri oldukça güçlendirdi ve gericiliğin ekmeğine yağ sürdü.

Demokratlığı kendinden menkûl «demokratlar» düşüncelerini

açıklamaya ve saf tutmaya devam ettiler. Faşizme karşı olduğunu söylemeye sıra geldiğinde tafrasından geçilmeyenler, bilimin ışığı altına tek tek sökün ettiler ve foyaları meydana çıktı. Faşizme ve MC'ye karşı yıllardır amansız mücadele veren işçi sını-

— Mücadele onların yaşam tarzıdır.

fımızın ve emekçi halkımızın *sahte dostlarından* Hasan Pulur, 22 Mart tarihli Milliyet'de şunları yazdı:

«Eğer bu hükümetin başına bir hal gelirse, zinhar Süleyman Bey'den, Türkeş'ten, Erbakan'dan, şundan bundan bilmeyin.

Eğer bu hükümet giderse, bilin ki dostlarının nârına yanıp gitmiştir.

Hem de hangi dostlarının?

Aklı evvel dostlarının...

Önce kontr-gerilla ile işe başladılar.

Sanki çok gerekmiş gibi, daha ayağının tozunu silmeden hükümeti olmayacak sıkıntılara soktular.

O yetmedi...

Arkadan Eğitim Enstitülerini getirdiler.

— İlle de faşistler dışarı atılmalı! *diyerek binlerce çocuğun sokaklara dökülmesini önerdiler.*

Hem de tafralarından yanlarına yaklaşılmayarak.

— Görülmemiş direniş biçimleri uygularız!

Bu da yetmedi.

Son marifetle ortaya çıktılar.

Üniversitedeki katliamı protesto edecekler.

Elbette yüreğinde bir zerre insan sevgisi taşıyan, insanlıktan nasibini alan herkes bu katliamı protesto eder.

Ama nasıl?

Yollar kapatılacak, polisle çatışılacak, çocuklar okullardan çıkarılacak, dersler yapılmayacak...

Bu hükümet faşist mi?
Değil!
Hükümet «yapmayın bu işi» *dememiş mi?*
Demiş!
Hem de Başbakan hem de Milli Eğitim Bakanı televizyonda, radyoda söylemiş...
Ama aklı evvelin aklı bu kadar!
Bu ortamda ortalığı karıştırmak kimin işine yarar?
Bedri'*nin dünkü karikatürü ortada...*
Kim zil çalıp oynuyor, kim?
Ama dedik ya aklı evvelin aklı bu kadar!
Ama dedik ya aklı evvelin aklı bu kadar!»

Kullanılan mantığın ne denli basit olduğu görülüyor. Onlara göre emekçilerin önünde iki alternatif var: ya CHP hükümetini desteklemek, ya da MC'nin yeniden gelmesine boyun eğmek. Kendi siyasi perspektiflerinin dar penceresini yığınlara tek seçenek gibi sunmanın demokrasi mücadelesine zararı bir yana, sosyal demokrasiye de bir yararının olacağını iddia etmenin bile imkanı yoktur. Ama, bu anafora yakalanan sadece *Hasan Pulur* değil.

Elbette ki hiç kimse Hasan Pulur'dan daha fazlasını bekleme hakkını kendinde göremez. «Belge» olsun diye aldık sütunlarımıza. Ama Hasan Pulur ve benzerlerine yakışan bu tutum, kendini ger-

— Ekmeği ve kavgayı üretirler.

çekten yıllar yılı tutarlı bir demokrat olarak sunmuş olanlara yakışmadı!

İşte Örsan Öymen:

«*Büroya döndüm, Ankara'dan, İstanbul'dan, öteki kentlerden gelen teleks haberlerine şöyle bir göz attım:*
Yer yer olaylar çıkmıştı... DİSK ve TÖB-DER hakkında soruşturma açılmıştı. İstanbul'da DİSK örgütü üyeleri fa-

şizme karşı uyarı direnişi düzenliyorlardı... Sağcı işçiler de Sirkeci'de toplu namaz kılıp yolculara Kur'anı-ı Kerim kıraat ettiriyorlardı...

Sonra Ecevit'*in konuşmasını dinledim...*

DİSK'i yeriyordu... Hem de ağır bir dille. Balyoza yakın bir üslupla.

Kafam karıştı...

Gözümün önüne DİSK Genel Başkanı geldi.

— Bu Direnişimiz ne ilk ne de son direniş olacaktır,*diyen, işçi sınıfı lideri* Baştürk...

Sahi CHP'li değil miydi Baştürk?

Evet CHP'liydi, ama son seçimlerde ön yoklamayı kaybetmişti... DİSK'e örgüt içindeki CHP yandaşlarının desteğiyle başkan seçilmişti...

Oteldeki garson gibi ona da sorulsa, belki aynı yanıtı verecekti:

— Kime karşısın, kimden yanasın?

— Faşizme karşıyım, işçi sınıfından yanayım...

Karışan kafamda bazı sorular dolaşmaya başladı:

— İşçi sınıfından yana, faşizme karşı... Pekiy faşizm kimden yana ve kime karşı? Herhalde kendinden yana ve Ecevit'e karşı...

Kafam gene karıştı...

Dünya haritasında ülkeler geçti gözümün önüden...

Anti-emperyalist mücadele sonucunda,sol güçlerin iktidara adaylığını koydoğu bazı azgelişmiş ülkeler... Brezilya, Arjantin, Endonezya. Yunanistan ve Şili.. Çınlayan kulağımda çizme seslerinin rapraplarını duyar gibi oldum...

«Yığınların Faşizmi protesto eylemi»*gerçekten görkemli mi oldu?*

«Yüz binlerce emekçinin faşizme karşı ilk ihtarı» *amacına ulaştı mı?*

Günlerdir, faşizme çanak tutan, sıkıyönetime davetiye çıkartmak için anarşi bezirganlığı yapan bazı gazetelerin başlıklarına bakınca ve bu başlıklarda «neredeyse zil takıp göbek atmaya teşne»*bir hava sezince, yukarıdaki sorulara sağlıklı bir yanıt bulamadım.*

Kusura bakmayın, belki kafam iyice karışık da ondan...»

Kafası zaten hiç bir zaman netleşmemiş olan «demokrat»ların bu tutumunu da bir ölçüde hoşgörüyle karşılamak mümkün olabi-

lir. Sınıf mücadelesine ilişkin çok daha zengin perspektifi olan, ya da en azından bu iddiada olanların bocalaması ise gerçekten demokratlıkla bağdaşmıyor. Uğur Mumcu şöyle yazmış:

«Eski bir özdeyiştir: «Su uyur, düşman uyumaz».. 12 Mart bir korkulu düş değildir.. Bir bir yaşandı bu olaylar. Kontr-gerilla bir hayal değildi. Hayal olmadığı gibi, görevi, işlevi 12 Mart sorgularıyla bitmiş de değildi. CIA ve CIA'nın Türkiye şubesi Kontr-gerilla, bilin, inanın, her olayın içindedir. Dün içindeydi, bugün içindedir, yarın, evet yarında içinde olacaktır.

«Eyleme karşı eylem...» Fakat nasıl? Ne gibi yöntemlerle? Ne biçimde?. Ne zaman . Kimlerin yönetiminde?. Hangi siyasal örgütle beraber?. Hangi siyasal güçle omuz omuza, hangi güçlere karşı?.

Türkiye'deki olaylar, Ecevit'in ABD'ye karşı kesin tavır almasından sonra hızlandı. Bu olgunun altını kalın çizgilerle çizmek ve devrimci tavrı bu bilinçle saptamakta sayısız «milli menfaat» bulunmaktadır.

Devrimci gençlik örgütlerini, işçi kuruluşlarını sınav günleri bekliyor: Faşizmin son saldırılarını püskürtürken, oynanan oyunları, kurulan tuzakları gözden uzak tutmamak bir devrimcilik görevidir.»

İlhan Selçuk ise konuya, kendine özgü olmayan üslupla yaklaşıyor:

PENCERE · İlhan Selçuk

«Mart'ın 16'cı günü, saat 13.20'de, kısa boylu hırkalı bir kişi Beyazıt'ta Üniversite'den çıkan öğrencilerin üstüne koşarak geldi; elindeki bombayı kalabalığın üstüne savurdu. Herkes yere yattı; bomba patladı. Ölenler, yaralananlar, çığlıklar arasında ortalık ana-baba gününe döndü.

Kimdi bu canavar? Neden bomba atmıştı öğrencilerin üstüne? Deli miydi bu adam?

Gerçekte saldırgan bir robottu. Emir almıştı. Emri veren ise ne yaptığını çok iyi biliyordu. Çünkü amacı, ülkede kargaşa çıkarmak, faşizme ortam hazırlamak, ilerici güçleri birbirine düşürmekti. Ne yazık ki bir bombayla yalnız

günahsız öğrencileri öldürmekle kalmadı asıl amacına da ulaştı.

Nasıl?

Kanlı olay üzerine ülkenin her yanında tepkiler başladı. Öğrenciler sokakta meydanda, yürüdüler. DİSK, işçileri direnişe; TÖB-DER, öğretmenleri boykota çağırdı. Eylemler nedeniyle büyük kentlerde elektrikler kesildi,fabrikalar çalışmadı, otobüsler durdu, polisle girişimciler arasında çatışma çıktı. Bu kargaşadan sonra Başbakan bir basın toplantısı yaptı; eylemci örgütleri çok sert bir dille kınadı.

16 Martta öğrencilerin üstüne bomba atan kişi, beş genci öldürüp nicesini yaralamakla kalmamış, asıl amacına da ulaşmış; kazdığı tuzağa düşürmüştü ilerici güçleri...

Dünyanın çoğu yerinde bu oyun çeşitli kez oynanmıştır. Nerede demokratik bir hükümet çok partili rejim ortamında iktidara tırmansa, sağında ve solunda iki muhalefet oluşur. Sağ; ilerici hükümete amansız bir savaş açar. Sol; muhalefette sağdan geri kalmaz. İki ateş arasında kalan hükümet, ne yapacağını şaşırır. Elindeki yetki ve olanaklar, hukuk düzeni ve yasalarla kısıtlıdır ve emperyalizmin kısır döngüsünde çırpınmaktadır. Pahalılıkla mı savaşsın? Silahlı örgütleri mi kovalasın? Döviz darboğazını mı açsın? Orduya silah mı arasın? İşçinin, memurun isteklerini mi karşılasın? Devlet örgütlerini ele geçiren faşistleri temizlemeye mi çalışsın? Enflasyonu durdurmaya mı çabalasın? Sağ ve Sol muhalefete yanıt bulmaya mı koşsun?

Sağ eylemci; silahlı saldırılarını sürdürür; sol örgütler, tepkisel eylemlerle yaşamı durdurur. İş, tırmanmaya dönüşür. Hükümet sert önlemlere yönelir. Sonunda müdahale ortamı doğar. Sol, iktidara geçecek çapta, güçte, hazırlıkta, ağırlıkta değildir. Sağın ekmeğine yağ sürülür.

Türkiye'de aynı oyun mu oynanacak?»

Faşizmin mücadele biçimlerine ilişkin olan teşhis doğru. Faşizm demokrasi saflarını bölüp parçalamayı her zaman hesaplar. Bu hesaplardan biri de toplumsal kargaşalıkların körüklenmesidir. Ama yanılgı, anti-faşist direnişlerin aktif biçimlerini değerlendirme ve demokrasi güçlerinin birliğini bilimsel muhtevasıyla kavramada ortaya çıkıyor.

Ancak, bu arada *sağduyusunu* yitirmeyen demokratlarda olmadı değil. Oktay Akbal soruna şöyle bakıyordu:

Hedefi Şaşırmamak

OKTAY AKBAL

Evet Hayır

«Niye yazıyorum bunu? Gerektiği için!.. Bugün Türkiye' *de her an —hemen herkes— faşizmi bekliyor. Kimi özlemle bekliyor, kimi korkuyla!.. Ama kapımızın önünde faşizm duruyor. Hatta evlerin içinde, okullarda, üniversitelerde, basında, birtakım çevrelerde, birtakım politik kuruluşların içinde, en umulmadık yerde faşizmin habercileri, öncüleri, savaşçıları var. CHP, faşizme karşı Türk ulusunun güçlü bir güvencesidir. CHP, faşizmin her türlüsüne karşıdır. Öyleyse faşizmle savaşan herkes, CHP'yi desteklemekle yükümlüdür. CHP de, kendisine yardımcı olan, seçimlerde oy almasını sağlayan, basında kendisini destekleyen herkese karşı anlayışlı olmak zorundadır.*

DİSK büyük bir işçi örgütüdür. DİSK son iki seçimde de CHP'yi destekledi, yanında yer aldı. CHP'nin büyük oy toplamasında DİSK'in etkisi yok demek, yanlış bir görüş olur. Gerçi DİSK böyle bir şeye zorunluydu. Ortada güvenilir, İnanılır başka bir siyasal güç yoktu. Bir zamanlar TİP ileri gelenlerince kurulan DİSK bugün demokratik sol çizgide savaşım veriyorsa, gerçekçilik, yurtseverlik, yararlı iş görebilmek duyguları ağır bastığı içindir.

Faşizme karşı savaşta güçlü olmak, bütünleşmek baş koşuldur. Böyleyken İstanbul Üniversitesindeki son kırım olayını, her türlü faşizm girişimini protesto etmek için iki saatlik direniş yapma kararı veren DİSK'e karşı takınılan tutum biraz abartıldı ve yanlıştır sanıyorum. Evet, Ecevit'in dediği gibi, birtakım tuzaklar kurulmuştur, birtakım işler tezgâhlanmıştır, bunlara düşmemek gerekir. DİSK'in, TÖBDER'in, bunlar gibi ilerici örgüt ve kuruluşların yerli yersiz direnişlere girişmeleri faşizm özlemcilerine hükümeti güçsüz düşürmek için birtakım suçlamalara girişmek fır-

satını verir. Mademki ilerici güçlerin güvendiği bir hükümet işbaşındadır, öyleyse faşizme karşı direnişler, gösteriler yapmak doğru bir eylem değildir. Tam tersine faşizm heveslilerinin ekmeğine yağ süren işlerdir. Buna ben de katılıyorum. Katılmadığım nokta, DİSK'in iki saat sürecek direnişinin hükümetçe sert bir yoldan önlenmek istenmesidir. İki saat taşıtlar işlememiş, elektrik kesilmiş, Ankara'da yaşam felce uğramış! Elektrik hemen her büyük kentte iki saat, daha da fazla kesilmiyor mu? Taşıtlar halkımıza yetiyor mu? Yaşam birçok düzensiz işler yüzünden sık sık felce uğramıyor mu? İki saatlik bir büyük direnişe —hem de bir kıyım olayına karşı haklı bir başkaldırış belirten bir direnişe— sessizce katlanmak o kadar zor muydu?

Aynı gün İstanbul'da 'yasa dışı' bir sürü olay yaşandı. Vapurlar, trenler işgal edildi, birtakım eli silahlı kişiler yurttaşları cenaze törenine sürükledi, toplu dua yapmaya zorladı, pek çok yurttaşımızın okuduğu gazeteler ellerinden alındı, yırtıldı, birçok yurttaş düvüldü, yaralandı. Beş işçinin cenazesi valiliğin karşı koymasına rağmen —olaylar büyümesin diye— zorbalara teslim edildi. Siyasal eğilimlerinin ne olduğu bilinmeyen beş emekçiye sahip çıkan MHP İstanbul'u alt üst ettirdi militanlarına... Bu yasa dışı olayları yaratanların kaç tanesi tutuklandı? Oysa Ankara'da dört yüz emekçi DİSK direnişine katıldılar diye gözaltına alındılar. Bu farklı davranışta büyük bir yanlışlık yok mudur? Sağın, aşırı sağın gürültü patırtısı, birtakım kimselerin şirretlikleri, Ecevit hükümetini etkisi altında bırakmamalıdır, derim ben.. Yasa dışı işlerle uğraşıyorsak, bunu her türlü yasa dışı davranışa karşı uygulamalı... Faşizmin savunucuları, yaygaracıları, orta yerde duruyor. Saklamıyorlar kendilerini!.. Onları bırakıp, demokrasiyi, halkçılığı, Anayasa İlkelerini savunmaya kalkan örgütlerle, onların yandaşlarıyla —ki bunların hepsi CHP'nin iktidara gelmesi için yıllardır çetin bir savaşım vermişlerdir— uğraşmak doğru bir iş değildir.

Başbakan Ecevit, CHP Genel Sekreteri, durup dururken 'bizim kimseye borcumuz yok' diyorlar. Kim söylüyor, bize borçlusunuz, borcunuzu ödeyin diye!.. Kendi kendilerine böyle bir yükümlülükten söz etmeleri gereksizdir. ***Borçluluk değil söz konusu olan, belirli bir hedefe, bir ama-***

ca, yani gerçek demokrasiye doğru yürüyen bir ulusal akımı hızlandırmak ya da durdurmak... Daha açıkçası varmak istediğimiz hedefi şaşırmamak, karıştırmamak...»

Yeterli değil elbet. Ama demokrasi mücadelesinin bütünlüğü gözden kaçırılmamış. Sosyal demokrasiye asli görevleri de gösteriyor.

İyi niyet yanı ağır bassa da bu tür değerlendirmelerin olumlu olduğu açıktır. Ancak bunların yanında, soruna «akılcı» yaklaşan demokratlar da vardı. Demokrasi mücadelesinin gelişme perspektifinin çok iyi kavrandığını ve faşizm tehlikesinin bilimsel içeriğiyle görülebildiğini gösteren bir örnek de Mümtaz Soysal'ın 25 Mart tarihinde Milliyet'teki sütununda yansıdı:

Kurtarılmamış Bölgeler ve CHP

AÇI

MÜMTAZ SOYSAL

«CHP, hem yeterince oy toplayıp yıllardır sözünü ettiği düzen değişikliğine başlayabilmek, hem bu değişikliğin yaratabileceği faşist tepkileri önlemek için kendi dışındaki desteklere muhtaç. Parti, şu sırada, «kendi dışından destek istemiyorum» demek ya da soyut bir «halk» kavramına yaslanıp sanki işçi ve öğretmen halktan değilmiş gibi davranmak lüksüne sahip değil.

Şimdi geldiği nokta, bir ölçüde kendi örgütünün başarısıdır ama, bunda bir ölçüde de kendi dışındaki güçlerin payı vardır.

Örneğin, CHP'nin elinde MHP'ninkine benzer bir gençlik kuruluşu yoktur.

Bundan sonra daha da az olacak. Vaktiyle, militanca bir yaklaşımın canla başla parti hizmetine çektiği gençler artık belediyelerde, yerel ve genel yönetimin çeşitli basamaklarında görev almış durumdalar. Bundan sonraki seçimlerde bunlardan büyük hizmet beklenemez. Yerlerini alan da yok.

Demek ki, kendi dışındaki bütün gençlik kuruluşlarını karşısına almış bir CHP'nin başarı şansı hayli azalmış olur.

Öte yandan, işçi kuruluşlarıyla diyalogu koparmak da, CHP'nin faşizmle savaşabilme şansını da azaltacaktır.

Geçen günkü protesto eylemi, «Devlet batıyor, anarşi devlet oldu» çığlıklarıyla herkesi ayağa kaldırdı ama, unutmayalım ki, bir yandan da «işçi gücü» denen gücün ne olduğunu açıkça ortaya koydu.

Faşizm tehlikesine karşı en büyük güvence bu güçtür. Halkı ezmek niyetiyle yönetim kurmaya yeltenenlerin elindeki çarkları bir anda işlemez duruma getirebilmek ancak işçilerin başaracağı bir iş.

Faşizme heveslenenler de ancak bundan çekinir.

Böyle olduğu içindir ki, faşizm yönündeki en büyük tehlike, «faşizme karşı» olduğunu söyleyen bir iktidarla faşizme karşı «en etkili güç» sayılan kuruluşlar arasındaki diyalogun kopmasıdır. Bu diyalogu kesmek ve onun yerine «Türkiye'ye demir gibi bir yumruk gerek» diyen kuruluşlarla kolay bir diyaloğa girmek, CHP'yi hızla, hem de çok büyük bir hızla, tutucu bir parti olma noktasına çekebilir.

Oysa, Türkiye'de kurtarılmayı, ama, Ümraniye'deki gibi değil, gerçekten kurtarılmayı bekleyen daha pek çok bölge var. Onları kurtarmadan, soyut bir devlet kavramını kurtarmak uğruna olduğu yerde donup kalmak, CHP'nin intiharı demektir.»

20 Mart direnişinin faşizme karşı bir mücadele olduğundan kuşku duyanların demokratlığından, işçi sınıfı sosyalistleri kuşku duymuyor. Demokratlık sıfatlarının tırnak işareti içine hapsedilmesinin sebebi ise, genel demokrat eğilimlerini değil, bu olay karşısında takındıkları tutumun demokratlıkla bağdaşmadığını vurgulama amacını ifade ediyor. Gerçek demokratlığın ölçüsü, demokrasi güçleri kavramının sosyal demokrasiyi de içerdiğini, sosyal demokrasinin demokrasi mücadelesindeki yalpalamalarına gözyummanın sakıncalarını, demokrasi güçlerinin faşizme karşı mücadelesinde, faşizmle uzlaşmanın asla mümkün olamayacağını, kararlı demokratik güçlerin gerektiğinde sosyal demokrasinin gerici eğilimlerine karşı da aktif olarak karşı çıkacağını kavramaktır...

Sosyal demokrasinin faşizmle uzlaşma eğilimlerini ve demokrasi mücadelesindeki kaypaklıklarını, üç aylık Ecevit İktidarı döneminde göremeyenlerin kör olmaları gerekir. Daha hükümet ol-

madan, meclis başkanlığı seçiminde faşist MHP ile uzlaşabilen, eğitim enstitülerinde danıştay kararlarını uygulamakta ikircikli davranan, grev erteleyen ve Taksim Meydanını kitle gösterilerine kapatan hükümetin ve bu hükümet içinde ağırlığı oluşturan sosyal demokrasinin uzlaşmacı eğilimlerine karşı demokrasi güçlerinin duyarlı olmalarından daha doğal bir şey olamaz. Ve bu duyarlılık, faşizme karşı verilen bir genel direnişe karşı tutum alan sosyal demokrasi karşısında daha da büyük önem kazanır. Sınıf mücadelesinin bu hayati momentini yakalayamayan demokratların, kendi demokratlıklarını bir kere daha gözden geçirmelerinde yarar vardır.

Yukarıdaki belgeler, demokrasi saflarındaki kararsızların durumunu sergiliyor. Bu kararsızlıkların üstesinden şüphe yok ki demokrasi güçlerinin örgütlü birliği gelecektir.

Direnişe Türkiye'nin dört bir yanında işçiler ve emekçiler gönüllü rızalarıyla katıldılar. Sosyal demokrasinin değerlendirdiği gibi, direnen kitleler, öncü demokrat güçler kitlelerin «değnekçisi» değildir. Tam tersine, kitleler özgürlük ve demokrasi mücadelesinin bilinçli ordusunu oluşturmaktadırlar.

Direnişin demokrasi güçlerine kazandırdığı genel derslerin yanında kimi sosyalistlere de öğrettikleri yeni şeyler olduğunu söylemek gerekiyor. Öteden beri sosyal demokrasiye olmadık misyonlar yükleyenlerin şaşırdıklarını söylemek fazla olsa bile ayaklarını yeni yeni, yere basmaya başladıkları gözleniyor. Politika'da Aydın Engin aklını «tırmık»lamış ve bula bula şunları bulmuş:

> *«Elbette CHP bugün ülkemizin demokrasi güçleri arasındadır. O kadar arasındadır ki —ve yazar arkadaşlarımızca da belirtilmektedir ki— CHP'li olmayan ilericiler, demokratlar, sosyalistler, komünistler, 1973 seçimlerinden bu yana oylarını ağırlıklı olarak —hem de çok ağırlıklı olarak— CHP'ye vermişlerdir. Hiç bir* «önkoşul» *ileri sürmeksizin, Hiç bir* 'fatura' *hesabı yapmaksızın. Hiç bir* diyet *istemeksizin...*
>
> *Bu yüzden CHP ile solundaki demokrasi güçlerinin arasının açılması ne söz, bu güçlerin tümünün anti-faşist bir cephede kenetlenmesi, son bir yılın en yakıcı sorunu haline gelmiştir. Ulusal Demokratik Cephe çağrısının özü budur.* UDC*'yi yozlaştırmak amacıyla sürdürülen laf ebelikleri hatırlardadır:*
>
> — UDC *olmasın da,* CDU *olsun...*

— Yok yok, UDC olabilir ama öncülüğünü DİSK mi yapacak yoksa...

— Öhö, öhö... Tamam canım mutabıkız. Ama bu işin başını Türkiye Komünist Partisi *çekiyor. İşte bu olmaz. Çünkü...*

Bütün bu laf ebelikleri ortalığı tozu dumana katarken, sorunun özü nasıl ustaca gözardı edilmişti hatırlardadır. Faşist tırmanış karşısında örgütlü bir cephe oluşturma gereği, zorunluğu ve görevi böylece tırpanlandı.»

Yazar soruna bilimsel yaklaşımın ışığında geçmiş yanlışlarının sancısını çekiyor. UDC'siz bir anti-faşist cepheyi öğrendiği zaman ise sorunu büyük ölçüde çözmüş olacak.

Kimileri de özellikle sosyal demokrasinin, demokrasi güçlerine ödemesi gereken bir «diyet»inin bulunup bulunmadığına kafasını takmış. 27 Mart tarihli Politika gazetesinde Hüseyin Dilek bu diyet sorununa açıklık kazandırmıştır!

«Ağırlıklı kanadı faşist hareketi tüm örgütlenmeleriyle ezmeye yönelik kararlı bir politika izlemediği sürece borcunun altında ezilecektir. İşbirlikçi tekelci sermayenin de istediği budur; hükümeti ve özellikle CHP'yi, halkımızın örgütlü bilinçli kesimlerinden tecrit ederek kendi program ve politikasına ters düşürmektir.

Hükümet başta kalmak ve iktidar olmak istiyorsa, «toplumsal adalet içinde gelişmeyi hızlandırmak ve demokrasiyi yerleştirmek istiyorsa kendi dışındaki demokrasi güçâlerine dayanmak zorundadır. İşyerlerinde, bürolarda, kırsal alanlarda, okullarda örgütlü olan ve özgürlük düşmanlarını yakından izleyen (CHP'liler dahil) güçlere dayanmadıkça devleti ve toplumu demokratikleştirebilmesi, 3 yıla yakın süren faşist işgali kırması olanaksızdır.

«Sayın Ecevit, "biz iktidar oluşumuzu halkımıza borçluyuz. Başka hiç kimseye veya hiç bir kuruluşa borcumuz yok" sözüyle sosyal demokrasinin halkı nasıl görmek istediğini açığa vuruyor. İşçi sınıfı halkın en devrimci ve en örgütlü, en savaşkan kesimidir. Eğer CHP, kendi ağırlığında bir hükümet kurabilmişse bunu örgütsüz, bilinçsiz kitlelere borcu değildir. Bu hükümetin kurulabilmesi öncelikle MC'nin düşürülmesiyle mümkün olabilmiştir. MC'yi düşüren ise 11'ler değil, halkımızın örgütlü, bilinçli, savaşkan kesimlerinin verdiği savaşımdır. İşçi sınıfının siyasal

mokrasi karşısındaki o tarihsel «sol» yanılgı ile «işte görüyorsunuz, sosyal demokrasiden hiçbir şey beklenemez, özünde faşist diktatörlüktür, burjuvazinin diktatörlüğüdür hepsi. Faşist diktatörlükle nasıl mücadele edilirse öyle mücadele edilsin» türünden görüşlerine temel yapmaya çalışıyorlar son gelişmeleri. Bazıları, «ne yapsın CHP, o da korkuyor. Bugünlerde Ankara'da herkes faşizmin gelmesinden endişeli, Kıpırdanma olursa sermaye desteğini çeker, faşistler azgınlaşır diye korkuyorlar ne yapsınlar» diye, sosyal demokrasi adına adeta özür diliyor.

Ne sosyal demokrasinin belli bir eğiliminin tutumu, ne de yukarıda sıraladığımız tepkiler yeni ve hiç yaşanmadık olaylar değil. Üstelik de «faşizm, «sosyal demokrasi» ve «cephe» olguları ilk kez Türkiye'de ortaya çıkmıyor. Aksine çok zengin tarihsel deneyler var bu konularda. Ve işçi sınıfı biliminin bu konuda söylediklerine harfi harfine uygun gelişmekte olduğunu gözlemek, ilginç ve işçi sınıfı adına umut ve övünç verici.

Sosyal demokrasinin eski bir yanılgısıdır şu içinde yaşadığımız günlerde yeniden karşımıza çıkan. İşçi sınıfının hep yenmeye çalışmış olduğu ve pek çok yerde yendiği bir yanılgıdır. Üstelik de, önce sosyal demokrasinin kendisine zarar veren, önce ona vuran bir yanılgıdır. Kısaca, faşizm olgusunu, faşizmin sınıfsal özünü ve faşizme karşı tarafsız olunamayacağını kavramama yanılgısıdır.

Önümüzde tarihten ders çıkartabilme fırsatı vardır. Türkiye demokrasi güçleri, CHP'siyle, işçi sınıfıyla, bu tarihsel fırsatı kaçırmamalı, fırsatı kaçırmayı ve yanılgıları, evlatlarının kanıyla ödememelidir.»

Demokrasi güçlerinin en dinamik kesimleri, işçiler ve emekçiler anti-faşist direnişe karşı sosyal demokrasinin takındığı tutumdan gerekli dersleri çıkardılar. Bu deneyin bundan sonraki mücadeleye katkılı olabilmesi de en az o kadar önem taşıyor. Ama yine bu kadar önemli olan bir başka sorun da, olaylardan sosyal demokrasinin çıkaracağı derslerdir. *Diyet,* sosyal demokrasinin kendi solundaki güçlerle ilişkisinde değil, içinde sosyal demokrasinin de yeraldığı demokrasi güçlerinin tarihle olan ilişkilerinde sözkonusudur. Ve bu aşamada yapılması gereken diyet hesabı değil, görev ve sorumluluk hesabıdır.

20 Mart direnişi demokrasi güçlerinin Genel Siyasi Grevleri

fiilen hayata geçiribilecek ölçüde olgunlaştıklarını gösteriyor. Demokrasi güçleri arasında dayanışma ve kalıcı örgütsel birlikler gittikçe kendini dayatıyor.

Görev ve sorumluluklarını hayatın diyalektiğinden dahi bulup çıkaramayanlar, iddialı olmak yerine kendilerine düşen görevin sorumluluğunu kavramalıdırlar. Bazı fabrikaların (profilo gibi) direnişe katılmadıkları öğrenildi. İşçi sınıfının yoğun bir mücadele deneyi biriktirdiği fabrikalardan niçin ses gelmediğine eğilmek gerekir.

Hiç kimse, bireysel ve grupsal hınçlarını genel demokratik harekete bulaştırmasından doğan vebalin altından kalkabileceğini ummasın.

——— ooOoo ———

Afrika'nın Panoraması(*)

«La Nouvelle Revue Internationale» dergisinin muhabiri, Afrika kıtasının güneyindeki üç ülkenin ulusal kurtuluş örgütleri başkanlarıyla görüştü: Güney Afrika Ulusal Kongresi (C.N.A.) Başkanı Oliver TAMBO; Güney Batı Afrika Halk Örgütü (SWAPO-Namibya) Başkanı Sam NUJOMA; Zimbabwe Afrika Halk Birliği (ZAPU) Başkanı Joshua NKOMO. Bu kişiler, 1976 yazından özellikle Güney Afrika Cumhuriyetinde Soweto (1) olaylarının belirginleştiği tarihten bu yana ülkelerinde meydana gelen genel durum değişikliklerini dile getirdiler; halkların verdiği mücadelenin bugün yüksek bir düzeye ulaştığını ve nihai aşamaya vardığını vurguladılar. O. Tambo, S. Nujoma ve J. Nkomo daha sonra, muhabirin sorularını cevapladılar.

GÜNEY AFRİKA

Soweto'dan Sonra Güney Afrika Cumhuriyeti

Gerek Soweto'da, gerekse Güney Afrika'nın diğer bölgelerinde meydana gelen olaylar, kurtuluş mücadelesinin gelişiminde önemli bir yer işgal etmektedir. Bu olayların önemini ve hareketimizin geleceği üzerindeki etkisini doğru olarak değerlendirmek için, onları her şeyden önce yeni devrimci gelişmelerin göstergelerinden biri olarak değerlendirmek zorunluluğu vardır. Bugün bu düzey, emperyalizmle, yalnızca Güney Afrika Cumhuriyeti içinde değil, tüm Güney Afrika'da çarpışıldığının işaretidir.

Güney Afrika kurtuluş hareketi için Afrika Ulusal Kongresi tarafından yürütülen silahlı ve silahsız mücadele dışında, Portekiz sömürgeciliğinin yıkılışının ve ayrıca, Mozambik'te bağımsızlığın kazanılışının Güney Afrika'ya doğrudan sınır komşusu olan bu ülkede bağımsız ilerici bir devletin ortaya çıkışının, Güney Afrika rejiminin yayılmacı askeri

---

(1) Vorster Rejimine karşı sürekli kitle gösterilerine başlangıç teşkil etmiş olan gençlik başkaldırması.

birliklerine karşı Angola'da MPLA'nın kazandığı zaferin de önemli yerleri olduğu kesindir. Bu zafer, Güney Afrikalı halk kitleleri üzerinde, onları harekete geçirici çok büyük bir etki yapmıştır. Bağımsızlık için silahlı mücadele veren Zimbabwe ve Namibya Ulusal kurtuluş hareketleri de vurucu potansiyellerini aynı dönemde güçlendirmişlerdir ve Smith ve Vorster'in ırkçı birliklerine yaptıkları baskının şiddeti her geçen gün artmaktadır.

Soweto ve diğer yerlerde meydana gelen olaylar, Afrika'nın güneyinde, ulusal kurtuluş hareketleriyle başlayan yeni dönem koşullarında ortaya çıkmışlardır ve bu hareketlerin taleplerini dile getirmişlerdir. Soweto'dan sonra mücadelemizin kıtanın güneyinde olup, henüz özgürlüğe kavuşmamış diğer ülkelerdeki mücadele düzeyine ulaştığını söyleyebiliriz. Burada şunu belirtelim ki, Soweto olaylarından bu yana geçen 18 ay boyunca, rejime karşı yürütülen mücadele sırasında ülkemizde yitirilen savaşçıların sayısı, aynı dönemde Zimbabwe ve Namibya'da ölen partizanların sayısına hemen hemen eşittir.

Mücadelemiz iki ana yönelişi izleyerek sürdü. Bunların en önemlisi kitlelerin, yani işçilerin, köylülerin ve gençlerin harekete geçirilmesiydi. Diğeri ise, silahlı eylemlerin yoğunlaştırılması oldu. 1977 yılında Güney Afrika'da işçilerin katılmasıyla birlikte gerçekleştirilen kitle mücadeleleri, C.N.A. askeri örgütlerinin eylemleriyle birleştirilerek yürütüldü. Zaman içinde her ikisi de ortak çalışmaya başladılar. Bu, bir yandan, nihai zaferi elde etmek için vazgeçilmez olan silahlı mücadeleyi ve diğer yandan gizli örgütlerimizi halk kitlelerinin desteklediğini kanıtlar.

Uzun yıllar boyunca ırkçı Vorster rejimi bu işbirliğini ve ittifakı engellemek için elinden gelen çabayı harcadı; her türlü baskı tedbirine, sorgusuz sualsiz uzun hapis cezalarına, adam öldürmelere ve kurbanları çoğunlukla gençler olan kurşuna dizmelere başvurdu. Ama mücadelenin gerilimi ve yaygınlığı da alabildiğine arttı. 1977 sonbaharında Vorster rejimi haftalarca büyüyen bir halk saldırısıyla karşı karşıya kaldı. Hükümete karşı olan kitlelerin eylemlerinin pratik olarak kendi kontrolundan çıktığının bilincinde olan Vorster, baskıyı arttırdı: Bir dizi ılımlı örgütü, pek çok gazeteyi yasakladı; bazı kişilerin politik ve toplumsal eylemini askıya aldı ve bunların çoğu daha sonra tutuklandı. Vorster önceden biliyordu ki, bu işlemler, dünya kamuoyunda kaçınılmaz olarak lânetlenecek, rejimin izole edilmesini daha da şiddetlendirecek, hattâ emperyalist güçleri bile ondan, en azından resmen, yüz çevirmeye mecbur edecektir.

Nitekim, siyasi örgütlerle diğer toplumsal örgütleri yasa dışı ilân etmek, onları yeraltına geçmek zorunda bırakmış ve Vorster rejimine karşı silâha sarılmayı yegâne olumlu alternatif olarak kabul etmeye gö-

türmüştür. Sonuçta, baskıyı arttırma, mücadeleyi şiddetlendirmeye varır ve bu da baskının yeniden sertleşmesini kışkırtır. Biz bu durumu, kendi bütünlüğü içinde yine de olumlu bir faktör olarak görüyoruz; şöyle ki, düşman tam bir şaşkınlık içindedir, mücadeleyi her düzeyde ve her alanda yoğunlaştırmak için durmaksızın yeni olanaklar ortaya çıkmaktadır. İnsanlar bu mücadeleye gittikçe daha fazla katılıyorlar. Güney Afrika halkının düşünce yapısında köklü bir değişiklik meydana geliyor.

C.N.A. kendini halen, mücadelenin gelişme dinamiğine ve rejime karşı saldırıya destek olmak için gerekli tüm güçleri sağlamaya adamış durumda. Silâhlı eylemleri yoğunlaştırmak, mümkün olan her yönde düşmana zarar vermek gerekiyor. Bu konuda altını çizmek zorundayız ki, enternasyonal desteğe, bilhassa bu destek maddi yardım biçiminde ifade edildiği zaman, büyük önem veriyoruz.

Durum bizim için bütününde elverişli olmasına rağmen, düşman yıkılmış olmaktan henüz uzaktır. Güney Afrika'da devrimci değişim için mücadele eden güçlerin birliğini bozmaya ve dolayısıyla onları zayıflatmaya çalışıyor durmaksızın. Nitekim, yerli halkın sömürülüşünün tarihinde ilk kez bu rejim, siyah burjuvazinin oluşumunu teşvik ediyor. Kırsal bölgelerde ve kentlerde sözüm ona **Bantustan**'lar kuruldu. Bu, işçi sınıfının Güney Afrika kapitalist sistemine indirdiği darbeleri hafifletmeye yönelik bir «amörtisör» oluşturma girişiminden başka bir şey değil.

Bilindiği gibi, Bantustan sistemi, ekonomik ve politik olarak zayıf, etnik kurumlar içinde zorla biraraya getirilmiş, ezilen ve sömürülen kitleleri bölmeyi hedef alır. Bunun amacı, sömürüyü doğrudan doğruya Bantustan'ların «Bağımsız Cumhuriyeti»ne havale etmek suretiyle, tüm halkı daha kolay ve daha uygun sömürmektir.

Sömürülen kitleler için bu bölücü hedefleri izleyen beyaz azınlık rejimi, hint kökenli Güney Afrikalılar ve kara renkli yurttaşlar için etkisizliği ve güçsüzlüğü doğal olan ayrı «parlamentolar» oluşturmayı öngörüyor.

Ancak, bu planları gerçekleştirmek için Vorster'in zamana ihtiyacı var. Aynı şekilde, emperyalist koruyucularına da, Güney Afrika'da hızla gelişen devrimci atılımın yarattığı değişikliklere ayak uydurabilmek için zaman gerekiyor. C.N.A.'nın bugünkü aşamada mücadeleyi hızla yoğunlaştırmayı neden mutlak bir zorunluluk olarak gördüğünü açıklayan bir diğer kanıt da bu.

C.N.A., Zimbabwe ve Namibya devrimci hareketlerinin, ırkçı güçlere karşı saldırısını gittikçe güçlendireceğine ve yakın bir gelecekte bu ülkeler halklarını nihai zafere götüreceğine inanıyor. Halkımızın kurtu-

luş mücadelesinin ne pahasına olursa olsun zafere ulaşacağına olan kesin inancımızı pekiştiren bir dığer faktör de bu.

Hintliler ve kara renkliler için «Parlamentolar» kurma projesi, bu topluluklardaki insanlar arasına karışıklık tohumları ekebilir mi?

Kuşkusuz, ezilen ve sömürülenler arasında hainler de var. Kuşkusuz Hintliler ve kara renkli kişiler arasında, kendi bencil çıkarları yüzünden düşmanla ortak çalışacak olanlar ve hedefi halkın köleliğini sürdürmek olan Vorster'in politikasını destekleyecek olanlar çıkacaktır. Diğer bazıları da belki, «bu, hiç yoktan iyidir» diye değerlendirecektir durumu. Ama, Güney Afrika Hintlilerinin ve kara renkli insanlarının gerçek temsilcileri olanlar, «sistemin içinde» çalışanlar —devrimci harekete katılanlardan söz etmiyorum— halklarının karşı karşıya bulunduğu sorunlara kayıtsız kalamazlar ve ülkede esen devrimci rüzgârı hissetmeden edemezler. Kaldı ki bu kişiler, Vorster planını daha şimdiden reddetmişlerdir.

Bu planın beyaz azınlığın egemenliğini sürdüreceğini ve ırkçı politikayı sertleştirmeye yarayacağını açıkça ve altını çizerek belirtmişlerdir. Zira Vorster planı, Hintlileri ve renkli insanları ülke halkının çoğunluğundan ayırmayı, izole etmeyi ve ırkçı azınlığın hizmetine sokmayı hedef almaktadır.

Irkçıları ve emperyalistleri destekleyenlerin Vorster planını kabul edeceklerinden, ama halk kitlelerinin bunu yapmayacağından eminim. Hintli ve renkli vatandaş örgütlerinin tümü bu planı reddediyorlar. Bu plana yalnızca C.N.A. tarafından değil, renkli halkın legal olarak çalışan emekçi partisi tarafından da karşı çıkıldı. Renkli insanlar ve Hintliler, ülkemizin hem ulusal kurtuluş hareketine, hem de işçi hareketine katılıyorlar. Irkçı politikaya karşı çıktıkları açıktır. Etnik ve ırkçı her türlü kuruluşa karşıdırlar.

Peki, ünlü «Bağımsızlık» Bandustan'lara ne bahşedecek?

Bandustan'ların «bağımsızlığı» ne anlama geliyor? Bu bazı kişiler için, büyük evler, arabalar vb. gibi ayrıcalıklar demektir. Oysa halk kitleleri bu bağımsızlıktan hiç bir şey kazanmazlar. Bantustan'da oturanlar, pek az istisna dışında, çalışacak bir iş bulamayan işsizlerdir. Beyaz azınlığa ait olan kentlere gitmek zorundadırlar. Ama orada da çoğunlukla iş bulamazlar ve eğer bulurlarsa da bu, onları yarı esir koşullarında çalıştıran işlerdir. Bantustan'lar insanlara fakirliği yenmek, eğitim görmek vb. için yardım edemezler. Tersine, kâğıt üzerinde «Bağımsız Devlet Vatandaşları» haline geldiklerinden, Bantustan'da oturanlar, Güney Afrika'daki vatandaşlık, yer değiştirme özgürlüğü vb. gibi haklarını

da tümden yitirirler. Daha önce görülmemiş yeni kısıtlamalara boyun eğdirilirler. Küçük bölgelerde toplanırlar, oysa önceden tüm ülkede hiç değilse yer değiştirebiliyorlardı. Nitekim, Transkay «Vatandaşları»na, bu bölge sınırları dışına çıkmamaları için sert tedbirler zorla uygulanmıştır.

Bu durumun yarattığı bir diğer görünüme de işaret etmeden geçemeyeceğim. Güney Afrika rejiminin uyguladığı işçi göçü politikası, her yıl binlerce Afrikalının kentlerden kırsal bölgelere sürülmesi ve diğer binlercesinin kentlere gelmeye zorlanması şeklindedir. Bunun sonucunda kırsal kesimler proletarya mücadelesinin siyasi deneyimiyle sürekli olarak zenginleşmektedir. Bugün kırsal bölgelerde yaşayan Afrikalılar yarı proleterleşmiştir. Bantustan sistemine karşı aktif olarak mücadele etmektedirler ve bu, ülkemizde devrimci mücadelenin gelişmesinin yabana atılmaz bir unsurunu oluşturmaktadır.

Güney Afrika'nın sözde liberal çevrelerinde siyah halkın gerilimini hafifletmeye yardımcı olabilecek «ılımlı liderler»den pek çok söz ediliyor, ne dersiniz?

Halen yaratılma çabasında olunan şey yine bir «amortisör»dür. Ama biraz fazla geç kaldılar! «Ilımlı liderler» ayakta kalamayacaklar, devrim dalgasına kapılıp gideceklerdir ve bu, daha şimdiden oldu bile. Ayrıca, Güney Afrika liberallerince o denli övülen bu liderlerden bazıları, 1977 sonbaharında tutuklandılar. Çünkü bugünkü durumda rejim için artık yeterince ılımlı kalacak durumda görülmüyorlardı.

Genel olarak bakıldığında, Güney Afrika liberalizmi halen bir bunalım geçiriyor. Ezilen ve sömürülen halklar adına konuşma hakkını yitirdi. Bu kitleler şimdi bizzat kendileri konuşmaya başladılar. Eylemleriyle ve çoğunlukla kendilerini feda ederek... Kariyerlerini, «ezilenlerin haklarını koruma» üzerine kurmayı isteyen siyasi kişilerin, bugün artık yapacak hiç bir şeyleri yok. Sömürücülerin saflarında ortaya çıkan çelişkiler, emekçilerin ulusal ve sosyal kurtuluşları için verdiği mücadelenin keskinleşmesine paralel olarak ağırlaşıyor.

Emperyalist ülkeler basını, yeni bir el emeği akını ihtiyacı duyan ve bu nedenle ırk ayırımında belli bir yumuşama kabul edilmesiyle ilgilenen Güney Afrika'lı işverenlerin, hükümete özel bir baskı yapabileceğini sık sık yazıyor. Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Güney Afrikalı sözüm ona liberal patronlar umutlarını, kendi hesaplarına göre ırk ayrımının kısıtlanmalarını düzeltebilecek, yumuşatabilecek bazı küçük reformlara bağlamışlardır. Bunlar yapıldığında halkın yeterince tatmin olabileceğini ve devrimin engelleneceğini düşünüyorlar. Ama ne var ki, Soweto eylemlerinin hedeflerinin yalnızca önemsiz küçük reformlar ve kısmi iyileştirmelerden ibaret olduğunu düşünmek

gerçekçilikten uzaktır. Eğer öyle olsaydı ilk yaylım ateşinden sonra her şey bir gün içinde bitebilirdi. Oysa halkın dayanıklılığı ve inadı gösteriyor ki o, ırk ayrımının çeşitli canavarlıklarına karşı ve «daha hoş bir sömürü» için değil, tam kuruluşu için ve insanın insan tarafından her türlü sömürüsüne karşı savaşıyor.

Güney Afrika ulusal kurtuluş hareketinin toplumsal içeriği artık büyük bir netlik kazanmıştır. Zira, rejimin ırkçı politikası en fazla sömürülenlerin kesin olarak ulusal planda en fazla ezilmişler olduğunu gösteriyor. Bu da bizim ulusal kurtuluş mücadelemizin toplumsal içeriğini belirtiyor.

S. Biko'nun öldürülmesinden ve Güney Afrika'daki bazı ılımlı örgütlerin yasaklanmasından sonra emperyalist güçler basını büyük gürültü kopardı ve pek çok hükümet adamı rejimi mahkûm etti (1). Bu, Vorster karşısındaki tavırlarında bir değişiklik olduğu anlamına gelir mi?

Irkçılıkla savaşan ve ulusal kurtuluş mücadelelerini destekleyen ilerici dünya kamuoyunun büyüyen gücü Vorster rejimine yardım eden emperyalist güçleri gittikçe daha çok yalnız kalmaya götürüyor. Güney Afrika halklarına karşı girişilen ırkçı cinayetlerin suç ortakları olarak rolleri gittikçe daha açık hale geliyor. Dünya kamuoyu şimdi en şiddetli eleştirilerini Soweto'da yapılanların ve Vorster rejiminin diğer cinayetlerinin arkasında olduğu sonuçta ortaya çıkan bu güçler üzerinde topluyor. Bu ülkelerde halk kitleleri hükümetlerinin beyaz azınlık rejimleri yanında saf tuttuğunu görmek istemiyorlar.

Güney Afrika'yı, antikomünizmin kalesi olduğu için savunma zorunluğu şeklindeki bir diğer bahane de artık geçerli değil; Güney Afrika rejimi, başka seçeneği olmadığı için bu bahaneye sarılsa bile, Güney Afrikalı ırkçılar, antikomünist şarkılarını çeyrek yüzyıldan beri umutsuzlukla söyleyip duruyorlar. Ama bugünkü koşullarda, pratik olarak dünyanın hiç bir yerinde onları ciddiye alan yok.

Emperyalist güçlerin hükümetleri, yukarıda saydığımız faktörler dolayısıyla Güney Afrika rejimi konusunda dünya kamuoyunun yanında olduklarına inanılması için çabalıyorlar. S. Biko'nun öldürülmesine ve diğer baskı tedbirlerine karşı yükselen protestolar, belli bir ölçüde bu ülkelerin sade vatandaşlarının duygularına dünyanın her yanındaki halkların duygularına tercüman oluyor. Bu, uluslararası arenada ilerici güçlerin büyüğü, etki ve kuvvetinin tartışma götürmez kanıtıdır.

Bütün bunların bir diğer görünümü de şu: Bugün emperyalizm, es-

---

(1) S. Biko, «siyah bilinç hareketi» nin örgütleyicilerinden biriydi. Ve ülkedeki durumu değiştirmek için barışçı yöntemlerin kullanılmasından yanaydı.

kiden olduğu gibi kuvvet kullanarak devrimi kırma yeteneğine artık sahip değil. Ama onu kontrol etmeyi deniyor. Eğer emperyalizm bir «özgürlük dili» benimsiyorsa, bazıları bunda «bayrak değiştirme» görmek isteyebilirler. Ancak tecrübeler, bir yandan ırk ayrımına şiddetli deyimler kullanarak saldırmanın, onu insanlığa karşı cinayet işlemekle suçlamanın ve aynı zamanda onu askeri, ekonomik ve politik destek vermeye devam etmenin mümkün olduğunu kanıtlamıştır. İşte bunun içindir ki, son zamanlarda emperyalist güçlerin bazı resmi temsilcilerinden yükselen sert protestolar, asla ırkçı Güney Afrika rejimine sağladıkları desteğin son bulduğu anlamına gelmiyor.

NAMİBYA

— Bağımsızlık arifesinde Namibya —

Sam NUJOMA

Namibya'daki politik durumun evrimi, kritik bir aşamaya vardı. Bunu her şeyden önce, belli başlı emperyalist odaklarca destekleyen faşist ve ırkçı Güney Afrika rejiminin, durumu kurtarmak için çevirdiği entrikalar ve dümenler kanıtlıyor. Zimbabwe ve Güney Afrika Cumhuriyetindeki mücadelelerin gelişimi de diğer bir faktörü oluşturuyor. Aslında Namibya'nın kurtuluşu için savaş, Güney Afrika'nın diğer ülkelerindeki kardeşlerimizin yürüttüğü kurtuluş mücadelelerinden ayrı tutulamaz. O ülkelerde de ırkçı rejimler değişmez biçimde destekleniyor. Örneğin Zimbabwe'de Smith rejimi, esas olarak Güney Afrika'nın sağladığı sürekli ekonomik, politik ve askeri yardım sayesinde uzun süre halka karşı çıkabildi.

Emperyalist güçler Vorster rejiminin entrika ve dümenlerini, kendi öz ekonomik ve stratejik çıkarları nedeniyle destekliyorlar. Namibya, stratejik önemi olan ve bin milden fazla bir uzunluğu bulunan bir kıyı şeridine, balık yönünden zengin sulara sahip; ülkenin iç kısmındaki bölgelerde uçsuz bucaksız elmas, uranyum ve diğer maden yatakları var. Bunların hepsi uluslararası emperyalist şirketler tarafından işletiliyor. Vorster rejimine, silâh ve teçhizat dahil sayısız yardımda bulunmaları bu nedenledir. Örneğin Fransa, Güney Afrika Cumhuriyetine silah satan başlıca ülkedir. Bu silahlar arasında çeşitli modellerde helikopterler, «mirage» avcı uçakları, denizaltılar var. Diğer önemli emperyalist ülkeler de aynı şeyi yapıyorlar. (1)

---

(1) **1977 Kasım'ında Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi Güney Afrika rejimine silah verilmesini yasaklama kararı aldı. Ancak, basının da tanıklık ettiği gibi Güney Afrika halen, ihtiyacı olan silahların büyük bir kısmını kendisi üretiyor. Ve bunu da yine emperyalist güçlerin verdiği lisanslarla yapıyor.**

Vorster rejimine silah veren emperyalist güçler bunu, dışardan gelecek saldırılara karşı Güney Afrika kendini korusun diye yaptıklarını yutturmaya çalışıyorlar. Ancak, bizim Namibyadaki tecrübelerimiz, Vorster rejimine verilen helikopterlerin ve avcı uçaklarının hayali bir dış saldırıya karşı korunmak için değil, SWAPO'nun askeri müfrezesi olan Namibya Ulusal Kurtuluş Ordusuna (A.L.N.) karşı, yani ülkemizin kendi kaderini tayin ve bağımsızlık isteyen halk hareketini kırmak için kullandığını kanıtlıyor.

İçinde bulunduğumuz kritik dönemde, ulusal Kurtuluş hareketi olarak Swapo'nun mücadeleyi yoğunlaştırmaktan başka alternatifi yoktur. Emperyalist müttefikleri tarafından desteklenen Vorster tipi bir faşist rejim işbaşında olduğu sürece, silâhlı kuvvetleri kullanmak zorunludur. Bu, ülkemizin yasa dışı işgaline son verme olanağı sağlayan yegane emin yoldur.

Afrika kıtasının güney kısmındaki kurtuluş mücadelesi, kısa bir süre önce Angola ve Mozambik halklarının kazandığı zaferlerle taçlandı. Bu, bölgemizin jeo-politik durumunu değiştirdi. Ve henüz ırkçı rejimler tarafından ezilmekten kurtulamamış ülkelerde, kurtuluş eylemleri için daha elverişli bir durum yarattı. Ama kuşkusuz sömürgeciliğe, faşizme ve ırkçılığa karşı etkin bir mücadele yürütmek için, her şeyden önce onun bel kemiğini yani Vorster rejimini kırmak gerekiyor.

Angola ve Mozambik, Portekiz sömürge egemenliği altında kaldığı sürece Caetano rejimi onları, diğer Güney Afrika ülkelerindeki kurtuluş hareketlerine karşı mücadele etmek üzere Güney Afrika Cumhuriyetinin hizmetine veriyordu. O zamanlar Güney Afrika, kıtanın en güçlü silahlı kuvvetine sahip gibi görünüyordu. Ve hiç kimsenin ona meydan okuyamayacağı sanılıyordu. Oysa Güney Afrika bu iki ülkeyi kendisini kurtuluş mücadeleleri akımına karşı koruyan tambon bölgeler olarak kullanıyordu. Bugün bu akım Güney Afrika sınırlarına kadar gelip dayandı. Ve bunun yansıması, Namibya ve Zimbabwe'nin durumunda görülüyor. SWAPO'nun kahraman partizanları düşmana karşı her gün zaferler kazanıyorlar. Zimbabweli kardeşlerimiz de mücadelelerini güçlendirmekteler. İşte bunun içindir ki, umutsuzluğa ve korkuya kapılan Güney Afrika rejimi gittikçe daha terörist oluyor. Tasfiye olmak tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu anlıyor.

Vorster rejimi Namibya'da da baskıyı artırıyor. Ateşli silahların tehdidi altında binlerce insan, özellikle Angola sınırı boyunca yerleşmiş olanlar, doğdukları köylerden çıkarıldılar; sözde tahkim edilmiş köylere (gerçekte, toplama kamplarına) yollandılar.

Namibya'da halen savaş yasaları yürürlüktedir. Bu yasalar, kısa süre önce askere alınmış Güney Afrikalılara «terörist» kuşkusu uyan-

dıran, ya da «teröristleri sakladığından» şüphe edilen her kişiye kim olursa olsun ateş açma ve öldürme emri veriyor.

Ama bizler bugün, ateşe ateşle cevap verecek duruma geldik. Halen SWAPO Partizanları Namibya'nın üç bölgesinde çalışıyorlar: Kuzeybatı, kuzey ve doğu bölgeleri. Bir süreden beri eylemlerimizi merkez ve güney bölgelerine doğru da yaymaya başladık. Irkçılar, ülkenin başkenti olan Winthoek ve çevresinde aynı şekilde ülkenin Groofoutein, Tsumeb vb. gibi büyük kentlerinde bozguna uğradılar.

Partimiz SWAPO, tüm ülkede halkın büyük sevgisine sahip. Kuşkusuz bazı unsurların, esas olarak kabile şeflerinin hata yaptığını ya da ırkçı Güney Afrika rejimi tarafından bozulmuş olduğunu kabul etmek gerekir. Ama, eskiden yanlış yolda olanların pek çoğu bugün SWAPO'ya katılmışlardır. Namibya'da muhalefet yapan sadece iki güç bulunduğunu anlamışlardır: Ulusal Kurtuluş Için ve Güney Afrika sömürgeciliğine, sömürge egemenliğini elden bırakmamayı ve Namibya halkının baskı ve sömürüsünü sürdürmeyi deneyen ırkçı Güney Afrika rejimine karşı mücadele eden SWAPO ve bu örgütün yönettiği Namibya Ulusal Kurtuluş Ordusu.

İşte bunun içindir ki, en başta sosyalist ülkeler olmak üzere, diğer Afrika ülkeleri ve dünyanın tüm ilerici çevreleri tarafından desteklenen bizler, en yakın bir gelecekte kesin zafer kazanacağımızdan eminiz.

Ama Vorster rejimi, Swapo'nun yönettiği Namibya Silahlı mücadelesinin «Caprivi şeridi» denen küçük bir bölgeyle sınırlandığını iddia ediyor, ne dersiniz?

Aslında, 1966 yılında yani silahlı mücadeleye başladığımız sıralarda eylemlerimizi, o dönemin yegane bağımsız Afrika devleti ve Namibya'nın komşusu olan Zambiya sınırına ulaşan Caprivi Şeridi üzerinde yoğunlaştırmıştık. Güney Afrika silahlı kuvvetlerince Caprivi şeridinin o denli sıkı korunuşunun nedeni de budur. Bu şeridi aslında Namibya içlerine girebilmek ve bu topraklar üzerinde mücadele veren kuvvetlerimizin ikmalini sağlamak için kullanıyorduk. Diğer bir komşu ülke olan Angola'da o dönemde, Güney Afrika rejimi ile bağları olan ve onun desteğinden yararlanan Portekiz sömürgeciliği egemendi. Dolayısıyla, her ne kadar MPLA ile daha önceden ortak çalışma yapmış olsak ve belli ölçüde onun Angola'daki üslerini kullanmış olsak da durum zordu. Ama şimdi, Angola bağımsızlığını kazandığından bu yana Namibya içlerinde geniş hareket alanları bulabiliyor ve başarılar kazanabiliyoruz.

Namibya halkının politik bilinci de yükseliyor. Gençler, öğrenciler, işçiler, köylüler ulusal kurtuluş ordusu saflarına katılıyorlar. 1966 yılında yani silahlı mücadele başladığı sırada, müfrezelerle çalışıyordu. Bugün ise taburlarımız söz konusu. Ordumuzun silah gücü arttı ve ırkçı-

lar, bize gittikçe daha zor dayandıklarını hissediyorlar. Hükümetin resmi gazeteleri bile bu durumu yansıtıyor. Örneğin geçen yıl **Windhoek Advertiser** gazetesi, Caprivi Şeridinin batısındaki Kantimamuri askeri kampında görevli bir Güney Afrika ordusu subayının anılarını yayınladı. Güney Afrika ordusunun bu büyük kara ve hava üssü, modern toplar ve bazukalar kullanan ulusal kurtuluş ordusu müfrezelerinin saldırısına uğramıştı.

Ulkemizi faşizmin, baskının ve kapitalizmin güçlerinden tamamen kurtarıncaya kadar silahlı mücadeleyi bırakmamaya kesin olarak karar verdik. Namibya'da bilimsel sosyalizm üzerine temellendirilmiş bir devrimci hükümet kurma olanağı verecek yegâne yolun bu olduğu kanısındayız.

5 Emperyalist ülkenin elçileriyle Vorster arasında, Namibya'nın sorunlarını barışçı yoldan çözme konusunda yapılan görüşmeler hakkında ne söyleyebilirsiniz?

SWAPO'nun kurulduğu 50 yılları sonunda, grevler, gösteriler, boykotlar vb. düzenlemeye başladık. Güney Afrika'da baskı yapanların akıllarını başlarına toplamalarını ve iktidarın barışçı yoldan halkımıza geçmesini sağlamayı denedik; ama bütün barışçı çabalarımız kısır kaldı, bunlara askeri kuvvetle karşılık verildi. Daha sonra, 1959 yılında Windhoek'in eski bir banliyösünde oturan Afrikalıların, ırk ayrımı politikasına uygun olarak inşa edilmiş yeni bir yerleşim bölgesine kuvvet zoruyla nakledilmelerini protesto için boykot ve grev kampanyası düzenledik. Düzenlenen barışçı bir gösteriydi. Ama karşılığında Güney Afrika polisi göstericilerin üzerine tanklar sürdü ve ateş açtı. 12 kişi öldü, diğer pek çok kişi yaralandı. Bu örnek asla tek değildir. Dolayısıyla, kurtuluş hareketi olarak SWAPO, ülkeyi kurtarmak için askeri bir örgüt kurmak zorunda olduğunu gördü. Sorunun görüşmelerle çözüleceğini sanmak için hiç bir umut kalmamıştı.

Bugün, emperyalistler ve Vorster, Afrika halklarının ve özellikle Namibya halkının kesin zafere kadar mücadeleye tamamiyle kararlı olduğunu anladılar. Bunun içindir ki, emperyalist güçler Namibya dahil tüm Güney Afrika'nın, onların iddialarına göre bir «ırkçı kan gölü» haline gelmesinden sakınmak için barışçı görüşmeler yapmaya yatkın olduklarını ilan ederek kafa karışıklığı yaratmak istiyorlar. Bununla beraber aynı güçlerin, aynı zamanlarda güvenlik konseyinin Güney Afrika'ya ekonomik yatırımlar getirilmesine karşı çıktıklarını da unutmamak gerekir.

Bize göre, askeri eylemleri diplomatik ve politik eylemler tamamlar. Bizim değerlendirmemize göre Namibya'nın kurtuluşu için başlıca mücadele biçimi, silahlı biçim olmalıdır. Ama aynı zamanda ve mümkün

oldukça, çeşitli diplomatik ve politik mücadele biçimlerine katılmayı da sürdüreceğiz. Nitekim SWAPO'nun Namibya sorununa barışçı çözüm bulmaya yönelik görüşmeleri, belli başlı emperyalist güçlerin sürdürülmesini kabul etmesinin nedeni budur. Biz böyle bir çözüme taraftarız. Ama bunun için her şeyden önce tüm Güney Afrika işgal kuvvetlerinin Namibya'dan çekilmesini gerekli görüyoruz. Bunun gerçekleşmesini beklerken, bir yandan politik ve diplomatik mücadeleyi sürdürüp, diğer yandan silahlı mücadeleye devam edeceğiz ki, Güney Afrika ırkçı rejimi izole olsun ve ülkemiz kurtuluşu elde etsin.

Diplomatik ve politik eylemlerin de zorunlu olduğundan hiç kuşku yoktur. Örneğin bugün ırkçı Güney Afrika rejimi B. Milletler Genel Kurulu'ndaki çalışmalara katılamıyor; çünkü iktidarı, B. M.'nin bu konu ile ilgili komitesince kabul edilmedi. SWAPO ise genel kurulun oturumlarında gözlemci statüsüne sahip. Bu, toplantılara katılabildiğimiz ve dünya kamuoyuna, ezilen Namibya halkının görüşlerini iletebildiğimiz anlamına gelmektedir.

Kuşkusuz çok önemlidir bu. Ama silahlı mücadele yine esas yerini korumakta ve biz, Namibya halkının zorlukları aşmaya ve ülkedeki Güney Afrika sömürge egemenliğini tasfiye etmek ve demokrasi koşullarında gerçek bir bağımsızlık kurmak için yeni fedakârlıklar yapmaya kesinlikle kararlı olduğu sürece bu mücadeleye en geniş şekliyle devam edeceğiz.

Bununla beraber emperyalist basın, Wirdhock'teki «Anayasa Konferansı»nca kabul edilen ve SWAPO tarafından kesin olarak reddedilen planın, yukarıda belirtilen beş emperyalist ülke elçisinin uyguladığı baskı sayesinde olumlu değişikliklere uğradığını iddia ediyor ne dersiniz?

Vorster'in, «Anayasa Konferansı» sırasında halkımıza zorla kabul ettirmek istediği geçici hükümet (1) düşüncesini, emperyalist ülkelerin elçileri yüzü suyu hürmetine terk ettiğini düşünmüyorum. Vorster, kurtuluş mücadelesinin güçlenmesi yüzünden ve ülke içinde açığa çıkan, başında SWAPO partizanlarının bulunduğu sert muhalefet dolayısıyla terk etmek zorunda kaldı. Halk, konferansı da hiç benimsemedi. Konferansa katılan kabile şefleri bile, halk tarafından tasfiye edileceklerinden korktular. Bugün onları polis ve Güney Afrika Ordusu koruyor.

Sonuç olarak, bizim için kabul edilemez durumda olan planların terk edilmesi Namibya halkı sayesinde olmuştur ve onun fedakârlıklarının sonucudur. Nitekim Namibya halkı, kendi işlerine bizzat kendisi

---

(1) Namibya'da Güney Afrika birliklerinin bulundurulmasını sağlayacak olan hükümet.

karar verinceye kadar, SWAPO'nun yönetiminde mücadeleyi sürdürmeye kararlıdır. Bunun için dayanağımız, tüm ilerici insanlıktır.

Namibya'daki beyaz azınlık topluluğunda ortaya çıkan bölünme ve özellikle D. Mudge'nin yönettiği bir «liberal kanat»ın oluşumu hakkındaki görüşünüz nedir?

D. Mudge asla bir liberal değildir, Namibya'daki Güney Afrikalı idarecinin yardımcısıydı, yani Vorster'in baskı makinasını temsil ediyordu. Ancak Vorster'in beklediği sonuçları elde edemedi, tüm girişimleri SWAPO'nun yönettiği mücadele tarafından bozguna uğratıldı. Bu yüzden beyazların gözünden düştü ve Vorster'in iktidardaki mukiyetçi partisinin yönetim kadrosundaki yerini yitirdi. İşte o zaman sözümona halk partisini kurdu. Amacı, belli sayıda beyazı ve gerici Afrikalıyı, özellikle «Anayasa Konferansı»na katılan bazı kabile şeflerini kendine çekmekti. Mudge bunları, SWAPO'ya karşı birlikte mücadele etsinler diye bir araya toplamak istiyor. Ama ezilen halktan tek bir kişi bile onun yanında değildir. Demek ki partisi gerçekte hiç kimseyi temsil etmemektedir. Ve doğal olarak, eğer gerçekten demokratik olursa, birkaç seçimde tamamen iflas edecektir.

Emperyalist basın sık sık, Namibya'da serbest seçimler olması halinde SWAPO'nun yalnızca ülkenin kuzey bölgesi olan Ovamboland'da kazanacağını yazıyor. Bu konuda görüşlerinizi söyler misiniz?

Bu tamamiyle yanlıştır. Bugün Namibya'nın güneyinin bütünüyle SWAPO'nun kontrolunda olduğunu herkes biliyor.

Zaman zaman kuvvetlerimizi Angola sınırındaki Kuzey bölgesinde toplamamız çok doğaldır. Kitleleri harekete geçirmek zorunluydu. Zira, Güney Afrika rejimi bu bölgede Transkay tipi bir Bantustan kurmayı tasarlıyordu. Vorster kuzey bölgesini vitrin olarak kullanmak için seçmişti. B. Milletler'e, Bantustan düşüncesinin Namibya'da gerçekleşebileceğini göstermek istiyordu. Bu nedenledir ki Kuzey ülkeyi etnik karakterlere göre bölmeyi hedef alan zararlı planlara karşı verilen mücadelenin başlıca arenası haline getirdik. Mücadelemizin sonucunda, Vorster'in Ovamboland için seçtiği ilk «başbakan»ı halk kabul etmedi. Ve daha sonra da tasfiye etti. Aslında halkın gözünde bu kişi, Vorster rejiminin baskı makinasını temsil ediyordu.

SWAPO bugün, Namibya'nın her yerinde halkın desteğinden yararlanıyor. Namibya'ya gerçek bağımsızlığı ve özgürlüğü yalnızca SWAPO yönetiminde yürütülen mücadelenin getirebileceğini herkes biliyor ve herkes buna inanmış durumda.

Namibya'nın geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Bizim bugünkü ana görevimiz, ülkemizdeki Güney Afrika sömürge egemenliğini tasfiye etmek ve ulusal bağımsızlığı elde etmektir. Bu gerçekleştirildikten sonra arkasından, ülkenin yeniden ekonomik ve toplumsal örgütlenmesi gelecektir. Bu yeni örgütlenmenin amacı, Namibya'nın kaynaklarını korumak ve onları tüm halkın iyiliği için kullanmak olacaktır. Yabancı tekellerin ülkemizi ekonomik olarak sömürmesine ve aynı şekilde insanın insan tarafından sömürülmesine tam olarak son vermek azmindeyiz. Halen Namibya halkının kanını emen uluslararası emperyalist şirketlerin egemenliğine son vermeye azimliyiz. Tüm Namibya halkının hizmetinde, deri renginden, ırktan ve kökenden bağımsız bir halk devleti kurmak için mücadele ediyoruz.

Ulusal Kurtuluş mücadelesi ile toplumsal kurtuluş mücadelesi arasında var olan bağı nasıl tarif ediyorsunuz?

Yabancı egemenliğinden kurtulma mücadelesi, toplumsal adaleti elde etme arzusuna dayanıyor. Bu, üretim araçlarının, devlet mekanizması vasıtasıyla bizzat halk tarafından kontrol edilmesi zorunluluğu anlamına gelmektedir. Bilimsel sosyalizme dayanan bir toplumsal adalet rejimi yerleştirmek niyetindeyiz. Bize göre bu tüm halkın yararına toplumsal dönüşümleri gerçekleştirebilecek tek yoldur. Bunun, sömürge egemenliğinden kurtulan tüm ülkeler için de geçerli olduğunu düşünüyorum.

Kapitalizm bir kanser uruna benziyor. Bu urun Namibya'da büyümesine izin verilirse, halkımız azap çekmekten asla kurtulamayacak ve onu ezen, en doğal insan haklarını ona çok gören yabancı ülkeler tarafından daima sömürülecektir.

Size göre, uluslararası anti-emperyalist cephede geleceğin Namibya'sının yeri nedir?

Namibya halkının ulusal kurtuluş mücadelesinin öncüsü ve lideri olan SWAPO, dünya anti-emperyalist güçlerinin ayrılmaz bir parçasıdır. Yeryüzünde sömürgeciliğe, yeni sömürgeciliğe, emperyalizme ve faşizme karşı mücadele eden tüm insanları destekliyoruz.

Ülkemiz Afrika Birliği Örgütü'ne üye olacaktır. Temel yasasını desteklediğimiz ve Afrika'nın sömürge mekanizmasından gerçekten kurtulabilmesinin, politik özgürlük ve ekonomik bağımsızlık içinde birlik olma koşuluyla mümkün olduğuna inandığımız için, bu son derece doğaldır. Zira, ne yazık ki bugün olduğu gibi bölünmüş hali ile Afrika güçlü olamayacaktır.

Namibya, kıtanın küçük bir bölümüdür. Ancak, diğer ülkelerden ayrık düşerek bağımsız olacak olursa, emperyalistlerin kullanacakları ken-

dilerine uygun köleleştirme ve ekonomik boğma yöntemleri ile yönetilecektir. Şeklen bağımsız olup, tamamiyle emperyalistlerin «cebinde» olan bir dizi Afrika ülkesi gibi, devamlı sömürüleceğiz o zaman.

Ülkemiz, insanlığın ilerlemesine mütevazi katkısını getirmek için B. Milletler'e de üye olacaktır. B. Milletler, sömürgeciliğe ve sömürüye karşı mücadelede önemli bir rol oynuyor. Birleşmiş Milletler'de temsil edilen ilerici devletler, diğer ülkeler üzerindeki emperyalist sömürüye daima karşı çıkıyorlar. Bu çok önemlidir.

Kuşkusuz, bağlantısızlar hareketine de katılacağız. Sonuç olarak Namibya geniş dünya anti-emperyalist cephesinin ayrılmaz bir parçası olacaktır.

Dünyanın ilerici güçleriyle sizin mücadeleniz arasındaki uluslararası dayanışmanın önemi konusunda ne düşünüyorsunuz?

SWAPO aracılığıyla halkımıza sağlanan maddi ve somut yardımlar olmasaydı, silahlı mücadelemizi geliştiremezdik. En başta silah yardımını belirtmek isterim. Bu olmadığı takdirde kurtuluş savaşını sürdürmek mümkün değildir. Tüm dostlarımıza, en başta Sovyetler Birliği olmak üzere diğer sosyalist ülkelere, Afrika Birliği Örgütü'ne, kapitalist ülkelerin ulusal ve uluslararası demokratik örgütlerine bazı hükümetlere (İsveç, Norveç vb.) büyük şükran borcumuz var. Bu hükümetler bize ilaç, yiyecek, giyecek vb. yardımı yapıyorlar.

Yalnız olmadığımızı, büyük güçler tarafından ve en başta sosyalist ülkelerce desteklendiğimizi hissediyoruz. Bütün bunlar bize, en kısa sürede düşmana karşı kesin zafer kazanabileceğimiz konusunda güven veriyor ve o zaman, ilerici insanlığın bütünleyici bir parçası olacak olan ilerici devletimizi kuracağız.

ZİMBABWE

ZİMBABWE ÇOK ÖNEMLİ BİR AŞAMADA

Joshua NKOMO

Zimbabwe kurtuluş mücadelesi bugün, son derece gerilimli bir dönemden geçiyor. Aslında, fiyaskoyla sonuçlanan Cenevre Konferansı (1) başladığı zaman, eğer konferans başarısızlığa uğrarsa bunun, so-

(1) Konferans, Aralık 1976'da toplantıya çağırıldı. ABD'nin himayesinde ve İngiltere'nin Rodezya'daki çeşitli Afrika halk örgütlerinin ve Smith rejimi temsilcilerinin katılmasıyla toplandı. Ancak Smith'in iktidarın Afrika'lı çoğunluğa verilmesini tartışmayı reddetmesi üzerine sonuçlanamadı.

nuna kadar savaş anlamına geleceğini açıkça anlatmaya çalışmıştık. Ulkemizdeki kurtuluş mücadelesi tarihinin koşullandırdığı çok doğal bir tavırdı bu.

Sömürgecilerle görüşmeleri sürdürmeye çalıştığımız dönemlerin hepsinde beyaz azınlık Güney Rodezya'da iktidarı azar azar gaspetmeyi denedi. 1940-1945 yıllarında, Smith tarafından tek yanlı «bağımsızlık» ilan edilmesinden önce, 1950 yıllarında ve özellikle Partimizin yasaklandığı ve yöneticilerin tutuklandığı 1960 yıllarında hep böyle oldu. O zamanlar Smith, «bağımsızlığı»nı ilan ettiği beyaz azınlığın çıkarına ülkede iktidarı gittikçe daha fazla gaspetti.

Hapishanede 11 yıl boyunca Smith'in bize çektirdiği eziyetlere rağmen, 1974'te hapisten kurtulduğumuzda, görüşmelere yeniden başlamayı denedik. Görüşmeleri sürdürme isteğimizi ifade ettik; çünkü sınır komşumuz olan devletlerdeki kardeşlerimiz de, 10 yıl süren savaştan sonra Smith rejiminin artık görüşme ve anlaşmaya hazır olduğu kanısındaydılar. Bu görüşmeleri Vorster'in de bulunacağı bir trende, önce Zambezi üzerindeki bir köprüde, sonra Salisbury'de ve nihayet ingilizlerin de katılmasıyla Cenevre'de sürdürmeyi denedik. Ama ABD emperyalizmi ve o zaman genel Sekreter olan Kisinger'in Smith'i kurtarmak ve bu yetmiyormuş gibi tek yanlı olarak ilan ettiği bağımsızlığın tanınmasını sağlamak konusundaki bizim ona yardım etmemiz için kulis yaptıklarını gördük ve bunu açıkladık.

Ingilizler ise Cenevre Konferansının açılışında bizimle aynı dili konuşur gibi görünüyorlardı. Ancak daha sonra açıkça görüldü ki, iktidarı Smith'le paylaşmamız için bize baskı yapmaya çalışıyorlar. Dolayısıyla Cenevre Konferansının başarısızlığı kaçınılmaz olmuştu. O zaman tam ve nihai zafere kadar savaşmaktan başka çözüm kalmadığını ilan ettik. Ancak bu, her şeyden önce silahlı eylemleri yoğunlaştırmamızı zorunlu kılıyordu ve nitekim 1977 Ocağından itibaren kendimizi tamamen buna adadık.

Ulke gençliğinin silahlı mücadeleyi desteklemeye çağırdık. Gençlik bu çağrımıza olumlu karşılık verdi ve her gün daha kalabalık sayıda genç bize katılmakta.

Dünyanın dört bir tarafındaki dostlarımıza, bizimle işbirliği yapmaları ve bize silah vermeleri için çağrıda bulunduk. Sosyalist ülkeler ve en başta Sovyetler Birliği, her zaman olduğu gibi olumlu cevap verdiler ve yardımlarını gönderdiler.

Emperyalist güçlere gelince, onlar da Smith'e yardıma devam ediyorlar. Bunu söylediğimizde üzülmüş gibi görünüyorlar. Ancak, Batı finans kuruluşlarının yani bankaların, sigorta şirketlerinin güney Afrika'daki faşistlerle geniş bir işbirliği içinde olduğunu ve Güney Rodezya faşistlerine de her fırsatta yardım ettiklerini herkes biliyor. Batılı petrol

şirketleriyle Smith ve Vorster rejimleri arasında gizli anlaşmalar olduğu da biliniyor. Bu antlaşmalara dayanarak ve Birleşmiş Milletler'in Rodezya'ya karşı ilan ettiği ekonomik yaptırımlara aykırı olarak, Güney Afrika Cumhuriyeti aracılığıyla Smith rejimine petrol yollamaya devam ediyorlar. ABD, İngiltere, Fransa ve Belçika hükümetleri kendi şirketlerinin Smith'e petrol verdiğini kanıtlayan olguları gözden kaçırmayı tercih ediyorlar. Birleşmiş Milletlerde kurtuluş hareketleri lehine çıkan tüm kararlara rağmen emperyalist güçler Smith ve Vorster'e halkımıza karşı verdikleri savaşta yardım etmeye devam ediyorlar.

Mücadelemizin yalnızca küçük Smith'e karşı değil, emperyalist devletlerin çıkarlarına karşı da yürütüldüğü açıktır.

Bugün askerî durum o hale gelmiştir ki, örneğin İngiliz emperyalistleri artık basit gözlemciler olarak kalamıyorlar, çünkü ciddi olarak savaştığımızı anladılar ve halen Rodezya topraklarının % 75'i askerî dilde «harekât bölgeleri» olarak nitelenen ve 24 saatin 24'ünde de savaşın sürdüğü alanlar durumunda. Savaşılan yerler yalnızca kırsal bölgeler olmayıp Salisbury, Bulawayo ve ülkenin diğer büyük kentlerinde de savaş var.

İngiliz emperyalistleri, savaşmaları gerektiğini hissediyorlar; ama durumun bütünüyle bizim lehimize değişmesinden korkuyorlar. Mücadeyi sonuna kadar götürürsek, Zimbabwe'de bir halk hükümeti kuracağımızı anlıyorlar ve bunu istemiyorlar. Bundan ötürü bugün İngiliz hükümeti şunu ilan ediyor: 6 aylık bir geçiş döneminden sonra yapılacak demokratik seçimlerde, «bir kişiye bir oy» ilkesine göre seçilecek bağımsız bir hükümeti Zimbabwe'ye vermeye hazırız.

Ancak önerilerine biraz yakından bakıldığında, bağımsızlığımızı «çalmak»tan başka bir şey istemedikleri açıkça görülüyor; çünkü kazanmanın arefesinde olduğumuzu biliyorlar. İngiltere'ye, 6 aylık bir süre boyunca ülkede mutlak iktidar olmasını sağlayacak bir geçiş dönemini kabul edelim istiyorlar. Oysa, kazandığımızı sandığımız şeyi çalıp götürmeleri için emperyalistlere değil 6 ay, 6 dakika vermek bile yeterlidir. Onlara 6 ay verdiğimizde, bu sürenin sonunda düzenlenecek «demokratik seçim» hangi türden olursa olsun, sonuçlarını kendi lehlerine çevireceklerdir ve bu iş için 6 ayın fazlası ile yeteceğinden emin olabilirsiniz.

Bugün İngiltere hiç kuşkusuz, Rodezya'da bir «siyah hükümet», bir halk hükümeti değil de sadece siyah olan bir hükümet kurmaya hazırdır. Emperyalistler, halkının yaklaşık % 97'sini siyahların oluşturdukları bir ülkede beyaz bir hükümeti ayakta tutmanın mümkün olmadığını biliyorlar. Dolayısıyla, onların isteklerine cevap verecek, yeni sömürgeci siyah bir hükümetin kurulmasını öneriyorlar.

Emperyalist güçler son yıllarda çok ciddi başarısızlıklara uğradılar.

ABD'nin Wietnam'daki bozgunu ve Afrika'nın güneyindeki halkların sömürü sisteminin denektaşı olan Portekiz sömürge imparatorluğunun çöküşü, bunlar arasında sayılabilir.

Emperyalist güçler bugün, kendilerini zayıf hissediyorlar, Afrika'da. Ve bu da onları, kuvvetlerini biraraya toplamaya ve başarısızlıklarının öcünü almak için karşı saldırıya geçmeye itiyor. Zimbabwe ve Namibya'da siyah hükümetler kurmak istiyorlar ama, yeni sömürgeci ve emperyalist tipte olmak şartıyla. Eğer bu iki hükümeti kurmayı başarırlarsa, Afrika'nın güneyinde gerçek bir güç olduklarına inanacaklar ve bu güçlü tabandan Angola'ya, Mozambik'e, Zambiya ve Botswana'ya, Güney Afrika kalesini çevreleyen tüm ülkelere karşı savaşı yürütecekler...

Karşı karşıya bulunduğumuz durum şudur: Dışarıdan sanki kesinlikle yöresel gibi görünen savaş, gerçekte uluslararası bir savaştı. Düşmanımız, en büyük emperyalist güçler tarafından desteklenmektedir.

Emperyalist basın sürekli olarak, Zimbabwe halk cephesinde Zapu ile Zanu arasında, Nkomo ve Mugabe arasında ortaya çıkacak bir bölünmenin dedikodusunun yayıyor. Bu iddialar hakkındaki yorumunuz nedir?

İngiliz gazeteleri ve BBC, emperyalist basının körüklediği bu kışkırtıcı kampanyanın başını çekiyor. Onlara göre bir halk cephesi hiçbir zaman varolmayacaktır. ZAPU ile ZANU'yu birleştirmek için çabalarımızı yoğunlaştırdığımız tarihten önce de onlara göre bu bölünme olmuştu. Aslında, onlar daima, Zimbabwe halkını harap eden ayrılıklar üzerine oynadılar. Birliğin ortaya çıktığını gördükleri zaman da, önceden bölünmenin olduğu yaygarasını koparmaya başladılar.

Sizi kesinlikle temin edebilirim ki ZAPU ve ZANU, Smith rejimini alaşağı etmek, Zimbabwe'yi kurtarmak ve zaferden sonra ülke yönetimini güven altında tutmak için silahlı güçlerini biraraya toplamak üzere birliğin içinde davranmayı kabul etmişlerdir. Çünkü galip geleceğimize inanıyoruz ve bu sadece birkaç aylık bir sorundur.

Emperyalistler bunu çok iyi biliyorlar. Bu nedenledir ki halk cephesinde ZAPU ve ZANU'nun bölündüğüne dünyayı inandırmak için, kim olursa olsun desteklemeye ve ne olursa olsun uydurmaya hazırlar. Ortaya çıkmış şeyler gibi anlattıkları kendi rüyalarıdır. Örneğin beni Mugabe'yle kavga ederken görmek için uykuya yatmamaları yetmiyor ve uyandıklarında basında büyük başlıklar attırıyorlar: «Nkomo, Mugabe ile kavga etti». Ama bütün bunlar, arzularını gerçeklerin yerine geçirdiklerini gösteriyor.

1977 sonbaharında emperyalist gazeteler Mugabe'ye atfedilen bir bildiri yayınladılar. Buna göre Nkomo Lusaka'da Smith ve Zambiya dev-

let başkanını Kaunda buluşmasında hazır bulunmuştur. Dolayısıyla, halk cephesinde sözde bir bölünme olduğunu kanıtlıyorlardı. Ancak emperyalistler masal anlattıklarını, yalan söylediklerini kesin olarak biliyorlar.

Değil mi ki, Smith ve Doktor Kaunda'nın bulunması sırasında Zambiya'daydım. Öyleyse bu buluşmada benim de bulunduğumu iddia etmek için ideal bir olasılık ortaya çıkmıştı. Ancak emperyalist propagandacılar, perde arkasında hareket etmek alışkanlığında olmadığımı bilmek zorundadırlar. Eğer bu buluşmaya katılmış olsaydım bunu söylerdim. Salisbury'de Smith'le karşılaştığımda bunu herkese söyledim. Bu karşılaşmayı istememin nedeni, Smith'in gerçekten konuşulabilecek bir insan olup olmadığını anlamaktı. İki ay süren görüşmelerden sonra tüm dünyaya onun bir deli olduğunu ilan ettim. Bundan böyle Smith'le ancak savaş alanında karşı karşıya gelebileceğimi de ilave ettim. Bugün olan da budur.

İşte, halk cephesinde bölünme olduğunu iddia edenlerin yanılmalarının nedeni budur. Bunu Mugabe'nin söylediğini iddia ediyorlar. Ancak, eğer Mugabe'nin bana söyleyeceği bir şey varsa, basına başvurmaya ihtiyacı yoktur. O ve ben aynı örgüt içindeyiz. Halk cephesi ile ilgili olarak bana söyleyeceği şeyleri, karşılaştığımız zamanlarda ya da bana göndereceği mektuplarda söyler. Birkez böyle bir şey de olmadı zaten. Aslında, en başta İngiliz basını olmak üzere emperyalist basının yaydığı dedikoduları sırf bundan zevk aldıkları için duymak isteyenler var.

Bugün ZAPU ve ZANU ordularının birleşme süreci hangi aşamada bulunuyor?

Bizim için tek sorun orduların birleşmesi değildir. Tek bir siyasi partinin yaratılmasını hedef aldığımızdan, halk cephesi içinde ZAPU ile ZANU'yu bütünüyle birleştirmeye çalışıyoruz. Henüz açıklamadığımız ve kurmakta olduğumuz yapıyla ilgili bir dizi karar aldık. Çalışmalarımızı her iki örgütün birliği temeline dayanarak başlattığımızı ve tek bir parti ortaya çıkarmayı umut ettiğimizi bütün açıklığı ile anlattık. Halen de aynı yolu izliyoruz. Ve bu sürecin hangi aşamada olduğunu kısa bir süre sonra söyleyeceğiz.

Emperyalist basın sık sık, sizi Mugabe ile karşılaştıran ve sizi daha ılımlı, batılı güçlere daha uygun bir lider gibi göstermeye çalışan yazılar yayınlıyor. Aynı şekilde «sol» olarak nitelenen S. Machel'le karşılaştırarak başkan Kaunda için de ılımlı bir Afrika'lı yönetici imajı yaratılmaya çalışılıyor. Bu konuda görüşleriniz nedir?

Ilımlı, sol gibi etiketleri nasıl dağıtıyorlar acaba? Başkan Kaun-

da'nın ülkesi, Smith rejiminin kesin olarak karşısındadır. Şimdi bu mudur ılımlılık? Bu emperyalistlerin kullandığı dildir.

Başkan Kaunda ülkesinin ekonomik olanaklarını ve vatandaşlarının hayatını adamıştır. Zimbabwe halkının haklarını korumak için. Onun «ılımlı» bir kişi olduğunu söylemeye kim cesaret edebilir? Aşağılanmaya layık saçmalıklardır bunlar.

Nkomo «ılımlı»mıdır? Bu «ılımlılığı» 11 yıllık hapisle ödedim. Batılı bir kişinin hoşuna gitmek zorunda olduğumu kim söylüyor? Genelinde kim batı tarafından hoş karşılanmayı ya da batının kendine değer vermesini arzular?

Benim hakkımda yargıya varma iddiasındalar ama bu, yalnız ve yalnız Zimbabwe halkına ait bir ayrıcalıktır. Eğer ülkemi bir gün ben yönetirsem bu, halkım böyle karar verdiği için olacaktır. Ve ülkemin sınırları ötesindeki herhangi birinin kararıyla asla olmayacaktır.

Zimbabwe sorununun çözümü ile ilgili ve daha öncede sözünü ettiğimiz Amerikan planını reddettiğiniz biliniyor. Oysa ne sınır konusu 5 ülkenin başkanları ne de B. Milletler Güvenlik Konseyi bunu reddetmedi. Tavrınızı bize açıklamanız mümkün mü?

Bir çelişki var burada. Komşu devletlerin başkanları, Zimbabwe ile ilgili bir şeyi kabul ya da reddedemezler. Onların durumu açıktır: Zimbabwe halkının tutumunu destekliyorlar. Zimbabwe hakkındaki kararları kabul ya da reddetme gibi bir rolleri yoktur. Bu, Zimbabwe halkına düşer. Söz konusu başkanlar yalnızca görüşlerini ifade edebilirler. Karar vermek bizim işimizdir. Yani Zimbabwe halkının işidir. Maputu'da kabul edilen ve benim, K. Mugabe'nin imzalarını taşıyan belgede, tavrımız açıklıkla izah edildi. Komşu devlet başkanları ise bu konudaki kanılarını belirttiler.

B. Milletler Örgütü'ne gelince, Zimbabwe halkının isteklerini kabul etmeyi ya da etmemeyi asla kendine görev olarak saptamış değildir. Nitekim bu durum kesin olduğu için, Güvenlik Konseyi İngiliz-Amerikan planına uygun olarak bir B. Milletler temsilcisinin belirlenmesinin, planın içerdiği önerileri konseyin kabul ettiği anlamına asla gelmediğini tam bir netlikle ve altını çizerek belirtmiştir. Bütün bu iddialar, İngiliz Amerikan planında önerilen geçiş yapısının niteliğini incelemeye olanak sağlayan bir mekanizmayı, halk cephesi ne kabul ne de reddetti gibi bir hava yaratmak içindir. Oysa biz, ülkemizin sömürge boyunduruğundan çıkması ile ilgili İngiliz eğiliminin ciddi olup olmadığının açığa çıkması için, bu planın nihai hale gelmesi gerektiğini düşünmüştük. Geçici hükümetin yapısı hakkındaki önerilerimizi kabul ettiklerini görmememiz halinde, Güney Rodezya'daki gerçek durumun ve ülkenin geleceğine

bizzat halkın karar vermesi zorunluluğunun bilincinde oldukları kanısına varacaktık. Eğer İngiltere bize göre aklı başında bir planı reddederse, bu, tüm dünyayı yanıltmayı denedikleri ve sonuçta da kendi kazdıkları kuyuya kendilerinin düştüğünü doğrulayacaktı.

Piskopos Muzorewa ve Papaz Sithole'nin bugünkü durumları nedir, ülke içinde? Emperyalist basının o denli övdüğü bu kişiler Zimbabwe halkı tarafından ne ölçüde tutuluyor?

Zimbabwe'de şu ya da bu kişinin halk tarafından sevilip tutulması konusunda yapılan spekülasyonlar, günümüzde hiçbir anlam taşımıyor. Ülke savaşı sürdümek için, düşüncelerini duygularını, hayallerini vb. değil, ülke kurtulsun diye hayatlarını, kanlarını feda etmeye tamamiyle kararlı insanlara ihtiyaç var. Ancak insanların inanmadıkları bir ideal için hayatlarını feda etmediklerini de biliyoruz.

Saflarımızda mücadele eden gençlerin aileleri paylaşmadıkları bir dava için hayatlarını ortaya koymalarına izin vermezler. Ülkemiz halkı eğer aynı davaya inanmasalar, partizanlara yardım ederek, evlerini, canlarını tehlikeye atmayacaktır.

Bugün bizimle birlikte binlerce genç mücadele ediyor; hayatlarını, kanlarını veriyor ve mücadelede halkın sevgisini kazanmak işte budur! Bu benimsenme ve sevilme, partizan saflarına katılmaya gelen binlerce genç insan olgusu ile kanıtlanıyor. Diğer bir kanıt, bu gençlere, mücadeleye daha iyi hazırlansınlar diye ülke dışına gitmelerinde yardımcı olan ve döndüklerinde onları saklayan, yiyecek, giyecek veren insanların iradesidir. Bu kişilerin yüzlercesi tutuklanıyor, asılıyor ve partizanları destekledikleri için halkın önünde kurşuna diziliyor. Ama halk partizanlara yardıma devam ediyor. Çünkü davalarına inanıyor.

Mücadele içinde halkça sevilme ve tutulma işte budur!

Amerika'ya ya da başka bir yere yaptığı gezilerin birinden döndüğü zaman halk Muzorewa'yı Salisbury sokaklarında selamlayabilir. Eğer Salisbury sokaklarında halk sevgisi aramak isteyen biri varsa biliniz ki önemli olan şey bu değildir.

Önemli olan, insanların hayatlarını feda etmeleridir. Ve savaşın halk tarafından benimsenmesi denen şey de işte budur!

Bağımsız Zimbabwe'nin geleceğini nasıl görüyorsunuz?

Bu, çağdaş dünyada, Zimbabwe halkının toplumu Zimbabwe halkının devleti olacaktır.

Geçmişi olan bir halkız biz. Gelenekleri, dili, kültürü olan bir halkız. Geleceğimiz, halkımızın ilke ve gelenekleri üzerine temellenecektir. Ama çağdaş dünyada yaşıyoruz. Dolayısıyla bu dünyada, diğer insan-

larla, diğer devletlerle birlikte halkımıza uygun düşen bir yaşamayı iş edineceğiz.

Halkımız sosyalisttir. Bu onun yapısından geliyor. Halkımız bazı kişilerin örneğin toprak sahibi olabileceğine inanmıyor. Çünkü toprak, doğal olarak insanların ortak mülkiyetindedir. Toprak ve içinde barındırdığı herşey halka aittir. Zimbabwe'de geleceğin devletini işte bu temel üzrine inşa edeceğiz. ZAPUnun «partinin ideolojik anlayışı» adlı bir program var. Bu programın halk arasında propagandasını yapacağız ve bu programı izlemeye çağıracağız.

Zimbabwe halkının mücadelesinde uluslararası dayanışmanın size göre önemi nedir?

Çok büyük. Bir savaş veriyoruz biz ve desteğe, silah, araç gereç ve askerî teçhizat bakımından gerçek yardıma ihtiyacımız var. Tüm dünya ile bütün ülkelerle işbirliğine ihtiyacımız var. Zaferi kazanmak için hem ülke içinde hem de dışında dostlar gerek bize. Emperyalizmle savaşan tüm ilerici güçlerin desteğine ihtiyacımız var zira onlar da aynı kötülüklerle yani faşizmle, ırkçılıkla, sömürüyle mücadele ediyorlar. Çünkü bu kötülüğü taşıyanlar başkasının kanı pahasına zenginleşmek istiyorlar.

Emperyalistler daima insanları ezmeye, onların kanını kurutmaya çalıştılar. Ekim Devrimi'nden önce Rus halkını da yine böyle ezdiler. Burada, tüm dünyanın ezilen halklarına yol göstermiş olan Ekim Devrimi'nin büyük önem taşıdığını altını çizerek belirtmek isterim. Bu devrim, ezilen halkların özgürlüklerini ve bağımsızlıklarını elde edebileceklerini ve ortak iyilikleri için çalışabileceklerini anlamalarına yardım etti. Bugün dünya üzerindeki mücadele kesin olarak bu anlamda gelişiyor.

Demek ki, aynı kötüye karşı savaşıyoruz. Dünyaya egemen olmak isteyen faşizme karşı 1939-1945 yıllarında verilen savaşta, insanların yendikleri yine aynı kötülüktü. Dolayısıyla tüm insani biçimlerine karşı başkaldırma şeklinde oluyor. Bugün, Afrika'nın güneyinde bizler aynı düşmana karşı çıkarken, batılı güçlerin güney Afrika faşistlerini desteklemeleri açıktır, çıkarları olduğu, Güney Afrika'nın zenginliklerini sömürdükleri için böyle yapıyorlar. Ama faşizm ve hep faşizm olarak kalacaktır ve de tekleyenler de gerçekte onun suç ortaklarıdır.

Yukarıda sözünü ettiğimiz emperyalist ülkeler temsilcilerine işte bunları söyledik. Bunun aynı düşman olduğunu, aynı yapıya sahip bulunduğunu ve olup biten şeyleri farklaşmış gibi isimlendirmeye ne ka-

dar çaba gösterirlerse göstersinler, aynı kötünün söz konusu olduğunu unutturamayaclakrını anlattık.

Ulusal kurtuluş hareketi için uluslararası detantın önemini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Detant, barış ve birarada yaşama anlamına gelir. Ama birarada yaşama ve askerî olmayan çeşitli yöntemler kullanarak onu alaşağı etme
şama ve askerî olmayan çeşitli yöntemler kullanrak onu alaşağı etme demektir.

Sosyalist ülkeler detant politikası, barış içinde birarada yaşama politikası uyguluyorlar, ama buna parelel olarak, dünya üzerinde sömürü ve faşizme karşı mücadele eden güçlere yardım etmeye devam ediyorlar. Demek ki, sosyalist ülkeler de bizzat bu kötülüklerle savaşıyorlar. Detant ve barış içinde birarada yaşama, bilahare mahkum etmek üzere kötüyü kabullenme anlamına asla gelmez. Detant ve barış içinde birarada yaşama politikasına uygulamak suretiyle, sosyalist ülkeler, gerçekten yıkım getirecek bir dünya savaşının yolunu kapatıyorlar. Kötüyü alaşağı etmek için dünyanın çeşitli ülkelerinde mücadele veren güçlere sağladıkları desteği azaltmış değillerdir. Bu kötülük, kuşkusuz bir dünya savaşı ile de yokedilebilir ama tüm insanlık için korkunç acılar getirme bahasına...

Ulusal kurtuluş hareketinin idealleri ile enternasyonal komünist ve işçi hareketininkiler arasında varolan bağlantı ve uyum arasında ne düşünüyorsunuz?

Önce şunu soralım: Nedir komünist hareket? «Komünizm» sözcüğü, emperyalist propagandanın kullandığı tüm araçlarla kararlanmaya çalışılmaktadır. Bu propaganda, komünizmi bir heyula gibi sunuyor; ama sözcüğün gerçek anlamına eğilirseniz, komünizmin olumlu bir şey demek olduğunu görürsünüz. Komünizm, insanların kardeşçe birlikte yaşamaları, barışı, uyum ve dirlik düzenlik içinde, birbirini sömürmeden birlikte çalışmaları demektir. Emperyalistler komünizmin korkunç bir portresini yaparlar, çünkü bu sözcüğün taşıdığı gerçekten korkarlar...

Şimdi de şunu soralım: Dünya ulusal kurtuluş hareketi nedir? Bizler savaş için savaş yapmıyoruz. Halka, ne için çalışıyorlarsa, dövüşüyorlarsa onu vermek için mücadele ediyoruz.

Emperyalistler bundan korkuyorlar. Eğer komünizm, sömürü sistemini tasfiye etmekten başka bir şey istemiyorsa, onu kötü bir şey gibi göstermeleri gerektiği doğaldır. Korkunç bir şey gibi gösterdikleri

«dünya komünizmi» ile tehdit ederek, insanları sürekli korkutuyorlar. Ama bunun ne anlama geldiğini izah ederseniz, insanlar anlamaya başlıyorlar. Propagandaları sırasında emperyalistlerin komünizmi takdim biçimine bir örnek vereceğim. Halkımız, mücadelemizin amaçlarını biliyor kendi kaderini tayin, bağımsızlık toprağının ve haklarının halka geri verilmesi, insanca onur vb., bunun yanında sade vatandaşların yaşamında çok şey ifade eden tarla, hayvan vb. kesin olarak bunlar için mücadele ettiğimizi biliyor halkımız. Ama emperyalist düşmanlarımız şöyle haykırıyor: «Nkomo ve Zimbabwe kurtuluş hareketi dünya komünizminden esinleniyor, onlar komünisttir» halkın cevabı da şu «bizim istediğimiz şeyler için mücadele eden insanlar eğer komünist iseler, komünistler iyi insanlar olmalılar...»

Çünkü sadece «komünist» demek, pek fazla bir şey ifade etmiyor. Esas olan, komünistlerin savunduğu şeyleri bilmektir. Eğer komünistler halkımızın isteklerini dile getiriyorlarsa, o zaman halkın da şunu demeye hakkı vardır: Komünistler iyi insanlardır, bizim istediklerimizi talep ediyorlar.

Ama emperyalistler bunu anlamadıkları gibi, belli bir anlamda insan hakları için mücadele üzerine temellenmiş yüksek bir ideoloji olan komünizmi bizzat kendilerinin yaydığını da anlamıyorlar.

Eğer ideoloji diye güveniyorsan, bu, insanlara gerçekten kazandırdıklarından ötürüdür.

(*) La Nouvelle Reuve Internationale Dergisinin (234) 2-Şubat-1978 sayısından çevrilmiştir.

«Ev Kadınlığı» Mesleği! ve Demokratik Kadın Hareketimizin Görevi

Son zamanlarda ev kadınlarının da BAĞ-KUR kapsamına alınmaları ve onların da, Esnaf ve sanatkârlar ile diğer bağımsız çalışanlar gibi bir «sosyal güvenliğe» kavuşturulmaları tasarlanıyor. Böylece kapitalist yapı, toplumun geniş kesimlerinin taleplerini karşılamaya ama bu talepleri karşılarken oluşturduğu yeni kurumlarla da kendi sistemini güvence altına almaya çalışıyor.

Ev kadınlarının BAĞ-KUR kapsamına alınması bu alanda yeni kurumlaşmalara ve örgütlenmelere yol açacaktır. Bu nedenle demokratik kadın hareketimizi bu sorun yakından ilgilendirmekte ve yeni görevlerimiz ortaya çıkmaktadır. Bu görevlerin sağlıklı tesbiti ve geniş kadın kitlesinin bu görevlere layıkıyle hazırlanabilmesi için, pratik görevlerimize ışık tutacak biçimde meselenin teorik kapsamını kısaca gözden geçirmekte yarar var.

Sorunun özünü, kapitalist sistemin genel olarak emekçi yığınlara ve özel olarak da kadın kitlesine ve *aile* kavramına bakış açısı oluşturuyor.

Ve bilindiği gibi kapitalizm, kendinden önceki sistemlere göre ve tarihsel olarak toplumu daha ileri ilişkiler toplumu haline dönüştürür. Bunu gerçekleştirebilmek için hayatın bütün alanlarına yeni örgütlenmeler sokar. Ve geliştirir. Toplumun bu ileri düzeyde örgütlenmesi ortaya yeni yeni burjuva kurumlaşmaların çıkması ile atbaşı ilerleyen bir süreçtir. İnsanlığın genel gelişim çizgisi üzerinde daha ileri bir adım anlamına gelen bu örgütlenmeler, diğer faktörlerle birlikte, sosyalizm için gerekli olan maddi ön koşulları da oluştururlar.

Ancak kapitalizm bunları gerçekleştirirken her zaman kendi toplumsal mantığının geçerli olmasını ister. Bu mantık ise, sömürü ilişkilerinin sağlamlaştırılması ve bütün araçların ve örgütlenme

biçimlerinin bu amaca tabi kılınmasıdır. Kadın sorunu ve kadınların örgütlenmesi sorunu da kapitalizmin bu genel geçerli eğilimlerinden bağımsız değildir. Kadın bütün sınıflı toplumlarda olduğu gibi kapitalist toplumda da, erkek karşısındaki konumu itibarıyla ikinci sınıf vatandaş, sömürü karşısındaki yeri ile de emekçidir. Eğer kapitalizm kadının yaşamına bazı yenilikler sokuyorsa ve bu yenilikler tarihi olarak birer ileri adımsa bunun yanında bu gelişmenin belirleyici olan yanı, kadının yukarıda değindiğimiz toplumsal konumunun daha da sağlamlaştırılmasıdır. Yani yapılan, onun ezilen cins oluşunu ve sömürülen emekçi oluşunu *pekiştirmektedir*.

Kendinden önceki topluma göre bir çözüm gibi görünen bu gelişme aslında kadının sorunlarını *çözümsüzlüğe* yaklaştıran bir süreçtir. Bu süreç çözümünü de kendi içinde taşıyarak ilerler. Ve çözüm ancak, bütün emekçilerin olduğu kadar kadının da toplumsal konumunu altüst eden ve onu gerçekten özgürlüğe kavuşturan sosyalist ilişkilerle mümkün olur.

Kapitalizm her şeye bir değer biçer ve değeri olan bir şeyi alınıp satılabilen bir mala dönüştüren ilişkileriyle ayakta durmaktadır. Bu nedenle onun kendini yenilemesine yönelik tüm faaliyetleri aslında toplumsal değerlerdeki mal karakterini derinleştirmek olarak gösterir. İnsan emeğinden en güzel duygulara, umutlardan insan namus ve onuruna kadar her şey kapitalist toplumda meta dünyasının geçerli kuralları arasına sıkışır. En insanî faaliyet ve olgulardan biri olan evlilik ve aile kategorileri de kapitalizmin mal fetişizminden kendilerini kurtaramazlar. Böylece en kutsal bildiğimiz duyguların ve ilişkilerin de bir maddi değeri olur.

Ancak, özgür ilişkiler toplumunu kuracak olan toplumsal güçler kapitalizm şartları altında, hem kendi yeni dünyalarının temelini oluşturacak olan özgür ilişkilerin şartlarını yaratmak için çaba gösterirlerken hem de kapitalist toplumun süreçlerini de etkilemeye çalışırlar. Çünkü bu süreçler ve onların yol açtığı sonuçlar toplumun daha ileriye götürülmesi için birer araç haline dönüşebilir. Ve emekçilerin yaşam koşullarının iyileştirilmesi için maddi olanaklar sağlayabilirler.

Bu nedenle kadınların kapitalizm şartlarında «sosyal güvenlikleri»nin sağlanmasının mümkün olamayacağı gerçeğini akılda tutarak tasarlanan girişimi değerlendirmek gerekiyor. Çünkü kadının toplumsal güvenliği onun hem cins olarak ve hem de emekçi olarak özgürleşmesiyle mümkündür. Dolayısıyla kadının gerçek

anlamda toplumsal güvenliği, *emeğin özgürlüğü* şartlarında sağlanabilir. Ancak günümüz şartlarında ev kadınlarının burjuva anlamda bile herhangi bir maddî güvenceleri olmadığını, değerlendirmemizin çıkış noktası olarak almak zorundayız. Böyle bakıldığında yeni tasarı genel olarak kadınlar ve özel olarak da ev kadınları için ileri bir adım olmaktadır. Çünkü; birincisi ev kadınlarının emeği kapitalist ilişkiler içinde işçi emeği kadar modernize olmamıştır. Bu bakımdan ev kadının emeği, *köle emeği*, ev kadını da *köle* durumundadır.

Modern kapitalist toplumda en ilkel ilişkileri ifade etmesi bakımından «kölelikle» karakterize ettiğimiz ev kadını ve emeği böylece daha modern bir kategori haline gelmiş olacaktır.

İkincisi, ailede kadının yeri ve erkek karşısındaki konumu güçlenecek, resmilik kazanacaktır. Bu ise, aile kurumunun kapitalist anlamda gelişmesi ve feodal ilişkilerin kalıntılarından bir ölçüde kurtulması demektir.

Ancak, bu gelişmenin kapitalizme özgü olumsuzluklarını da gözardı etmemek gerekiyor. Böylece kapitalizmin bütün toplum kesimleri üzerindeki yıkıcı etkileri daha etkin araçlarla aile içine girmekte ve ahlakî çöküntünün yasallığı sağlanmış olmaktadır.

İnsanî bir faaliyet olarak *kadınsal faaliyet* toplumun genel maddî faaliyetleri ile aynı düzeye indirgenmekte ve böylece kadın emeğinin yanında onun kadınlığı da prim konusu olmaktadır. Ve bu çerçevede aile iki insanın gönüllü birliği olma düzeyine yükselemez. Kapitalist toplumda aile en ileri anlamında bile her zaman *iki «özgür»* insanın *zoraki birliği* olarak kalacaktır.

Ailenin kapitalizm şartlarında gösterdiği bu gelişmenin olumlu ve olumsuz yanlarına bağlı olarak onun «sosyal güvenliği» kapitalistleri başka bir açıdan da ilgilendiriyor. Kapitalist ekonomide tekelleşme süreci hızlandıkça, toplumsal kaynakların her geçen gün artan oranda tekellere aktarılması bir zorunluluk halini alır. Başlangıçta bankaların, en küçük tasarrufları bile merkezileştirip sermayeye dönüştürme görevine günümüzde devlet de artan ölçülerde katılmaktadır. Böylece amaçlanan, tekelciler hesabına kaynak israfını önlemek, özendirici tedbirlerle insanların tasarruflarını merkezleştirmenin mümkün olmadığı durumlarda bunun yasal zorunluluk haline getirmek, çeşitli sosyal güvenlik fonlarında toplanan paraların amaçları dışında tekellere ek kaynak olarak sunulduğu açıktır. Böylece kapitalist sömürü daha da gelişme ve güçlenme olanağına kavuşmaktadır. Kadınların sosyal güvenliği de bu sürece katılacak, kadın kadar onun «güven-

liği»de tekelci sömürünün bir aracı haline dönüştürülecektir.

BAĞ-KUR denilen sigorta sistemini ele aldığımızda devlet eliyle kurulan S.S.K. ve Emekli Sandığı gibi kurumun da yukarıda izah edilen bir niteliği taşıdığı görülür.

BAĞ-KUR, işçiler ve kamu personeli diye adlandırabileceğimiz memurların dışında kalan ve kendi hesabına çalışan genel olarak küçük esnaflar için 1971 yılında 1479 sayılı yasa ile getirilmiş bir sigorta sistemidir.

Yönetim organlarının büyük bir çoğunluğu bakanlıklar tarafından atanan BAĞ-KUR'un seçimle gelen yöneticileri (bunlar yönetim organlarında 1/3 oranındadır) ise ESNAF VE SANATKÂRLAR DERNEKLERİ KONFEDERASYONUNCA seçilmiş ve bu kurullara gönderilmiş unsurlardır. (1479 Sayılı Kanun Madde. 9)

BAĞ-KUR yasası yayınlandığında bütün küçük esnaf ve sanatkârların bu sigorta kapsamına girmesi zorunlu kılan bir yasal hüküm de getirilmiş (1479 S.K. Md. 24) ve iki ay içinde sayıları yaklaşık olarak 400 bin civarındaki esnaf ve küçük sanatkârları istese de istemese de bu sigorta kapsamına sokmuştur. (1479 S.K. Md. 25)

Yasa, BAĞ-KUR'un kapsamına girenlerin tesbiti sırasında onların örgütlü olmaları zorunluluğunu da ileri bir adım olarak getirmiştir. Bu konudaki madde aynen şöyledir: «Sosyal sigortalar kanunu kapsam dışında kalan ve herhangi bir işverene bağlı olmaksızın kendi adına ve hesabına çalışan esnaf ve sanatkârlar ile diğer bağımsız çalışanlar hakkında malüllük, yaşlılık ve ölüm hallerinde bu kanunda yazılı şartlarla sosyal sigorta yardımları sağlanır. Kanunun uygulanması bakımından kendi adına ve hesabına çalışanlar olarak nitelendirilen bağımsız çalışanlardan kanunla kurulu meslek kuruluşlarına yazılı olan gerçek kişiler (...)i kapsar. Ancak;*herhangi bir meslek kuruluşuna yazılması zorunlu olmayanlar (...) hakkında bu kanun hükümleri uygulanmaz.*» BAĞ-KUR yasası ancak 507 Sayılı küçük esnaf ve sanatkârlar Dernekleri üyelerini kapsamına alıyor. Bunun dışındakilere bu yasa uygulanamayacağını belirtiyor. Başka bir deyimle Bağ-Kur kapsamına gireceklerin tüzel kişilik çerçevesinde meslekî bakımdan örgütlü olmalarını zorunlu kılıyor.

Görünen odur ki; yasa bu kesimlerin —başlangıçta— örgütlülüğünü de beraberinde getirmektedir. Durum böyle olunca yasanın ruhuna uygun olarak ev kadınlarının da bir meslek kategorisi olarak örgütlenmelerini (bu örgütlenmenin 507 S. Kanuna uygun olarak) da beraberinde getirmesi gerekmektedir.

Ancak, ev kadınlarının BAĞ-KUR kapsamına alacak olan Yasa tasarısında bu konuda değişiklik getirildiği ve ev kadınlarının örgütlenmesinin önüne geçildiği anlaşılmaktadır. Yasa tasarısının hazırlandığını belirten Sosyal Güvenlik bakanı yaptığı açıklamada şunları söylemektedir: «Bakanlığımızca uzun süredir üzerinde çalışılan tasarı tamamlanarak bakanlar kurulun gönderilmiştir. *Ev kadınlarına emeklilik ve herhangi bir meslek kuruluşuna kayıtlı olmaksızın herkese BAĞ-KUR'a katılma hakkı bu tasarı ile sağlanmıştır.* Ayrıca yine bu tasarı ile BAĞ-KUR kapsamında bulunan Kadınlar da emeklilik yaş haddi 50'ye erkeklerde 55'e indirilmiş, BAĞ-KUR üyelerinin çeşitli sağlık kurumlarından yararlanmaları öngörülmüştür.» (7 Nisan 1978 Dünya Gazetesi)

Burada üzerinde durulması gereken husus yasa tasarısının ev kadınlarının örgütlenmesini ortadan kaldıran değişikliği getirirken sigorta kapsamına girmek isteyenlerinde örgütlenmiş olmaları koşulunu da ortadan kaldıracağı anlaşılmaktadır. Durum böyle olunca; Ev kadınlarının BAĞ-KUR kapsamına alınması sorununa nasıl tavır almalıyız.

«Kadınların ev hayatının köleleştirici etkisinden kurtarıp yaratıcı güçlerini geliştirmesi»ni (TSİP Programı Sh. 21)de savunduğumuz ve bunun gerçekleştirilmesi için mücadele ettiğimizi de alırsak bu durumun bugün aslında ev hayatının köleleştirici etkisine maruz bırakılmış kadınlarımızın bu fiilî durumlarına hukuksal bir veçhe vermek anlamına gelmez mi?

Bu sorunun cevabı tam bir evet'tir. Ancak; bütün olaylarda olduğu gibi bu olaya da mekanik bir gözle yaklaşmadan günümüzün somut şartları ile bakalım. Biz, kadınların ev hayatının köleleştirici etkisinden kurtarılması derken, onların şu ya da bu şekilde kapitalist anlamda üretime katılmalarını önermekteyiz. Gerçekten de kadının bu etkiden kurtarılmasının büyük ölçüde bu yoldan geçeceğini biliriz. Ama elimizdeki istatistiklere göre 15 yaşından büyük ve çalışabilecek «işgücüne dahil» (emekli, hasta ve öğrenci hariç) 3.480.360 kadının Kapitalist anlamda üretime çekilemediğini ve bunların 3.419.040'nın ev kadını olduğunu göstermektedir. (Bu istatistik ayrıca 10 yıl önceki rakamları belirtmektedir. Kasım 1969) Toplam işgücüne dahil olan kadınların ancak, 382.200'nün kapitalist anlamda istihdam edilebildiği, bu rakamın ise işgücüne dahil toplam kadın sayısının 1/10'unu oluşturabildiğini görmekteyiz. Ve bu durumda 3.5 milyon kadının kapitalist anlam-

da istihdamı ise ufukta dahi kesinlikle mümkün olmadığına göre burjuva anlamda dahi hiç bir sosyal güvenceye sahip olmayan ve yarınına daima kuşku ile bakan (eğitim koşulunu da dikkate alırsak kaçınılmaz olarak ikinci sınıf vatandaş olmayı bizzat kendisinin kabul etmek durumuna düşen) bu 3.5 milyon kadına burjuva anlamda getirilen ve özünde tekelci sermayenin bir taraftan geniş toplum kesimlerine sözde güvence verirken diğer yandan sermaye temerküzünü gerçekleştirmeyi amaçladığı bu tasarısına tümü ile karşı çıkmak olanaksızdır.

Tekelci burjuvazinin amacı ne olursa olsun, birincisi 3.5 milyon kadının yarınına sözde de olsa güvence getirdiği ve bir anlamıyla fiili olarak (kadının eve bağlanması durumuna) devam eden duruma hukuksal bir nitelik kazandırdığından (sözde de olsa ekonomik bir güvence getirdiğinden) ileri bir adım olduğu için; ikincisi; bu hukuksal durumdan ötürü özgür olmayan yurttaşların zoraki birliğine dayanan ve her hal ve şartta kadının proleter rol oynadığı burjuva aile kurumunda kadınlar lehine yeni çelişkiler ve kaçınılmaz çatlaklıklar getireceği için burjuva aile kurumunda meydana gelecek bu çatlaklar bu kurumun çöküşünü daha çabuklaştıracağı gibi kitlelerin gözüne hayatın kendisi somut olarak burjuva aile kurumun neye dayandığını göstermeye yetecektir. Ve çöküşü hızlanan burjuva aile kurumu içinde kaçınılmaz olarak burjuva hukukuna dayanarak çıkacak çatışmada —feodal ilişkilere başkaldırarak— geniş bir kadın kitlesinin çok çabuk politize olmasını sağlayacaktır. Politize olacak kadın kitlelerinin ise aile içindeki karakteri ve gelişen toplumsal olaylar bakımından demokrasi mücadelesinde çok daya kolay yer alması mümkün olacaktır.

Burada izlenmesi gereken yol; Kapitalist anlamda üretime katılması olanaksız olan 3.5 milyon kadının sözde de olsa getirilecek sigorta sistemine karşı çıkmamak ancak; BAĞ-KUR'un neye hizmet ettiğini onun nasıl tekelci sermayenin işine yaradığını ve ev kadınları ve tüm diğer üyeleri tarafından örgütlü bir biçimde denetlenmesi ve üyelerinin lehine hizmet yapacak duruma getirilmesi için BAĞ-KUR yasanın demokratikleştirilmesinin vurgulanması bu yönde mücadele edilmesi gerekmektedir.

BAĞ-KUR; ev kadınları için de sürekli ,geniş bir ajitasyon ve propaganda yolunu da açması bakımından yarar sağlayacaktır. Yasa tasarısındaki Ev Kadınlarının demokratik örgütlenmesi konusunda (Kaldırılmak istenen ısrarlı davranmak Bağ-Kur yasa-

sında; örgütlenme zorunluluğunu ortadan kaldıracak olan yasa değişikliğine azami ölçüde karşı çıkmak gerekmektedir.

Kadınların sosyal güvenliğini, onların sosyal kurtuluş mücadelesine tabi kılmak gerekiyor. Bu nedenle demokratik kadın hareketi hayatın her alanında olduğu gibi bu alanda da kadın kitlesinin demokratik talepleri ile ilgilenmeli bu talepleri sonuna kadar savunmalı, sosyal güvenlik konusunda ortaya çıkacak örgütlenmeleri azami ölçüde etkilemek için çaba göstermelidir.

——— ooOoo ———

AÇIKLAMA

Yerimizin darlığı nedeniyle «Latinamerika Komünist Partileri Konferansı Deklarasyonu» yazı dizimizin 2. bölümünün yayınlanmasını gelecek sayımıza ertelediğimizi duyurur, okuyucularımızdan özür dileriz.

İLKE

ilke 20 Lira
AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

